

Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis – 2022/1

Budapest, 2021. június–július

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmány alapjául szolgáló adatfelvételre az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet együttműködésében került sor. A kutatás finanszírozását az MKIK GVI és az MKIK között 2021. április 19-én kötött szerződés biztosította, amely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal között NFA-KA-ITM-9/2020 számon megkötött szerződés VII. fejezetében megfogalmazott programelem 527.1.01.02. (Munkaerőpiaci prognóziskutatás) teljesítéséhez kapcsolódik.

A tanulmányt írták:

Bacsák Dániel (elemző, MKIK GVI)
Hajdu Miklós (elemző)
Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető igazgató, MKIK GVI)
Sturcz Anikó (elemző)

A kutatás terepmunkáját és az adatok feldolgozását irányította:

Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető igazgató, MKIK GVI)

Kutatásvezető:

Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető igazgató, MKIK GVI)
e-mail: fruzsina.nabelek@gvi.hu

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2021. július 15.

Cím: MKIK GVI
1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu/>

Tartalom

Ábrák, táblák jegyzéke.....	5
Összefoglaló.....	10
Bevezetés.....	20
1. Makrogazdasági helyzet.....	21
1.1. Nemzetközi kitekintés.....	23
1.2. Makrogazdasági trendek Magyarországon.....	32
2. A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai.....	43
2.1. Az üzleti helyzet megítélése és az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	43
2.2. Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői.....	49
3. 2022-ben várható munkaerőkereslet.....	51
3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján.....	52
3.2. Létszámvárakozások 2022-re.....	58
4. A foglalkoztatás jellemzői.....	63
4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás.....	65
4.2. Külföldiek foglalkoztatása.....	68
4.3. Pályakezdők foglalkoztatása.....	71
4.3.1 Pályakezdők és szakképzett pályakezdők foglalkoztatása.....	73
4.4. Atipikus foglalkoztatás.....	76
5. Toborzási nehézségek.....	80
5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	80
5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői.....	84
6. A koronavírus-járvány hatásai.....	86
6.1. A koronavírus-járvány negatív hatásai a vállalkozások működésére.....	87
6.2. A vállalatok pénzügyi nehézségei.....	90
6.3. Bértámogatás igénybevétele.....	94
6.4. A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekről alkotott vélemény.....	98
1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana.....	101
M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák.....	101
M1.2. A modell ismertetése.....	104
2. Melléklet: A vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások.....	118
M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév.....	118

M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő félév	123
M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány	128
M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen	133
M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen	138
3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói.....	143
4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai	146
5. Melléklet: A kutatás kérdőíve.....	148

Ábrák, táblák jegyzéke

V1. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben.....	11
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2021	12
V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése.....	13
V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe* (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma** (ezer fő), 2003–2021. I. negyedév.....	15
V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2021, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0).....	16
V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása	17
V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben.....	19
1.1.1. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések	24
1.1.2. tábla: Gazdasági kilátásokkal kapcsolatos bizonytalansági tényezők	25
1.1.3. tábla: Az EU 27 tagállamára és az eurózónára vonatkozó 2021-es GDP-előrejelzések ..	27
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU 27 tagállamában, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2021. I. negyedév	28
1.1.2. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest (2020 I. negyedév=100%)..	29
1.1.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001. január–2021. május	30
1.1.4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000–2021. I. negyedév.....	31
1.2.1. tábla: Magyarországra vonatkozó 2021-es és 2022-es GDP-előrejelzések	34
1.2.1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2021	35
1.2.2. ábra: A GKI konjunktúraindexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996–2021. június.....	36
1.2.3. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996–2021. I. negyedév	37
1.2.4. ábra: A GDP változása a koronavírus-járvány okozta válság kezdetéhez képest Magyarországon és Németországban (2020. első negyedév = 100%), 2020–2021	38
1.2.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003–2021. I. negyedév.....	39
1.2.6. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2021. I. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka= 100,0).....	41

1.2.7. ábra: A versenyszférához sorolt ágazatokban alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008–2021. I. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0).....	42
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgy félév, következő félév).....	44
2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és a várakozások teljesülése.....	45
2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése.....	46
2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként.....	48
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint.....	50
3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok.....	51
3.1.1. ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató.....	53
3.1.1. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2022 – vállalati egyenlegmutató.....	54
3.1.2. ábra: A létszámnövekedési várakozások összetevői.....	56
3.1.3. ábra: Munkaerőkereslet foglalkoztatási csoportonként 2021–2022.....	57
3.2.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	58
3.2.2. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	60
3.2.1. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben.....	61
3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben – gazdasági ágak szerint.....	62
3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben – exporttevékenység szerint.....	62
4.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók.....	66
4.1.1. tábla: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	67
4.2.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók.....	69
4.2.1. tábla: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	70
4.3.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók.....	71
4.3.1. tábla: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	72
4.3.1.1. ábra: Pályakezdők képzettség szerinti (jövőbeli) foglalkoztatását leíró mutatók.....	73
4.3.1.1. tábla: Szakképzett pályakezdők kompetenciáival való elégedettség.....	75
4.4.1. tábla: Atipikus foglalkoztatási formák jelenlétének aránya a vállalatok körében.....	76
4.4.2. tábla: Az otthoni munkavégzés megvalósíthatósága a vállalatok körében.....	77
4.4.3. tábla: Az otthoni munkavégzés, távmunka a vállalatoknál a munkavállalók arányában.....	78
4.4.4. tábla: Az otthoni munkavégzés, távmunka a vállalatoknál a munkaidő arányában.....	78
4.4.1. ábra: A távmunkában dolgozók arányának változása a vállalatoknál.....	79

5.1.1. ábra	Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása	81
5.1.2. ábra	Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szerint	82
5.1.3. ábra	Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint	83
5.2.1. ábra:	A toborzási nehézség elemi összetevői – gazdasági tevékenység szerint	85
6.1.1. ábra:	A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére, N _{2021.tavaszi} =5498, N _{2020. őszi} =6534	87
6.1.2. ábra:	A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére létszámkategória szerint, N=5498.....	88
6.1.3. ábra:	A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére ágazat szerint, N=5498.....	89
6.2.1. ábra:	A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban.....	90
6.2.2. ábra:	A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban, létszámkategóriák szerint	91
6.2.3. ábra:	A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban, ágazatok szerint....	93
6.3.1. ábra:	A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami bértámogatásban való érintettség, N=5057	94
6.3.2. ábra:	A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami bértámogatásban való érintettség létszámkategória szerint, N=5057	95
6.3.3. ábra:	A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami bértámogatásban való érintettség ágazatok szerint, N=5057	95
6.3.1. tábla:	A bértámogatási típusokban való érintettség, százalék, N _{munkahelyvédelmi bértámogatás} =4875, N _{KFI bértámogatás} =4442, N _{munkahelyteremtő bértámogatás} =4455	96
6.4.1. ábra:	A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény	98
6.4.2. ábra:	A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény létszámkategóriák szerint, N=5165.....	99
6.4.3. ábra:	A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény ágazatok szerint, N=5165	100
M1.1.1. tábla:	Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	101
M1.2.1. tábla:	A minta részletezése	104
M1.2.1. ábra:	A modell kimeneti változójának eloszlása	105
M1.2.2. ábra:	A modell kimeneti változójának eloszlása évenként	106
M1.2.2. tábla:	A modell bemeneti változói.....	108
M1.2.3. tábla:	A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma.....	109
M1.2.4. tábla:	A modell együtthatói.....	110
M1.2.5. tábla:	Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	117

M2.1.1 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2014–2021 (%).....	118
M2.1.2 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2014–2021 (%).....	119
M2.1.3 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2014–2021 (%).....	120
M2.1.4 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2014–2021 (%).....	121
M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2014–2021 (%).....	122
M2.2.1 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2014–2021 (%).....	123
M2.2.2 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2014–2021 (%).....	124
M2.2.3 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2014–2021 (%).....	125
M2.2.4 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2014–2021 (%).....	126
M2.2.5 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2014–2021 (%).....	127
M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2014–2021 (%).....	128
M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2014–2021 (%).....	129
M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2014–2021 (%).....	130
M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása exporttevékenység szerint, 2014–2021 (%).....	131
M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2014–2021 (%).....	132
M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2014–2021 (%).....	133
M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2014–2021 (%).....	134
M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2014–2021 (%).....	135
M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2014–2021 (%).....	136
M2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2014–2021 (%).....	137

M2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2014–2021 (%)	138
M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2014–2021 (%)	139
M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2014–2021 (%)	140
M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2014–2021 (%)	141
M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2014–2021 (%) ...	142
M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell	143
M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell	144
M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell	145
M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2021/1	146
M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2021/1	146
M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2021/1	147
M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2021/1	147
M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2021/1	147

Összefoglaló

Az adatfelvétel

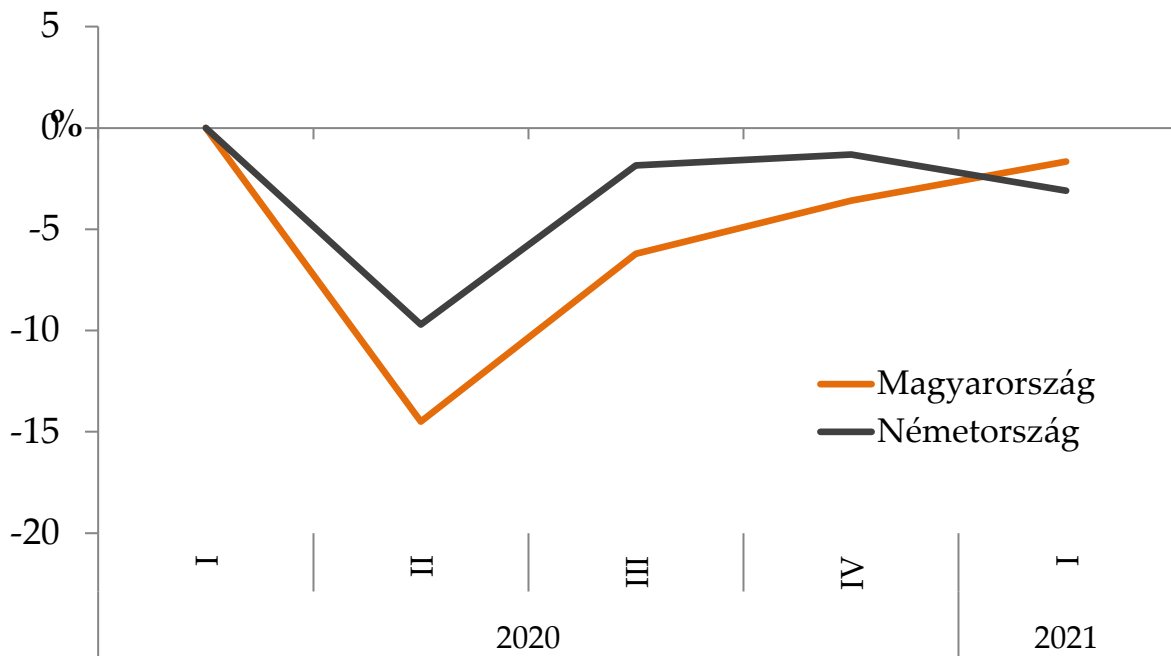
2021. április–június során került sor az Innovációs és Technológiai Minisztérium és az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) „Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis” kutatásának 2021. évi első adatfelvételére, amelynek során a megyei kormányhivatalok és az MKIK GVI munkatársai 5501, legalább két főt foglalkoztató cég vezetőjét kérdezték meg a munkaerő iránti jelenlegi és várható keresletükről. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a versenyszférában teljes munkaidőben alkalmazásban állók földrajzi elhelyezkedés, gazdasági ág és vállalati létszámkategória szerinti együttes megoszlása szerint. Az alábbiakban e kutatás eredményeit ismertetjük úgy, hogy azokat összevetjük más adatforrások, becslések idevágó adataival.

Üzleti helyzet

A magyar gazdaság 2013-ban a gazdaság kilábalta a recessziós időszakból (2 százalékos növekedés), majd 2014-től 2019-ig évi 2,2 százalékos (2016) és 5,1 százalékos (2018) között növekedett. A lassulás már a koronavírus-járványt megelőző negyedévben, 2020 első három hónapjában elkezdődött, ekkor csupán 2,1 százalékos volt a bővülés, a recesszió pedig 2020 második negyedévében következett be (-13,3 százalékos). A harmadik és a negyedik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (-5,2 és -4,9 százalékos), így a hazai GDP 2020 egészében 5,1 százalékkal csökkent. A pozitív irányú trend egyelőre folytatódni látszik, 2021 első negyedévében a csökkenés mértéke már csak 1,6 százalékos volt 2020 azonos időszakához képest.

A 2020-as koronavírus-járvány okozta válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. A V1. ábrán jól látható, hogy a koronavírus-járvány okozta válság mind a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német, mind a magyar gazdaságot jelentősen megrendítette, 2020 második negyedévében a magyar 15, a német pedig 10 százalékkal maradt el az első negyedéves GDP-szinttől. A harmadik negyedévi visszapattnás a két országban 8–9 százalékpontos felzárkózást eredményezett, ezt követően azonban a német gazdaság stagnálni, majd 2021 első negyedévében újra csökkenni kezdett (-3,1 százalék), a magyar viszont lassuló ütemben, de folyamatosan közelíti a válság előtti szintet (-1,7 százalék).

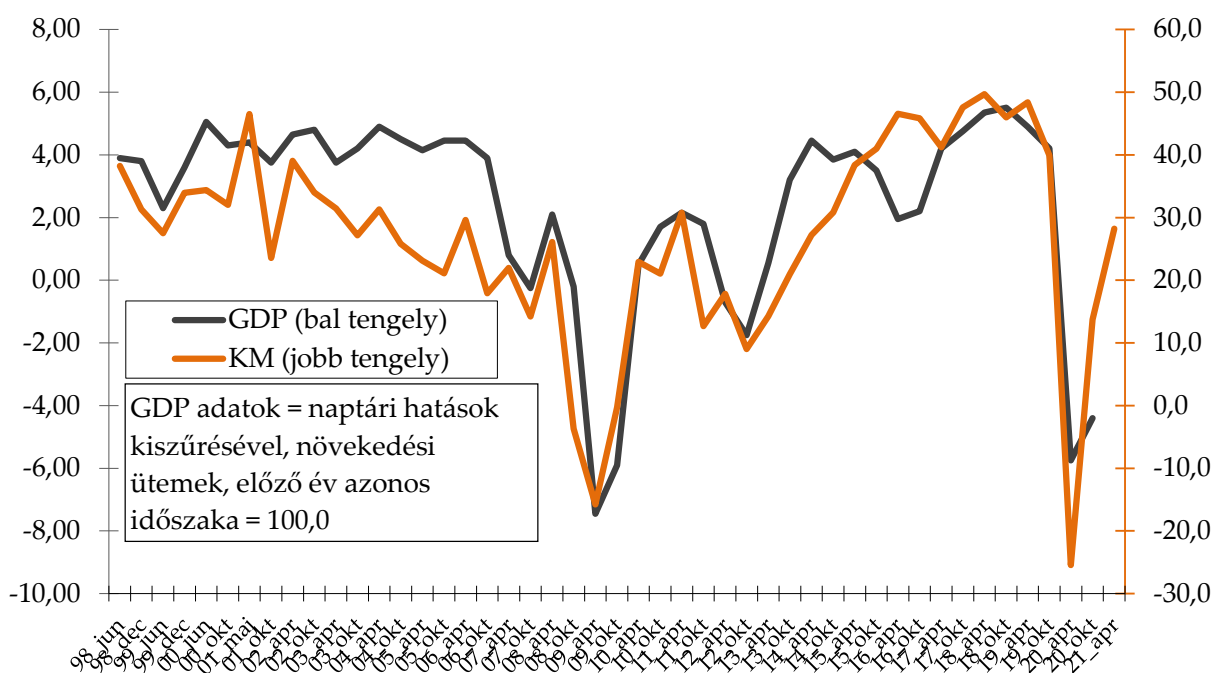
V1. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben

Forrás: KSH, Destatis

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2021. áprilisi vállalati konjunktúravizsgálata 2790 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel április 1. és 30. között zajlott, a koronavírus-járvány harmadik hulláma következtében bevezetett jelentősebb korlátozások fokozatos enyhítésének időszakában. **Az eredmények szerint a Konjunktúramutató értéke 2021 áprilisában +28 ponton áll. A felmérés 1998-as kezdete óta a legalacsonyabb értéket jelentő 2020. áprilisi -25 pontról tehát jelentős, egy év alatt összesen 53 pontos pozitív elmozdulás történt, ugyanakkor a jelenleginél alacsonyabb értéket 2020 áprilisát megelőzően utoljára 2014 áprilisában tapasztalhattunk (+27 pont). A vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is erősen megoszlanak vállalati kategóriák szerint.** Összességében a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt jelentős mértékben optimistábbá váltak az adatfelvételt megelőző fél év során. A kilátások legnagyobb mértékű javulása a várható megrendelésekre vonatkozóan tapasztalható.

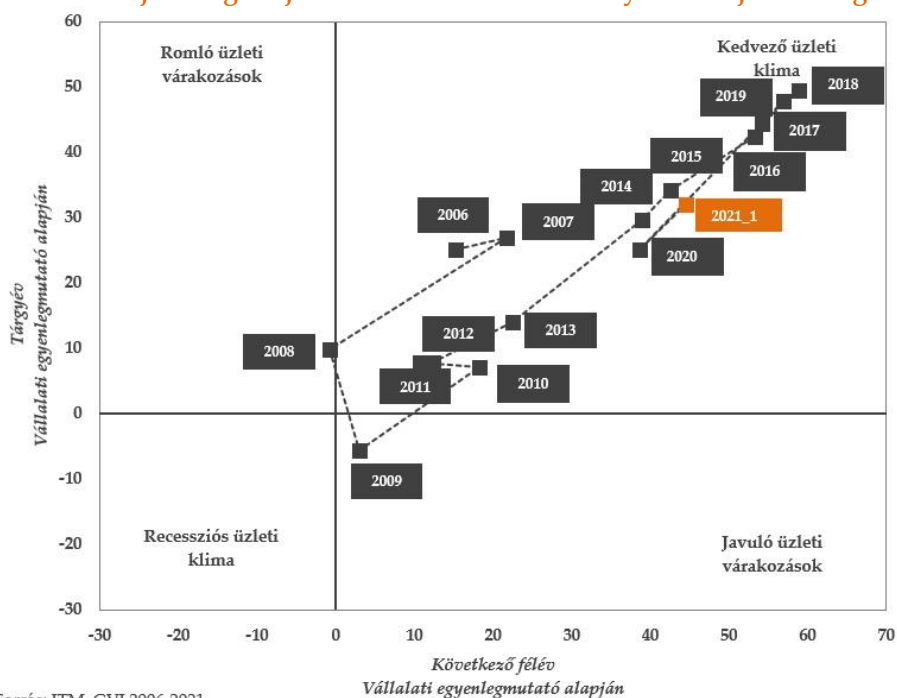
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2021

Forrás: GVI

A 2021 tavaszi adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete a koronavírus-járvánnyal összefüggő gazdasági válságot követően javulást mutat. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 33 pont – azaz 33 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül –, ami 7 pontos emelkedést jelent a 2020 októberében tapasztalt 26 pontos értékhez viszonyítva. A 2021 második felévére vonatkozó üzleti várakozások az elmúlt őszhöz képest szintén optimistábbak. 2021 tavaszán 46 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 46 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, amelyek bíznak üzleti helyzetük javulásában 2021 második felében, azokhoz képest, amelyek az üzleti helyzet romlását várják. Ez szintén 7 ponttal magasabb a 2020 őszen tapasztalt 39 pontos értékhez képest. A 2008-as válságot követően 2013-ban az üzleti várakozások már a 2007-es állapothoz hasonlóak voltak, a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetértékelésen alapuló üzleti környezet jelentős mértékben javult, 2014-re pedig 2006 óta nem tapasztalt szintre fejlődött, 2015-re még kedvezőbbé vált. A javuló tendencia egészen 2018-ig folyamatos volt, a 2019-es enyhe visszaesést követően azonban 2020-ban jelentősen, lényegében a 2014-es szintnek megfelelő értékre csökkent mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzet mutatója. 2021 első feléve folyamán ismét javulás tapasztalható, a jelenlegi és a várható üzleti helyzet mutatójának mostani értékei lényegében a 2015-ös szintnek feleltethetőek meg.

V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

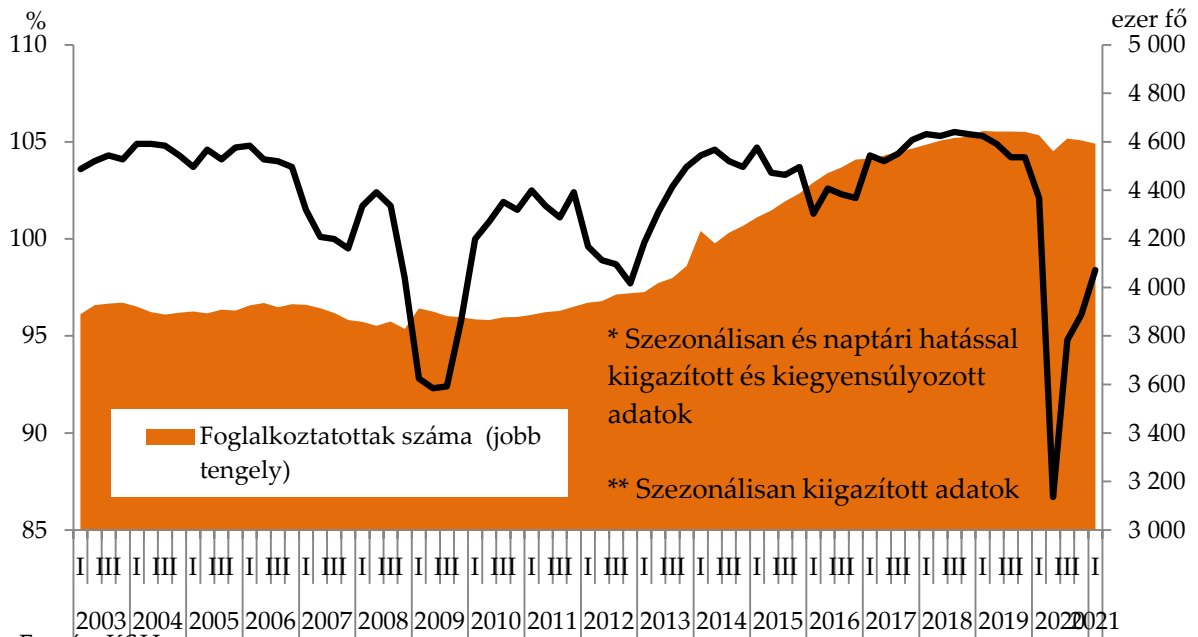
Létszámváltozások a versenyszférában

Magyarországon 2013-tól kezdve a GDP volumenindexe lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett a koronavírus-járvány kitöréséig, a foglalkoztatás pedig – eleinte részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, később inkább piaci igények alapján – lényegében folyamatosan nőtt a 2008-as világválságot követően (lásd V4. ábra). A lassulás már a koronavírus-járványt megelőző negyedévben elkezdődött, ekkor csupán 2,1 százalékos volt a bővülés, a recesszió pedig 2020 második negyedévében következett be (-13,3 százalék). A harmadik és a negyedik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (-5,2 és -4,9 százalék), így a hazai GDP 2020 egészében 5,1 százalékkal csökkent. A pozitív irányú trend egyelőre folytatódni látszik, 2021 első negyedévében a csökkenés mértéke már csak 1,6 százalék volt. **A foglalkoztatottak száma 2019 első negyedévében érte el a csúcspontját (4 644 ezer fő), 2020 második negyedévében azonban jelentősebb csökkenés ment végbe (4 628 ezer főről 4 561 ezer főre). A gazdaság harmadik negyedévi visszapattnását a foglalkoztatottság növekedése kísérte (4 614 ezer fő), de a járvány második és harmadik hulláma következtében 2021 első negyedévére visszaesett 4 592 ezer főre.**

Ágazatok szerint 2020 első negyedévében – lényegében a járvány miatti korlátozásokat megelőzően – a feldolgozóiparban, a vendéglátásban, az egyéb szolgáltatások és az ingatlanügyletek területén még 2–10 százalékos növekedést lehetett regisztrálni. 2020 második negyedévében már minden ágazatban csökkent az alkalmazásban állók indexe, különösen a vendéglátásban (35,3 százalék) és az egyéb szolgáltatásoknál (17,1 százalék), a harmadik negyedévben viszont az összes szektorban emelkedést lehetett tapasztalni. 2021 első negyedévében két ágazat kivételével mindegyik megközelítette, vagy akár meg is haladta az egy évvel korábbi (válság előtti) foglalkoztatotti létszámot (98–102 százalék), a vendéglátásban azonban 16 százalékos, az ingatlanügyletek területén pedig 14 százalékos csökkenés volt még ekkor is az előző év azonos időszakához képest.

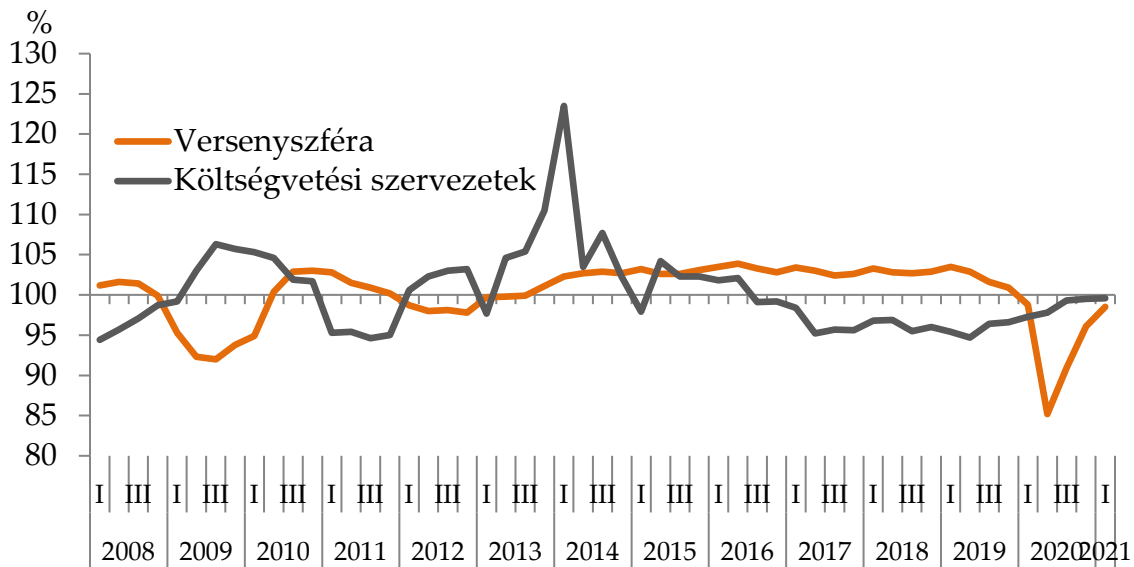

V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe* (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma** (ezer fő), 2003–2021. I. negyedév

A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős visszaesést mutatott. 2010 és 2013 között enyhe növekedés és stagnálás jellemezte a versenyszféra alkalmazottainak létszámát. 2014 és 2018 között 3 százalékos körüli emelkedést mutattak az adatok. **2019-ben enyhült a növekedés üteme (1,9 százalékos), 2020 első negyedévében pedig már 1,2 százalékkal, második negyedévében 14,8 százalékkal maradt el a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakához képest. 2020 második felében javult a helyzet (9,1 és 3,9 százalékos elmaradás), 2021 első negyedévében már csupán 1,5 százalékkal maradt el a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakához képest.**

**V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2021, százalék
(az előző év azonos időszaka: 100,0)**

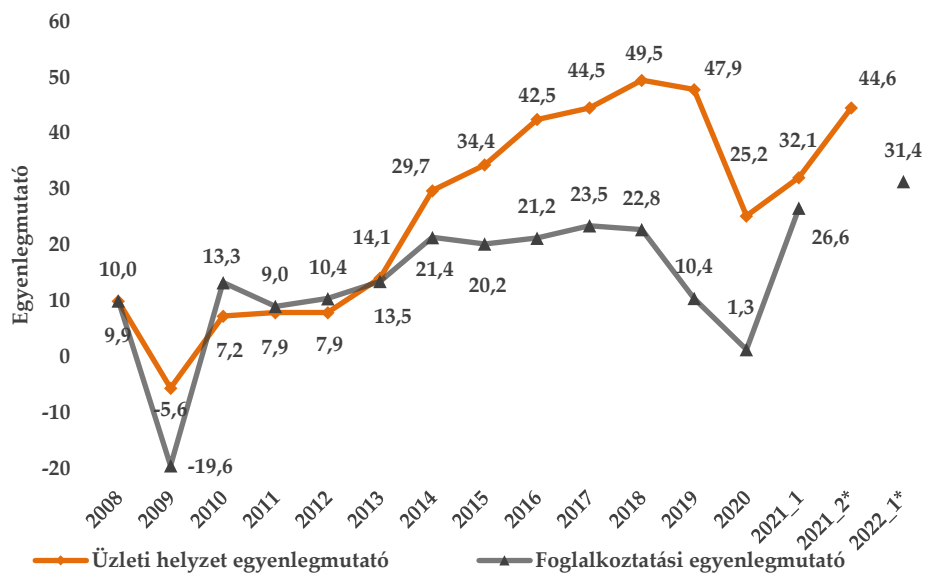

Forrás: KSH

2021-ben első félévében 27 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. Ez az érték 2020-ban még 1 százalékpont volt, vagyis a létszámbővítő vállalatok aránya jócskán megemelkedett, a felmérés kezdete óta nem tapasztaltunk hasonlóan magas értéket – igaz, az eddigi adatfelvételek időpontjai őszi estek.

Az ideji létszámváltozásokra vonatkozó egyenlegmutató emelkedése a 2021-ben megfogalmazott jövőbeli terveket is érintette: a következő év első félévére vonatkozó vállalati egyenlegmutató 31 pontos (2020-ban ez az érték a 2021-es várakozásokat tekintve még 23 százalékpont volt) értéket vesz fel – 31 százalékpontos többségben vannak a létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkel szemben. (lásd a V6. ábrát). Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. Az üzleti helyzettel kapcsolatos pozitív várakozások ugyanakkor továbbra is meghaladják a foglalkoztatásra vonatkozó várakozásokat.

V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

*a 2021. második félévi és a 2022-es első félévi értékek a vállalati várakozásokon alapulnak

Forrás: ITM, GVI 2008–2021

A Prognózis adatfelvétel nyers adatai szerint – az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válaszai alapján – 2,2 százalékos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés arra utal, hogy a cégek **nem fogják tudni bővíteni a foglalkoztatottak számát. A jellemzően túlzóan optimista nyers vállalati várakozásokat és a tényadatokat általában sokkal jobban közelítő, de többnyire némileg alulbecslő korrigált mutatót figyelembe véve stagnáló tendencia valószínűsíthető.** Mindez nem meglepő annak tükrében, hogy a gazdasági növekedés fenntarthatóságával kapcsolatban már a tavalyi év elején is bizonytalanságok merültek fel, majd koronavírus-járvány nyomán az üzleti klíma súlyosan leromlott, a járvány visszaszorulásával pedig a munkaerőhiány jelei mutatkoztak meg.

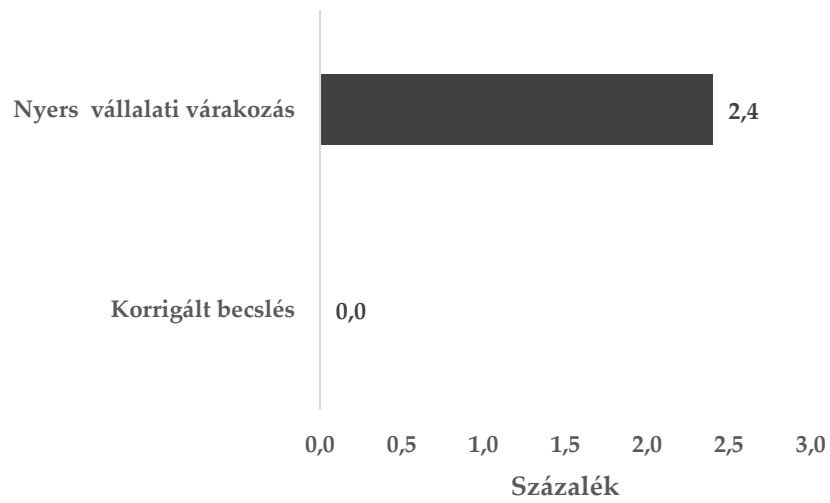
Az idei évi előrejelzést különösen bizonytalanná teszi, hogy az adatfelvétel az eddig szokásos szeptember-októberi időszak helyett 2021 tavaszán történt, amikor a járvány aggasztó felfutása mellett az oltási kampány is gyors ütemben zajlott, a vállalatokat tehát az év egy viszonylag turbulens időszakában keresték fel a kérdezőbiztosok. A jelenlegi felvételt tekintve továbbá fontos figyelembe venni, hogy 2022 márciusára vonatkozóan fogalmazták meg a válaszadók az előrejelzéseiket, míg a korábbi, őszi megkérdezések során a következő év szeptemberére jeleztek előre. A korrekcióval kapcsolatban fontos továbbá figyelembe venni, hogy az jórészt a stabil gazdasági konjunktúrával jellemezhető időszakban tapasztaltak alapján történik, amihez képest jelenleg egészen más körülmények között kénytelenek működni a cégek.

A koronavírus-járvány a toborzási nehézségek területén is éreztette hatását: a 2018-as csúcsot követően, amikor a vállalatok 43 százaléka számolt be arról, hogy a cégnél tartósan betöltetlen álláshelyek vannak, az elmúlt két évben már jelentős csökkenés következett be. **2019-ben a vállalkozások 33 százaléka, 2020-ban pedig mindösszesen a 25 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. A csökkenő tendencia lassuló ütemben ugyan, de 2021 első hónapjaiban is folytatódott (24 százalék).**

A korrigált becslés leginkább a mezőgazdaság és a kereskedelem területén jelez bizonytalanságokat – ezen ágazatokban a korrekció szerint nem várható a foglalkoztatás bővülése, miközben a nyers vállalati előrejelzések szerint minden szektorban létszámnövekedés lesz a következő évben. **Figyelemre méltó, hogy az elmúlt évek tapasztalatain alapuló korrigált becslés a szolgáltatók a területén nagyobb fokú létszám-bővülést jelez, mint az ágazatban megfogalmazott nyers becslések.** A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben valamivel kedvezőbben alakul várhatóan a foglalkoztatás, mint a belföldi értékesítésre koncentrááló cégeknél: a jellemzően hazai piacra termelőknél lényegében nem várható változás, míg enyhe létszámnövekedést valószínűsítünk a döntően külföldre dolgozó vállalati körben.

V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben

Forrás: ITM, GVI (n=1972)
Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

Bevezetés

A tanulmány a hazai munkaerőpiac legnagyobb reprezentatív felmérés-sorozatának legújabb eredményeit tartalmazza, amelyben 5501, legalább két főt foglalkoztató cég vezetőjének a foglalkoztatásra, a cég üzleti helyzetére, valamint a cég jövőre vonatkozó kilátásaira vonatkozó válaszait rögzítettük és elemezzük. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a versenyszférában teljes munkaidőben alkalmazásban állók földrajzi elhelyezkedés, gazdasági ág és vállalati létszámkategória szerinti együttes megoszlása szerint. A kutatás megvalósulása több száz szakértő munkájának gyümölcse, akik az adatfelvétel előkészítésében, az adatfelvétel terepmunkájában, az adatok rögzítésében, feldolgozásában és elemzésében vettek részt, illetve elkészítették az adatfelvételt támogató informatikai fejlesztéseket.

A munkaerőpiac rövid távon várható folyamatainak felmérésére irányuló vizsgálsorozat története a rendszerváltást követő évekre nyúlik vissza, amely változó tartalommal és kutatási, adatfelvételi koncepcióval ugyan, de már a '90-es évek elejétől a munkaerőpiac helyzetére és várható folyamataira vonatkozó elemzések meghatározó adatforrásának számított és számít. E vizsgálsorozat újabb állomásaként 2021. április 6-a és június 9-e között tizenötödik alkalommal került sor az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerőpiaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra.

1. Makrogazdasági helyzet

A fejezet a nemzetközi és a magyar gazdasági helyzet legfontosabb jellemzőit vázolja fel. Ezt azért tartjuk fontosnak, mert a mindenkori európai (és globális) gazdasági helyzet közvetlen és erős hatást gyakorol a magyar munkaerőpiacra, így annak folyamatait tágabb gazdasági kontextusba helyezve érthetjük meg igazán.

A nemzetközi kitekintésünkben először ismertetjük az Európai Unió gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzéseket, majd bemutatjuk a régió, Németország, Franciaország, az EU 27 tagállama és az Egyesült Államok legfrissebb GDP-adatait, valamint a legnagyobb nyugat-európai gazdaságkutató intézetek (Ifo, INSEE) vállalati felméréseiből származó üzleti bizalmi indexek jelenlegi állását is.

Ezt követően a magyar gazdaságra vonatkozó előrejelzéseket vesszük sorra, a hazai vállalati konjunktúrafelmérések legfrissebb eredményei mellett pedig beszámolunk a magyar GDP-adatokról, valamint a foglalkoztatottság és a bérek alakulásáról is.

Főbb megállapítások¹

Az idei évre vonatkozó legfrissebb előrejelzések továbbra is nagy bizonytalanságról számolnak be, hiszen jelen pillanatban sem lehet előre látni, hogyan alakul a járvány lefutása nyáron, legfőképpen pedig ősszel és az év végén. A tavaly nyári, őszi prognózisokhoz képest viszont kevésbé széttartók az előrejelzések, abban pedig minden szervezet egyetért, hogy 2021-ben újra növekedési pályára állhatnak a gazdaságok.

Az Európai Bizottság 2021. nyári gazdasági előrejelzése szerint az európai gazdaságot a tavalyi év első felében történelmi visszaesés érte a járvány megfékezése érdekében hozott korlátozások miatt, és bár a harmadik negyedévet (2020 nyarán) gazdasági fellendülés jellemezte, az őszi második hullám újra komoly zavarokat idézett elő, így ismét recesszióba fordult a kontinens gazdasága. Az előrejelzés ugyanakkor megjegyezte, hogy 2020 végén, 2021 elején a visszaesés mértéke már kisebb volt, mint a járvány kitörésekor, mivel a vállalatok és a háztartások ekkor már sikeresebben alkalmazkodtak a világjárvány okozta korlátokhoz, a gazdasági kihívások kezeléséhez pedig jellemzően erős kormányzati segítséget is kaptak. Az előrejelzés kiemelte, hogy 2021 első félévében felülmúlta a várakozásokat a gazdasági fellendülés mértéke, az egészségügyi helyzet javulása pedig a korlátozások gyorsabb feloldását is lehetővé tette, ami elsősorban a szolgáltató szektornak jelentett komoly előrelépést. Mindezeket figyelembe véve a Bizottság javított a tavaszi prognózisán, arra számít, hogy a gazdasági fellendülés mind az EU 27 tagállamában (4,8 százalék, legkevésbé Finnorszáé 2,7 százalékkal, legjelentősebben pedig Romániáé 7,4 százalékkal), mind az euróövezetben (4,8 százalék) be fog indulni 2021-ben, miközben az infláció és a költségvetési hiány emelkedni, a munkaerőpiaci helyzet pedig egyelőre romlani fog.

¹ Az összefoglalásban idézett előrejelzések hivatkozásait lásd később.

Az Európai Bizottság 2021. nyári gazdasági előrejelzése szerint a magyar gazdaság a 2020. évi 5 százalékos zsugorodás után 6,3 százalékos növekedésre számíthat 2021-ben, a 2022. évi mutatót pedig 5 százalékosra becsüli, ami azt jelenti, hogy a tavaszi prognózishoz képest a Bizottság 1,3 százalékponttal javított az idei év kilátásain. Eközben az infláció a tavalyi 3,4 százalékról idén 4,4 százalékra emelkedhet, a tavaszi várakozásokhoz képest ez 0,4 százalékpontos emelkedést jelent. A Bizottság 2021. tavaszi gazdasági előrejelzése szerint a munkanélküliségi ráta Magyarországon a 2019. évi 3,4 százalékról 2020-ban 4,3 százalékra nőtt, 2021-ben is még ezen a szinten marad, mielőtt 2022-ben 3,8 százalékra mérséklődik. Jelentős, 6,8 százalékos várható idei költségvetési hiány mellett a GDP-arányos államadósság a tavalyi 80,4 százalékról 2021 végére 78,6 százalékra, 2022 végére pedig 77,1 százalékra mérséklődhet.

Az OECD májusi előrejelzése 4,3 százalékos GDP-növekedésre számít az eurózónában, elsősorban növekvő fogyasztással, jelentős költségvetési támogatásokkal és főként az USA irányából érkező erőteljes külső kereslettel számolva. A szervezet szerint a magyar gazdaság 2021-ben 4,6, 2022-ben pedig 5 százalékkal fog nőni, amennyiben a magas átoltottsági szintnek köszönhetően az idei év közepétől nőni fog a termelés és a lakosság fogyasztási hajlandósága, miközben a külső kereslet is erősödni fog az európai gazdaságok fellendülésével.

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) 2021-ben az eurózónában és az EU egészében egyaránt 4,4 százalékos, Magyarországon (június végén publikált jelentésében) 6,2 százalékos növekedéssel számol, míg a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2021. júniusi konjunktúrajelentése az idei évre 4,9–5 százalékos GDP-növekedést jelez előre az EU 27 tagállamában és az eurózónában, a hazai gazdaságtól pedig 5–5,5 százalékos bővülést vár. A GKI Gazdaságkutató Zrt. ennél is optimistább becslést adott közre prognózisának júniusi aktualizálásakor, hiszen 7 százalékos növekedést vár Magyarországon 2021-ben, amivel a magyar gazdaság elérné a 2019. évi szintet.

Magyarország Kormánya 2021 áprilisában tette közzé a 2021–2025-ös időszakra vonatkozó konvergenciaprogramját, amelyben 2021-re 4,3 százalékos, 2022-re pedig 5,2 százalékos növekedést prognosztizált. A legkevésbé optimista forgatókönyvvel a Pénzügykutató Zrt. számolt (még márciusban), szerintük a lakosság életének normális mederbe való visszatérésére csak 2022-ben számíthatunk: a fogyasztás lassú növekedésével és az elmaradt beruházások elindításával együtt 2021-ben 3,8 százalékkal növekedhet a magyar gazdaság, de ennél kisebb lehet a gazdaság növekedése, ha a koronavírus újabb mutációi, vagy Európában a nyájimmunitás lassabb kialakulása miatt a járvány elhúzódik.

A GVI Konjunktúramutatójának 2021. áprilisi – a tavaszi korlátozások lépcsőzetes enyhítése alatt mért – értékei azt jelzik, hogy a vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is erősen megoszlanak vállalati kategóriák szerint.

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége (-6,7 százalék) megközelítette a transzformációs visszaesés (1991–1995) során tapasztalt

mértéket. A gazdasági nehézségek nem értek véget a 2010-ben és 2011-ben tapasztalt enyhe konjunktúrával sem: a nyugat-európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabil volta és az euróválság hullámainak negatív hatása visszavetette a magyar gazdaságot is, 2011-ben még 1,8 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene, 2012-ben azonban a GDP már 1,5 százalékkal esett vissza. 2013-ban a gazdaság kilábalta a recessziós időszakból (2 százalékos növekedés), majd 2014-től 2019-ig évi 2,2 százalék (2016) és 5,1 százalék (2018) között növekedett. A lassulás már a koronavírus-járványt megelőző negyedévben, 2020 első három hónapjában elkezdődött, ekkor csupán 2,1 százalékos volt a bővülés, a recesszió pedig 2020 második negyedévében következett be (-13,3 százalék). A harmadik és a negyedik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (-5,2 és -4,9 százalék), így a hazai GDP 2020 egészében 5,1 százalékkal csökkent. A pozitív irányú trend egyelőre folytatódni látszik, 2021 első negyedévében a csökkenés mértéke már csak 1,6 százalék volt 2020 azonos időszakához képest.

2008 harmadik negyedévében a gazdasági válság hatására visszaesett a munkahelyek számának növekedése, a foglalkoztatottak száma pedig egy ideig ugyan még tovább nőtt, a negyedik negyedévben azonban már jelentősen csökkent. A GDP csökkenése a 2009 közepén elért mélypont után lassulni kezdett, 2010 második negyedévében pedig már stagnálást mutatott. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma ugyanakkor a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól fogva a GDP lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén nagy részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A foglalkoztatottak száma 2019 első negyedévében érte el a csúcspontját (4 644 ezer fő), 2020 második negyedévében azonban jelentősebb csökkenés ment végbe (4 628 ezer főről 4 561 ezer főre). A gazdaság harmadik negyedévi visszapatánását a foglalkoztatottság növekedése kísérte (4 614 ezer fő), de a járvány második és harmadik hulláma következtében 2021 első negyedévére visszaesett 4 592 ezer főre. Figyelemreméltó ugyanakkor, hogy a versenyszférával (különösen a vendéglátással és az egyéb szolgáltatásokkal) ellentétben a közszférában nem következett be jelentős mértékű visszaesés a koronavírus-járvány hatására sem az alkalmazásban állók létszámát tekintve.

1.1. Nemzetközi kitekintés

Az alábbi alfejezetben felvázoljuk, hogy a legfrissebb előrejelzések szerint milyen globális gazdasági tendenciákra számíthatunk a következő évben. Összefoglaljuk az Európai Bizottság és egyes vezető gazdaságkutató szervezetek előrejelzéseit mind az EU, mind az eurózóna gazdaságára vonatkozóan, majd az unió 27 tagállamának, külön Németországnak és Franciaországnak, valamint az Egyesült Államoknak a gazdasági helyzetét is röviden áttekintjük.

Az Európai Unió gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

A magyar gazdaságra jelentős mértékben hat az Európai Unió többi országának gazdasága, mivel Magyarország külkereskedelmi kapcsolatait tekintve ezen országok jelentik a legfontosabb partnereket. Ezért a magyar gazdaságra vonatkozó előrejelzéseket mindenképpen meg kell előznie az Unióra vonatkozó prognózisok áttekintésének. Az alábbiakban az Európai Bizottság és különböző gazdaságkutató intézetek európai gazdaságra (EU 27, eurózóna) vonatkozó előrejelzését foglaljuk össze, a Magyarország gazdaságáról megjelent elemzésekre a következő alfejezetben térünk ki.

1.1.1. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések

Előrejelző szervezet	Földrajzi térség	Hivatkozott indikátorok
Európai Bizottság	EU-27, eurózóna, Magyarország	GDP, munkanélküliség, infláció, államadósság, államháztartási hiány
OECD	eurózóna, Magyarország	GDP, munkanélküliség
IMF	EU-27, eurózóna, Magyarország	GDP
Kopint-Tárki	EU-27, eurózóna, Magyarország	GDP, munkanélküliség, államháztartási hiány
GKI	Magyarország	GDP, munkanélküliség, államháztartási hiány
Pénzügykutató	Magyarország	GDP

Az **Európai Bizottság** 2021. nyári gazdasági előrejelzése² szerint miután az Európai Unió és az euróövezet gazdasága 2013 és 2019 között megszakítás nélkül növekedett, 2020-ban az uniós és a globális gazdaságra is hatalmas csapást mért a koronavírus-járvány. Az európai gazdaságot az év első felében történelmi visszaesés érte a járvány megfékezése érdekében hozott korlátozások miatt, és bár a harmadik negyedévet (2020 nyarán) gazdasági fellendülés jellemezte, az őszi második hullám újra komoly zavarokat idézett elő, így ismét recesszióba fordult a kontinens gazdasága. 2020 végén, 2021 elején a visszaesés mértéke már kisebb volt, mint a járvány kitörésekor, mivel a vállalatok és a háztartások ekkor már sikeresebben alkalmazkodtak a világjárvány okozta korlátokhoz, a gazdasági kihívások kezeléséhez pedig jellemzően erős kormányzati segítséget is kaptak. Az előrejelzés kiemelte, hogy 2021 első félévében felülmúlta a várakozásokat a gazdasági fellendülés mértéke, az egészségügyi helyzet javulása pedig a korlátozások gyorsabb feloldását is lehetővé tette, ami elsősorban a szolgáltató szektornak jelentett komoly előrelépést – mindezeket figyelembe véve a Bizottság javított a tavaszi prognózisán.

A 2021-es év gazdasági növekedését alapvetően a fogyasztás erősödése és a beruházások növekvő mértéke fogja fűteni, de jelentős segítséget nyújt majd a tagállamoknak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) is. Az Európai Bizottság előrejelzése szerint a GDP az egész Uniót tekintve 2020-ban 6 százalékkal

² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/summer-2021-economic-forecast_en (utolsó letöltés: 2021.07.12.)

csökkent, amely jobb eredmény a tavaly őszi várakozásnál (-7,4 százalék), mint ahogy az euróövezet 6,5 százalékos zsugorodása is (szemben a -7,8 százalékos őszi prognózissal). A Bizottság arra számít, hogy a gazdasági fellendülés mind az EU 27 tagállamában (4,8 százalék, legkevésbé Finnorszáé 2,7 százalékkal, legjelentősebben pedig Romániáé 7,4 százalékkal), mind az euróövezetben (4,8 százalék) be fog indulni 2021-ben, ami bár jelentősen elmaradna a tavaly tavaszi előrejelzés optimista forgatókönyvétől (6,1–6,3 százalék), de erősebb fellendülést jelentene a 2020 őszen (3,3–4,2 százalék) és a 2021 tavaszán (4,2–4,3 százalék) vártnál. A keresletbővülés és a korlátozott kapacitások a kínálati oldalon, az energia- és nyersanyagárak emelkedése, valamint az esetleges anyagihiány ugyanakkor felfelé fogják nyomni a harmonizált fogyasztói árindex (HICP) alapján mért inflációt, amely a 2020. évi 0,7 százalékról 2021-ben 2,2 százalékra emelkedhet, majd 2022-ben 1,6 százalékra mérséklődhet.

A Bizottság előző két jelentése egyaránt kiemelte, hogy számos bizonytalansági faktor is van: az új vírusvariánsokkal szembeni immunizáció foka és az átoltottság mértéke; az Unió mennyit tud profitálni a kedvezőbb külső (globális) környezetből; folytatódna-e a megfelelő szakpolitikai támogatások; milyen válaszokat adnak a vállalkozások és a háztartások a megváltozott gazdasági környezetre; a lezárások alatt a magas jövedelmű háztartásoknál felhalmozódott megtakarítások milyen mértékben lesznek majd képesek felpörgetni a keresletet; valamint milyen hosszú távú gazdasági hatásai, „hegei” (*long-term scares*) maradnak az elmúlt másfél év folyamatainak.

1.1.2. tábla: Gazdasági kilátásokkal kapcsolatos bizonytalansági tényezők

Negatív tényezők	Pozitív tényezők
járvány újbóli terjedése, új vírusvariánsok elleni gyengébb immunitás	járvány további lassulása, vírusvariánsokkal szembeni erős immunitás
oltási programok lassulása	oltási programok gyorsulása
háztartások várható fogyasztásának felülbecslése	háztartások várható kiadási hajlandóságának alulbecslése
kormányzati támogatások idő előtti visszavonása, mérséklése	kormányzati és uniós támogatási programok folytatása
vállalati „szorongások” hatása a munkaerőpiacra és a pénzügyi szektorra	a vártnál erőteljesebb globális gazdasági növekedés (kiemelten az USA-ban)

Forrás: Európai Bizottság 2021. tavaszi és nyári gazdasági előrejelzései

Az Európai Bizottság még 2021. tavaszi gazdasági előrejelzése³ szerint a tagállamok által hozott szakpolitikai intézkedések és az uniós szintű kezdeményezések együttesen segítettek enyhíteni a világjárvány munkaerőpiacokra gyakorolt hatását, ami ezzel együtt is jelentős volt. Az előrejelzés szerint az uniós munkanélküliségi ráta továbbra

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_2351 (utolsó letöltés: 2021-07-12)

is emelkedni fog: a 2020. évi 7,1 százalékról idén 7,6 százalékra, 2022-ben viszont 7 százalékra mérséklődhet, míg az eurózóna ennél 0,7–0,8 százalékponttal teljesíthet rosszabbul. Hozzá kell ugyanakkor tenni, hogy a koronavírus-járványt megelőző évek pozitív trendjének köszönhetően még így is el fog maradni a munkanélküliségi ráta a 2012–2016 közötti 10,4 százalékos uniós átlagtól.

A Bizottság ugyancsak tavaszi prognózisa szerint a vállalkozásoknak és a háztartásoknak nyújtott diszkrecionális állami támogatások alapvető szerepet játszottak a világjárvány gazdaságra gyakorolt hatásának enyhítésében, ugyanakkor jelentősen növelték a tagállamok adósságállományát 2020-ban: 0,5 százalékról 6,9 százalékra. Az összesített államháztartási hiány az EU-ban idén várhatóan eléri a GDP 7,5%-át, 2022-re azonban az előrejelzés szerint 3,7 százalékra csökkenhet.

Az OECD tavaly júniusban egy második járványhullám esetén 11,5 százalékos zsugorodást prognosztizált az eurózónára vonatkozóan, ami – még a harmadik hullám ellenére is – túlzottan pesszimista becslésnek minősült. Ezzel együtt is elmaradt az OECD-országok és a világgazdaság átlagától (-4,8, illetve -3,5 százalék), az utóbbi egyébként a legnagyobb visszaesést mutatja a II. világháború óta. A szervezet májusi előrejelzése⁴ viszont már a Bizottság prognózisával megegyező módon 4,3 százalékos GDP-növekedésre számít az eurózónában, elsősorban növekvő fogyasztással, jelentős költségvetési támogatásokkal és főként az USA irányából érkező erőteljes külső kereslettel számolva, mindazonáltal a munkanélküliségi ráta a 2020. évi 7,9 százalékról 2021-ben 8,2 százalékra emelkedhet, és csak ezt követően mérséklődhet újra. Az OECD szükségesnek tartja az állami beruházások fellendítését, a dekarbonizáció és a digitalizáció támogatását, egy új közös monetáris politika létrehozását és állandó közös fiskális eszközök alkalmazását.

A **Nemzetközi Valutaalap** (IMF) az eurózónában és az EU egészében 2021-ben egyaránt 4,4 százalékos növekedéssel számol, ami 0,8 százalékponttal alacsonyabb a tavalyi prognózisánál. A szervezet úgy véli, 2022-ben csökkenni fog a növekedés mértéke, 3,8–3,9 százalékra.⁵

A **Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt.** 2021. júliusi konjunktúrajelentésének GDP-előrejelzése⁶ az idei évre az euróövezetben 5 százalékos, az EU 27 tagállamában pedig 4,9 százalékos bővülést vár, amennyiben az év további részében a lazítások – minden súlyosabb következmény nélkül – megvalósulnak, és az új vírusmutációk nem kényszerítene ki újabb megszorításokat.

⁴ https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-outlook/volume-2021/issue-1_edfbca02-en (utolsó letöltés: 2021.06.16.)

⁵ https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPC@WEO/EURO/EU (utolsó letöltés: 2021.07.12.)

⁶ https://kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2021/07/2021_konjunkturajelentes_2.pdf (utolsó letöltés: 2021.06.16.)

1.1.3. tábla: Az EU 27 tagállamára és az eurózónára vonatkozó 2021-es GDP-előrejelzések

Előrejelző szervezet	EU 27	Eurózóna
Európai Bizottság	4,8%	4,5%
OECD	--	4,3%
IMF	4,4%	4,4%
Kopint-Tárki	4,9%	5%

Bruttó hazai termék (GDP) alakulása Európában⁷

A fejlett EU-tagállamok konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2020-ban a magyar export 28 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 25 százaléka származott onnan).⁸ Az alábbiakban a legfontosabb makro-mutatókon keresztül mutatjuk be az utóbbi évek Európára és a régióra jellemző gazdasági folyamatait, valamint a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet és a francia statisztikai hivatal (INSEE) legfrissebb elemzési eredményeit is ismertetjük.

A **német bruttó hazai termék (GDP)** a 2008-as világgazdasági válság után gyors ütemű fellendülést mutatott, 2010-ben 4,2 százalékos, 2011-ben pedig 3,9 százalékos éves növekedést produkált, ezt követően azonban lassult a növekedés, 2012-ben és 2013-ban csak 0,4 százalékot ért el, és az elmúlt évtized csúcán, 2017-ben is csak 2,6 százalékot. A német gazdaság már a koronavírus-járványt megelőzően, 2019-ben is csupán 0,6 százalékkal bővült, 2020-ban pedig 4,8 százalékkal zsugorodott. 2020 első negyedében 2,2, a második negyedévben 11,2, a harmadik negyedévben 3,8, a negyedik negyedévben pedig 3,3 százalékos volt a csökkenés az előző év azonos időszakához viszonyítva, és 2021 első negyedében is még 3,1 százalékos mínuszt lehetett mérni.

A **francia GDP** 2009-ben 2,9 százalékkal esett vissza, és bár a német adatokhoz hasonlóan itt is 2010-től tapasztaljuk a fellendülést, az lényegesen lassabb ütemű volt (1,9–2,2 százalékos). 2012-ben a növekedés üteme Franciaországban is jelentősen visszaesett (0,3 százalékos), 2019-ig bezárólag pedig mindössze egyszer lépte át a 2 százalékos, 2017-ben (2,6 százalékos). 2019-ben a francia GDP növekedése mind az uniós, mind a német szintet meghaladta (1,8 százalékos), viszont a 2020-as válság nagyobb zuhanást idézett elő (-7,9 százalékos). A francia gazdaságban a GDP volumene 2020 első negyedében 5,5, a második negyedévben 18,4, a harmadik negyedévben 3,5, a negyedik negyedévben pedig 4,6 százalékkal volt alacsonyabb az előző év azonos

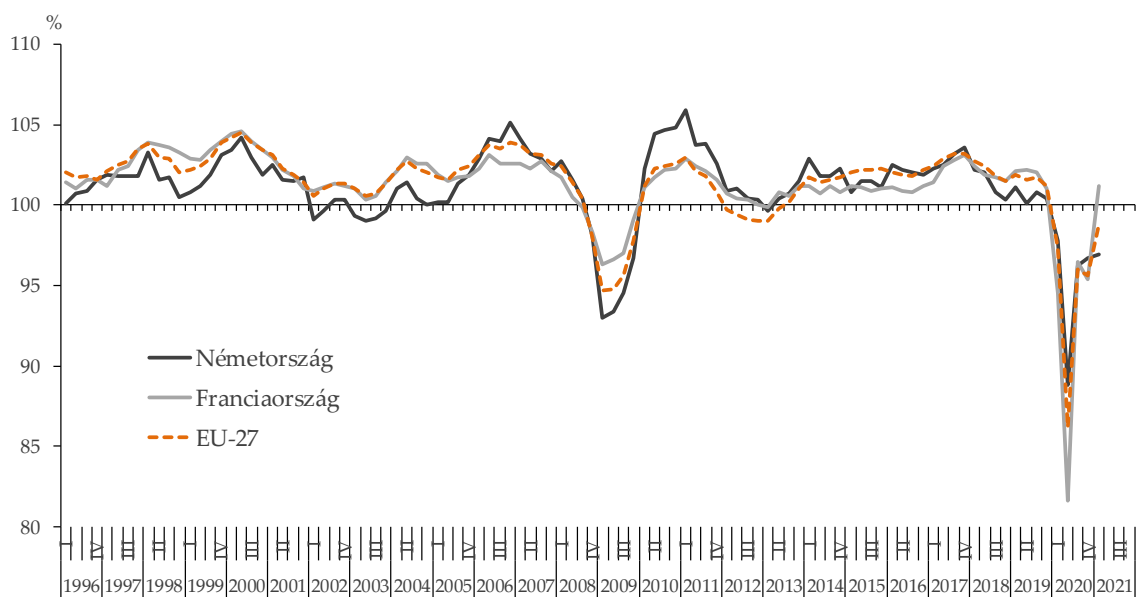
⁷ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=namq_10_gdp&lang=en és <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en> (utolsó letöltés: 2021.06.18.)

⁸ https://www.ksh.hu/stadat_files/kkr/hu/kkr0007.html (utolsó letöltés: 2021.06.28.)

időszakához viszonyítva, ugyanakkor 2021 első negyedében már 1,2 százalékos növekedést lehetett mérni.

Ha az **Európai Unió összes jelenlegi tagállamában a bruttó hazai termék** átlagos változását vizsgáljuk, akkor 2009-ben jelentős csökkenést (-4,3 százalék), majd szolid növekedés után (2,2 százalék és 1,8 százalék) 2012-ben újfent zsugorodást (-0,7 százalék), 2013-ban pedig stagnálást (0,0 százalék) láthatunk. Ezt követően 2014 és 2019 között a növekedés üteme 1,5 százalék és 2,8 százalék között hullámzott. A koronavírus-járvány következtében a 2020-as év egészében a 2008-as világgazdasági válságot is meghaladó mértékben, 6,1 százalékkal zsugorodott az EU gazdasága: ezen belül az első negyedévben 2,7, a második negyedévben 13,8, a harmadik negyedévben 4, a negyedik negyedévben pedig 4,4 százalékkal maradt el az EU-27 tagállamok GDP-je az előző év azonos időszakához viszonyítva. 2021 első negyedében még mindig nem érte el az egy évvel korábban mért szintet, de 1,2 százalékra megközelítette azt.

1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU 27 tagállamában, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2021. I. negyedév

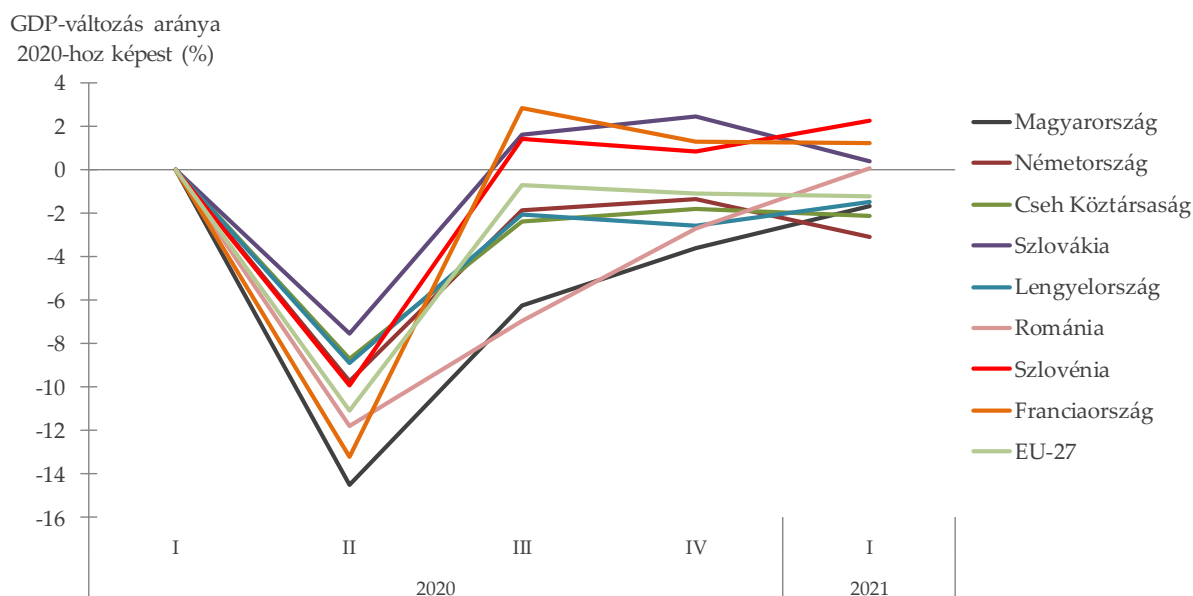

Forrás: Eurostat

A koronavírus-járvány 2020 tavaszi kezdetéhez képest a régióban, valamint Németországban és Franciaországban 8–15 százalékos GDP-csökkenés következett be a második negyedév során, a legjelentősebb Magyarországon, a legmérsékeltebb Szlovákiában, míg az EU 27 tagállama átlagosan 11 százalékos zsugorodást szenvedett el. A harmadik negyedévet mindenhol erős „visszapattanás” jellemezte, Szlovákiában, Szlovéniában és Franciaországban ekkorra már enyhe (1–3 százalékos) növekedés is bekövetkezett 2020 első negyedévéhez képest. A koronavírus második és harmadik hulláma eltérő módon hatott a különböző országok gazdaságára: Szlovákia és Németország teljesítménye visszaesett, a cseh és a francia gazdaság stagnált, míg a szlovén, a román és a magyar gazdaság folytatta a „felépülést”, mindazonáltal 2021 első negyedében még mindig csak Szlovénia, Franciaország, Szlovákia és Románia

mondhatja el magáról, hogy elérte vagy meghaladta a 2020. első negyedévi GDP-szintet.

1.1.2. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest (2020 I. negyedév=100%)

Forrás: GVI, KSH, Eurostat és Destatis adatok alapján

Üzleti bizalom Németországban és Franciaországban

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet 1991 óta közli a havi vállalati konjunktúrafelméréséből származó adatokat.⁹ A 2008-as gazdasági világválság előtt is gyengülő európai gazdasági helyzet miatt az Ifo üzleti bizalmi indexe már 2007 második felében elkezdett csökkenni, a negatív tendencia pedig 2008 második felében zuhanórepülésé fokozódott. A mutató 2009 elején elért első mélypontján a felmérés történetének addigi legalacsonyabb értékét vette fel (79,8). 2009 áprilisától 2010 végéig a bizalmi index értéke folyamatosan emelkedett, majd 2011 végétől 2013-ig mérsékelten csökkent, 2014 elejétől a 2017 novemberében elért csúcsig (104,5) pedig kisebb hullámzásokkal nőtt az Ifo index értéke. 2019-ben újabb csökkenés vette kezdetét, a német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi index 2020 áprilisában pedig már a 2009-es mélypontot is alulmúlta (75,6). Ezt követően, 2020 júliusára 90 pontra emelkedett vissza a bizalmi index, majd 2021 májusára már két éves csúcsot ért el (99,2). A koronavírus-járvány miatt hasonlóan drámai zuhanás és visszapattanás figyelhető meg a megkérdezett cégek jelenlegi üzleti helyzetével és a következő fél évre vonatkozó várakozásaikkal kapcsolatban is.

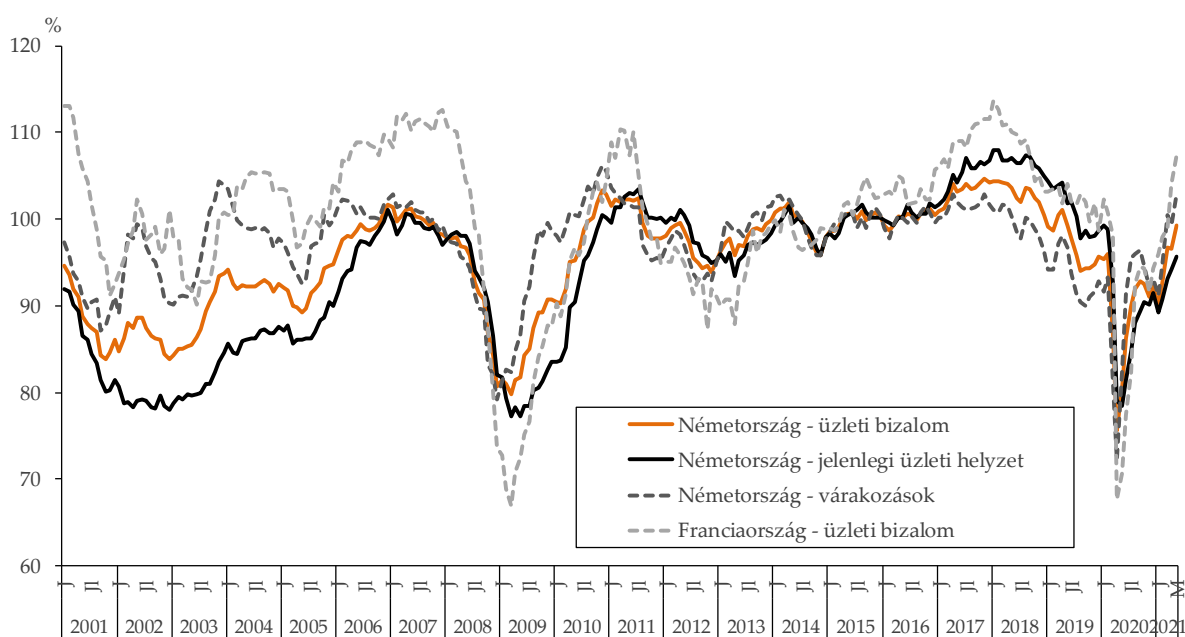
A francia statisztikai hivatal (INSEE) 1976 óta közli az ipari vállalkozások körében havonta végzett konjunktúrafelméréseiből származó adatokat.¹⁰ Az INSEE konjunktúramutatója 2008 közepén, viszonylag magas szintről kezdett zuhanórepülésbe, és 2009 márciusában elérte mélypontját (66,9), amely a felmérés

⁹ <https://www.ifo.de/en/umfragen/time-series> (utolsó letöltés: 2021.06.28.)

¹⁰ <https://www.insee.fr/fr/statistiques/serie/001585934#Tableau> (utolsó letöltés: 2021.06.28.)

addigi történetének legalacsonyabb értéke. A mélypont után szinte töretlen emelkedési szakasz következett, és az index 2010 augusztusában haladta meg újra a 100 pontot. A 2011. márciusi csúcspontot (110,2) követően 2013 áprilisáig jelentősen csökkent a konjunktúramutató értéke (87,9), majd 2018 januárjáig hasonló mértékű erősödés volt megfigyelhető (113,6). Ezt követően a mutató folyamatos, lassú csökkenést mutatott, egészen a tavalyi év áprilisáig, amikor a márciusi 98 pontról egy hónap alatt történelmi mélypontra, 67,6 pontra zuhant. 2020 szeptemberére a konjunktúramutató 94,5 pontra emelkedett vissza, 2021 májusában pedig csaknem három éves csúcstot ért el (107,4).

1.1.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001. január –2021. május

Forrás: Ifo, INSEE

* Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de>), Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2015=100%

** Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr>), Indicateur synthétique du climat des affaires – industrie manufacturière, hosszú távú átlag=100%

Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek.

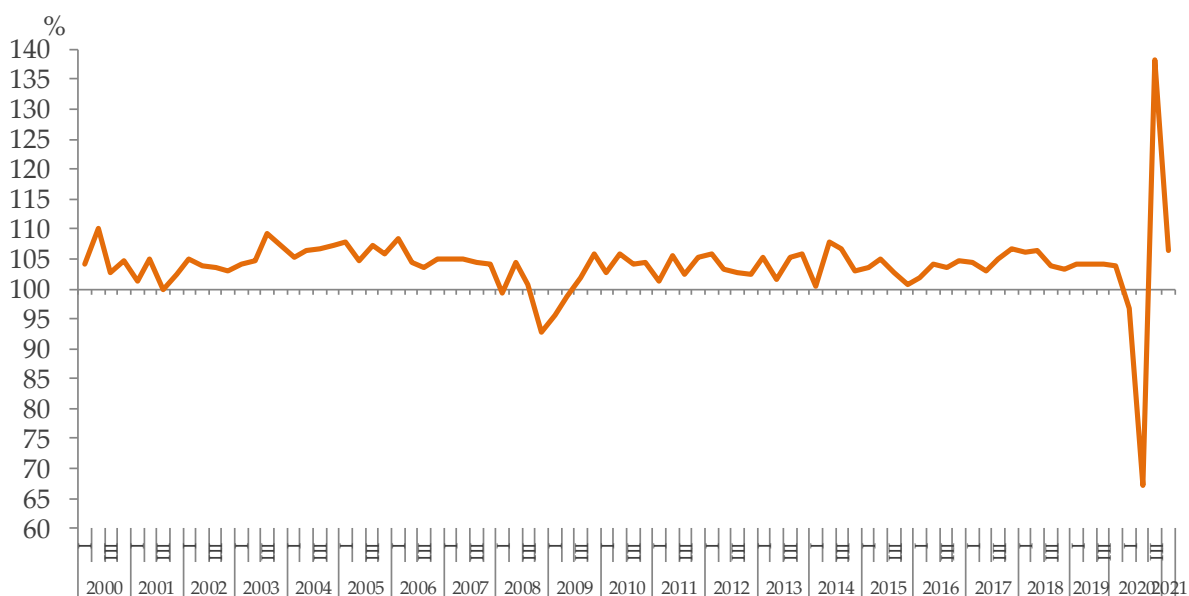
Az Egyesült Államok bruttó hazai termékének alakulása

A világgazdaság közeljövőben várható folyamatainak vizsgálatakor megkerülhetetlen az USA gazdasági helyzetének rövid áttekintése a globális gazdaságra gyakorolt jelentős hatása miatt.

A 2008-as világgazdasági válság az Egyesült Államokból indult ki, így először ott éreztette hatását, 2008 utolsó negyedében az **USA bruttó hazai terméke** (GDP) jelentős, 7,2 százalékos csökkenést mutatott. 2009-ben a visszaesés lassult (1,8

százalékos volt), 2010-ben és 2011-ben pedig már 3 százalék feletti volt a növekedés. 2012 és 2019 között átlagosan 4,1 százalékos volt a GDP-növekedés, 2018-ban elérte az 5,5 százalékot is. A koronavírus-járvány következtében 2020-ban az amerikai gazdaság 2,3 százalékkal zsugorodott, ami kisebb csökkenés, mint ami Európában következett be. Az első negyedévben 3,4, a második negyedévben pedig történelmi mélypontot jelentő 32,8 százalékos volt a visszaesés, a harmadik negyedévben azonban szintén rekordot jelentő 38 százalékos fellendülést (visszapattanást) figyelhettünk meg az előző negyedévhez viszonyítva. 2020 negyedik negyedévéét 6,3, 2021 első negyedévéét pedig 11 százalékos növekedéssel zárta az amerikai gazdaság.

1.1.4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000–2021. I. negyedév

Forrás: www.bea.gov

1.2. Makrogazdasági trendek Magyarországon

Az alábbiakban a magyar gazdaság növekedésének elmúlt évekbeli tendenciáit foglaljuk össze, különös tekintettel a 2008–2009-es világgazdasági válság és a 2020-as koronavírus-járvány okozta válság hatásának összehasonlítására. Az első alfejezetben a hazai GDP-re vonatkozó legfrissebb előrejelzéseket ismertetjük, majd a gazdasági helyzet változásait a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül vázoljuk fel, melynek során kitérünk a bruttó hazai termék és a foglalkoztatottság alakulására.

Magyarország gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

Az **Európai Bizottság** 2021. nyári gazdasági előrejelzése¹¹ szerint a magyar gazdaság a 2020. évi 5 százalékos zsugorodás után 6,3 százalékos növekedésre számíthat 2021-ben, a 2022. évi mutatót pedig 5 százalékosra becsüli, ami azt jelenti, hogy a tavaszi prognózishoz képest a Bizottság 1,3 százalékponttal javított az idei év kilátásain. Eközben az infláció a tavalyi 3,4 százalékról idén 4,4 százalékra emelkedhet, a tavaszi várakozásokhoz képest ez 0,4 százalékpontos emelkedést jelent. A Bizottság 2021. tavaszi gazdasági előrejelzése¹² szerint a munkanélküliségi ráta Magyarországon a 2019. évi 3,4 százalékról 2020-ban 4,3 százalékra nőtt, 2021-ben is még ezen a szinten marad, mielőtt 2022-ben 3,8 százalékra mérséklődik. Jelentős, 6,8 százalékos várható idei költségvetési hiány mellett a GDP-arányos államadósság a tavalyi 80,4 százalékról 2021 végére 78,6 százalékra, 2022 végére pedig 77,1 százalékra mérséklődhet.

Az **OECD** prognózisa¹³ szerint a magyar gazdaság 2021-ben 4,6, 2022-ben pedig 5 százalékkal fog nőni. Az előrejelzés azzal számol, hogy a magas átoltottsági szintnek köszönhetően az idei év közepétől nőni fog a termelés és a lakosság fogyasztási hajlandósága, miközben a külső kereslet is erősödni fog az európai gazdaságok fellendülésével, ugyanakkor arra is figyelmeztet, hogy – részben a bérek növekedése miatt – továbbra is magas inflációs nyomásra kell számítani. A szervezet szerint a munkahelyek megőrzése érdekében az erőforrások újraelosztására van szükség, középtávon pedig adóváltoztatásokat javasol: eszerint a munkabér adó- és járulékterheit csökkenteni, míg a környezetvédelmi adókat növelni kell a fenntartható gazdasági fejlődés érdekében.

Az **IMF előrejelzése**¹⁴ szerint Magyarországon 2021-ben 6,2 százalékkal bővülhet a gazdaság, miután június végén módosította a korábbi 4,3 százalékos prognózisát. A szervezet szerint a munkanélküliségi ráta marad a tavalyi 4,1 százalékos szinten, míg

¹¹ https://ec.europa.eu/hungary/news/20210707_summer_economic_forecast_hu (utolsó letöltés: 2021.07.12.)

¹² https://ec.europa.eu/hungary/news/20210512_spring_economy_forecast_hu (utolsó letöltés: 2021.07.12.)

¹³ https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-outlook/volume-2021/issue-1_edfbca02-en (utolsó letöltés: 2021.06.21.)

¹⁴ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2021/06/22/pr21192-hungary-imf-executive-board-concludes-2021-article-iv-consultation> (utolsó letöltés: 2021.06.30.)

az infláció 3,3 százalékról 4,1 százalékra emelkedik majd, 7,1 százalékos államháztartási hiány mellett.

A **Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt.** 2021. júniusi konjunktúrajelentése¹⁵ szerint az idei évben 5–5,5 százalékos növekedést várhatunk, részben a bázishatásból kifolyólag, részben az év második felétől a járványügyi korlátozások feloldásából adódó élénkülésnek köszönhetően. Az Intézet áprilisi konjunktúrajelentése¹⁶ szerint (amely még csak 4,5 százalékos GDP-bővüléssel számolt) a munkanélküliségi ráta érdemi csökkenésére az év második felében kerülhet sor, de összességében az éves átlagos munkanélküliségi ráta aligha lesz a tavalyi 4,1 százaléknál sokkal alacsonyabb, az államháztartási hiány pedig 6,5 százalék lehet – ezt pozitív irányba befolyásolhatják még a beáramló uniós források és a GDP esetleges nagyobb emelkedése.

A **GKI Gazdaságkutató Zrt.** márciusi előrejelzése¹⁷ a vártnál jobb tavalyi negyedik negyedévi eredmények és a viszonylag kedvező év eleji konjunkturális várakozások miatt 4,3 százalékos növekedést várt 2021-ben, amivel a magyar gazdaság bár még nem érné el a 2019. évi szintet, de megközelítené azt. A júniusi aktualizálás¹⁸ során viszont jelentős mértékben felfelé módosította az előrejelzését, 7 százalékra, ezzel pedig már meghaladná a GDP a koronavírus-járvány kitörése előtti 2019-es szintet. A prognózis fő negatív kockázata a járvány okozta érdemi korlátozások második félévre való áthúzódása (akár Magyarországon, akár a fő kereskedelmi partnereknél), ugyanakkor pozitív irányba befolyásolhatja a költségvetési politika esetleges további lazítása. A GKI szerint a munkanélküliség éves átlagban nagyjából változatlan marad (4,1 százalék), míg az államháztartási hiányt (március óta 1 százalékponttal felfelé módosítva) 7,5 százalékra várja.

A **Pénzügykutató Zrt.** márciusban közzétett prognózisa¹⁹ azzal számolt, hogy a koronavírus-járvány harmadik hulláma miatt a szigorú korlátozások részbeni feloldására május vége előtt nem kerül sor (ez csak részben igazolódott), a lakosság életének normális mederbe való visszatérésére pedig csak 2022-ben számíthatunk. A fogyasztás lassú növekedésével és az elmaradt beruházások elindításával együtt 2021-ben 3,8 százalékkal növekedhet a magyar gazdaság, de ennél kisebb lehet a gazdaság növekedése, ha a koronavírus újabb mutációi, vagy Európában a nyájimmunitás lassabb kialakulása miatt a járvány elhúzódik.

¹⁵ https://kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2021/07/2021_konjunkturajelentes_2.pdf (utolsó letöltés: 2021.07.12.)

¹⁶ https://kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2021/04/2021_konjunkturajelentes_1.pdf (utolsó letöltés: 2021.07.12.)

¹⁷ <https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2021/03/sajtoosszefogl-2103-1.pdf> (utolsó letöltés: 2021.06.21.)

¹⁸ <https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2021/06/sajtoosszefoglalo-2106.pdf> (utolsó letöltés: 2021.06.30.)

¹⁹ https://www.penzugykutato.hu/sites/default/files/Penzugykutato_Prognozis_2021marc_Sajtotajekozato.pdf (utolsó letöltés: 2021.06.21.)

Magyarország Kormánya 2021 áprilisában tette közzé a 2021–2025-ös időszakra vonatkozó konvergenciaprogramját,²⁰ amelyben 2021-re 4,3 százalékos, 2022-re pedig 5,2 százalékos növekedést prognosztizált. Ezt elsősorban a vállalati és magánberuházások emelkedésével, valamint az EU kohéziós alapjaiból és a Next Generation alpból származó források felhasználásával magyarázza a konvergenciaprogram.

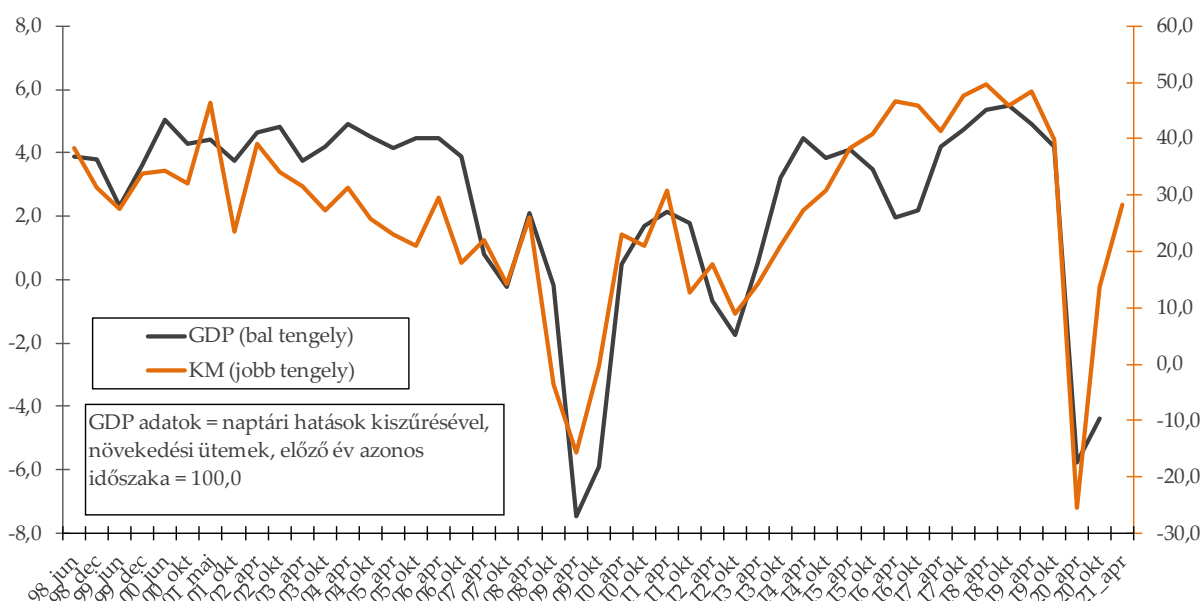
**1.2.1. tábla: Magyarországra vonatkozó
2021-es és 2022-es GDP-előrejelzések**

Előrejelző szervezet	2021	2022
Európai Bizottság	6,3%	5%
OECD	4,6%	5%
IMF	6,2%	--
Kopint-Tárki	5–5,5%	--
GKI	7%	--
Pénzügykutató	3,8%	--
Magyarország Kormánya	4,3%	5,2%

²⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2021-hungary-convergence-programme_hu.pdf (utolsó letöltés: 2021.06.21.)

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2021. áprilisi vállalati konjunktúravizsgálata 2790 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel április 1. és 30. között zajlott, a koronavírus-járvány harmadik hulláma következtében bevezetett jelentősebb korlátozások fokozatos enyhítésének időszakában. Az eredmények szerint a Konjunktúramutató értéke 2021 áprilisában +28 ponton áll. A felmérés 1998-as kezdete óta a legalacsonyabb értéket jelentő 2020. áprilisi -25 pontról tehát jelentős, egy év alatt összesen 53 pontos pozitív elmozdulás történt, ugyanakkor a jelenleginél alacsonyabb értéket 2020 áprilisát megelőzően utoljára 2014 áprilisában tapasztalhattunk (+27 pont). A vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is erősen megoszlanak vállalati kategóriák szerint. Összességében a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt jelentős mértékben optimistábbá váltak az adatfelvételt megelőző fél év során. A kilátások legnagyobb mértékű javulása a várható megrendelésekre vonatkozóan tapasztalható.²¹

1.2.1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2021

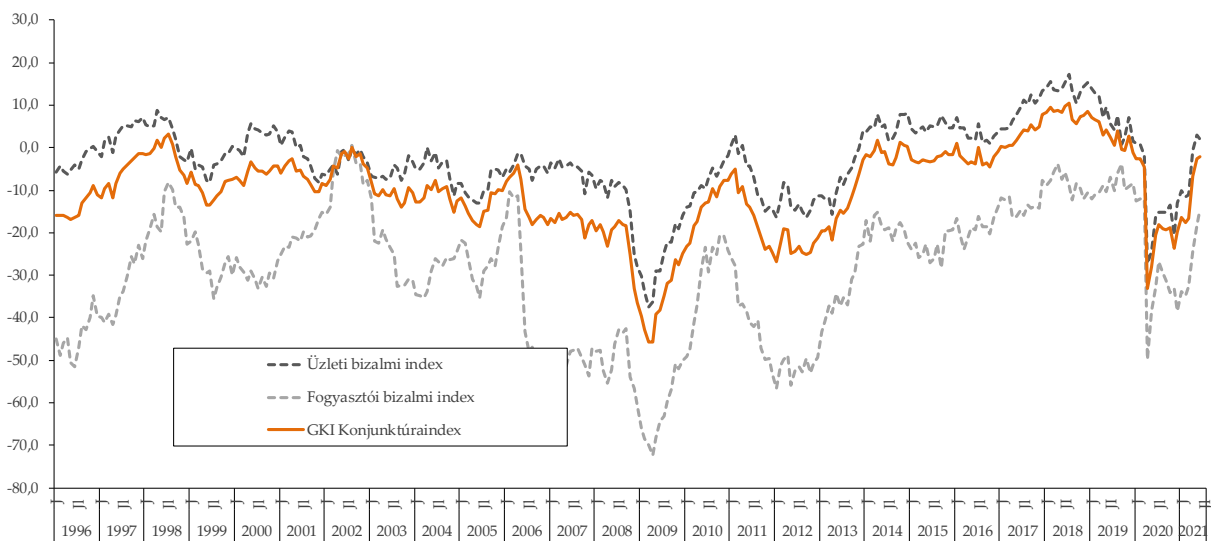

Forrás: GVI, KSH

²¹ <https://gvi.hu/kutatas/637/javulo-uzleti-helyzet-jelentosen-eltero-varakozasok-az-mkik-gvi-2021-aprilisi-feleves-konjunkturafelvetelenek-eredmenyei>

A GKI Gazdaságkutató Zrt. 2021. júniusi konjunktúrafelmérése szerint²² a GKI konjunktúraindexe az áprilisi, példátlanul nagy emelkedés (-16,7-ről -6,8-ra) után májusban (-2,6) és júniusban (-2,2) is tovább nőtt, de legutóbb már csak hibahatáron belül. Az index ezzel elérte tavaly évi eleji, vagyis a járvány előtti szintjét. Noha az üzleti várakozások gyorsabban, már májusban visszanyerték korábbi optimizmusukat, most júniusban kissé pesszimistábbak lettek, azaz 2,9-ről 2,1-re csökkent az üzleti bizalmi index, a fogyasztói bizalmi index viszont júniusban is érezhetően tovább emelkedett (-14,5), s ezzel csaknem elérte a válság előtti értékét.

1.2.2. ábra: A GKI konjunktúraindexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996–2021. június

Forrás: www.gki.hu

Megjegyzés: a GKI konjunktúraindexe a fogyasztói bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga

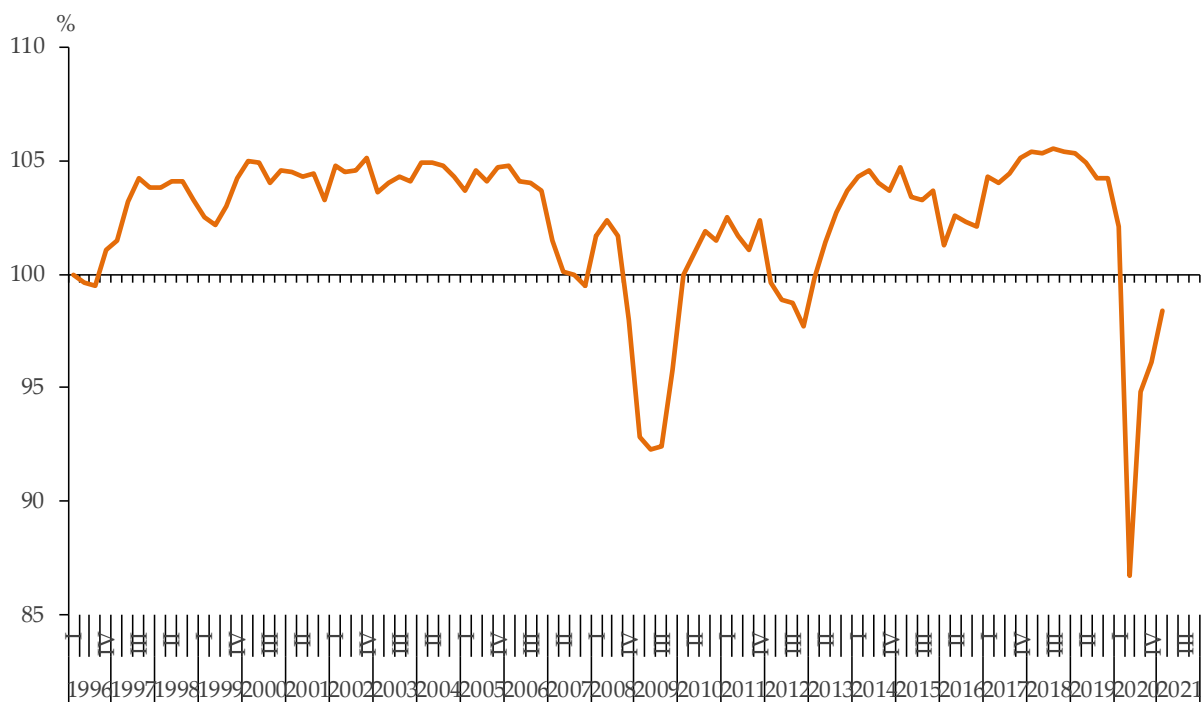
Bruttó hazai termék alakulása (GDP)

A világgazdasági válság Magyarországot 2008 közepén érte el. A harmadik negyedévben már csak minimális mértékben nőtt a GDP, a negyedik negyedévben pedig 2 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék volumene az előző évhez viszonyítva, így az év egészében mindössze 1,1 százalékos növekedést ért el a magyar gazdaság. 2009 közepén a recesszió elérte mélypontját, az év egészében 6,7 százalékos visszaesés következett be, majd 2010-ben 0,7 százalékos, enyhe növekedést produkált a magyar gazdaság. A gazdasági nehézségek azonban korántsem értek véget: a nyugat-európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabil volta és az euróválság hullámainak negatív hatása visszavetette a magyar gazdaságot is: 2011-ben még 1,8 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene, 2012-ben azonban a GDP 1,5 százalékkal esett vissza. 2013-ban a gazdaság kilábal a recessziós időszakból és 2 százalékkal növekedett. 2014-ben a pozitív tendencia felerősödött és 4,2 százalékos bővülés következett be a megelőző évhez képest. 2015-ben továbbra is számottevő, 3,8 százalékos gyorsulást mutattak az adatok, majd 2016-

²² https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2021/06/GKI_konj_2021_06.pdf (utolsó letöltés: 2021.06.22.)

ban gyengült a növekedés üteme, a bruttó hazai termék volumenének bővülése 2,2 százalékos volt az előző évhez képest. 2017-től ismét gyorsult a hazai GDP éves növekedésének mértéke, 2017-ben 4,3, 2018-ban 5,1, 2019-ben pedig 4,9 százalékot ért el. A lassulás már a koronavírus-járványt megelőző negyedévben elkezdődött, ekkor csupán 2,1 százalékos volt a bővülés, a recesszió pedig 2020 második negyedévében következett be (-13,3 százalék). A harmadik és a negyedik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (-5,2 és -4,9 százalék), így a hazai GDP 2020 egészében 5,1 százalékkal csökkent. A pozitív irányú trend egyelőre folytatódni látszik, 2021 első negyedévében a csökkenés mértéke már csak 1,6 százalék volt.

1.2.3. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996–2021. I. negyedév

Forrás: KSH

A 2020-as koronavírus-járvány okozta válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. Az alábbi ábrán jól látható, hogy a koronavírus-járvány okozta válság mind a német, mind a magyar gazdaságot jelentősen megrendítette, 2020 második negyedévében a magyar 15, a német pedig 10 százalékkal maradt el az első negyedéves GDP-szinttől. A harmadik negyedévi visszapattanás a két országban 8–9 százalékpontos felzárkózást eredményezett, ezt követően azonban a német gazdaság stagnálni, majd 2021 első negyedévében újra csökkenni kezdett (-3,1 százalék), a magyar viszont lassuló ütemben, de folyamatosan közelíti a válság előtti szintet (-1,7 százalék).

1.2.4. ábra: A GDP változása a koronavírus-járvány okozta válság kezdetéhez képest Magyarországon és Németországban (2020. első negyedév = 100%), 2020–2021

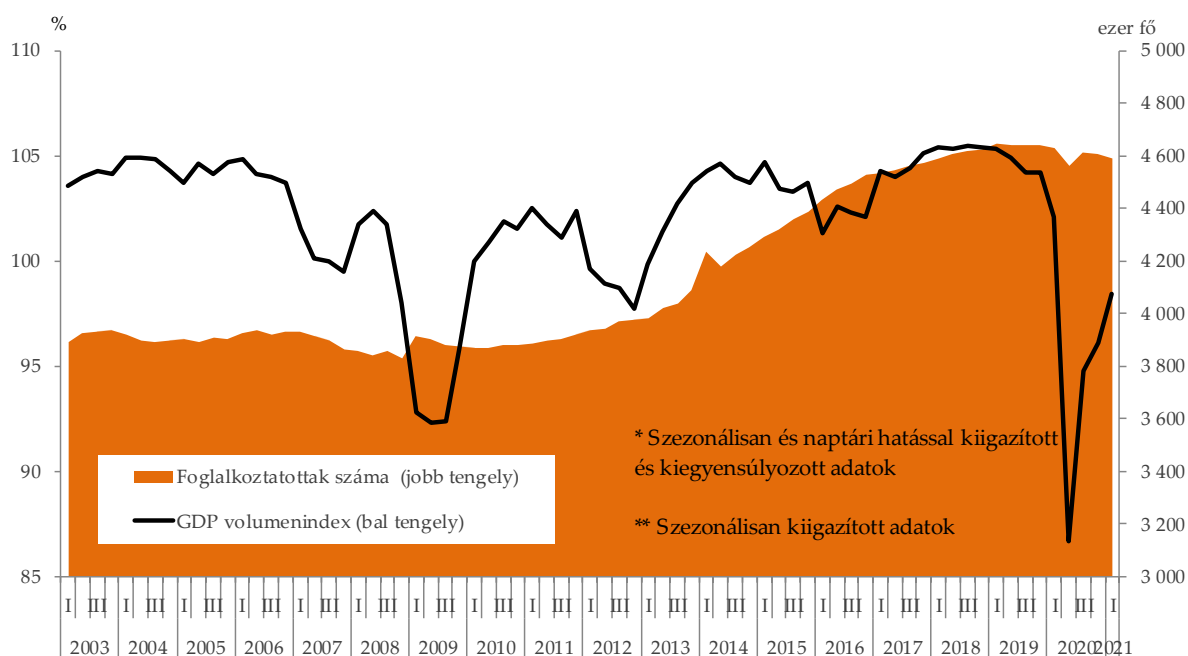

Forrás: GVI, KSH, Eurostat és Destatis adatok alapján

Foglalkoztatottság és bruttó bérek

A bruttó hazai termék (GDP) növekedésének 2007-ben végbement erőteljes zuhanását 2008 elején követte a munkahelyek számának nagymértékű visszaesése. A 2008 első felében tapasztalt javulást szintén gyors foglalkoztatottság-növekedés kísérte, a harmadik negyedévben azonban a gazdasági válság hatására újfent visszaesett a növekedés, a foglalkoztatottak száma pedig egy ideig ugyan még tovább nőtt, a negyedik negyedévben azonban már jelentősen csökkent. A GDP csökkenése a 2009 közepén elért mélypont után lassulni kezdett, 2010 második negyedévében pedig már stagnálást mutatott. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma ugyanakkor a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól fogva a GDP lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén nagy részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A foglalkoztatottak száma 2019 első negyedévében érte el a csúcspontját (4 644 ezer fő), 2020 második negyedévében azonban jelentősebb csökkenés ment végbe (4 628 ezer főről 4 561 ezer főre). A gazdaság harmadik negyedévi visszapattanását a foglalkoztatottság növekedése kísérte (4 614 ezer fő), de a járvány második és harmadik hulláma következtében 2021 első negyedévére visszaesett 4 592 ezer főre.

1.2.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003–2021. I. negyedév

Forrás: KSH

A teljes nemzetgazdaságban 2021 januárja és márciusa között a bruttó átlagkeresetek 9,4 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű átlagos bruttó keresete –

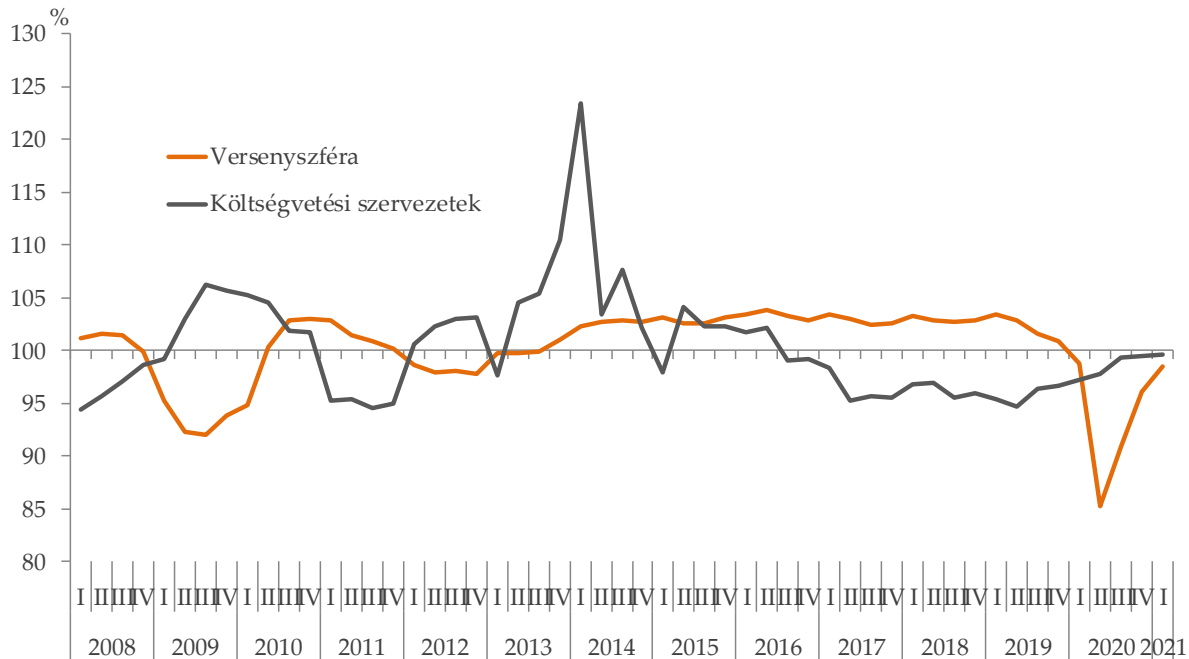
a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél – 420 200, közfoglalkoztatottak nélkül számolva 430 800 forintot ért el. Az átlagkeresetet a vállalkozásokon belül vizsgálva 8,5, a költségvetés területén 12,6, a nonprofit szervezetek esetében 8,5 százalékos növekedést figyelhetünk meg a 2021. január-március időszakot tekintve, az előző év ugyanazon periódusához képest.²³

A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as igen enyhe növekedés után 2009 folyamán a világgazdasági válság hatására jelentős, 6,7 százalékos visszaesést mutatott. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalék körüli növekedést tapasztaltunk. Ezt három éven keresztül évi 0–2 százalékos, majd 2014 és 2018 között évi 2–3,5 százalékos növekedés követte – a legmagasabb értéket 2016-ban érte el (3,4 százalék). 2019-ben enyhült a növekedés üteme (1,9 százalék), 2020 első negyedévében pedig már 1,2 százalékkal, második negyedévében 14,8 százalékkal maradt el a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakához képest. 2020 második felében javult a helyzet (9,1 és 3,9 százalékos elmaradás), 2021 első negyedévében már csupán 1,5 százalékkal maradt el a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakához képest.

A közsféra alkalmazotti létszáma 2008-ban gyengülő ütemű csökkenést mutatott. Ezt követően 2009-ben 3,6 százalékkal bővült a létszám, 2010-ben pedig 3,3 százalékos volt a növekedési ütem, és bár 2011-ben jelentősen csökkent a közsféra alkalmazottainak létszáma (4,9 százalékkal), 2012-ben (2,3 százalék) és 2013-ban (4,6 százalék) újra növekedést tapasztaltunk. A tendencia 2014-ben is folytatódott, az első negyedévben kiugró növekedés következett be (23,5 százalék), az év egészében pedig 8,7 százalékos, dinamikus emelkedést mutattak az adatok. 2017-ben fordult meg a tendencia, ekkor 3,5 százalékos csökkenés volt megfigyelhető, majd 2018-ban 3 százalékkal, 2019-ben pedig 3,8 százalékkal kevesebb foglalkoztatott volt a közsférában az előző év azonos időszakához képest. Figyelemreméltó, hogy a versenyszférával ellentétben a közsférában nem következett be jelentős mértékű visszaesés a koronavírus-járvány hatására sem: 2020 első két negyedévében 2,4 és 2 százalékos, a második félévben pedig 0,7 és 0,5 százalékos volt a csökkenés. 2021 első negyedévében 0,4 százalékkal volt kevesebb foglalkoztatott a közsférában az előző év azonos időszakához képest.

²³ <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/ker2103> (utolsó letöltés: 2021.06.22.)

1.2.6. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2021. I. negyedév, százalék
(az előző év azonos időszaka= 100,0)

Forrás: KSH

A versenyszférához sorolt gazdasági ágakat foglalkoztatotti létszám szerint külön-külön vizsgálva azt láthatjuk, hogy 2009-ben szinte mindegyik szektorban jelentős volt a visszaesés, legnagyobb mértékben a feldolgozóiparban és a vendéglátásban, de különösen utóbbi már 2010–2011-ben jelentős bővülést könyvelhetett el. A foglalkoztatotti létszámok tartós emelkedése 2014-ben kezdődött, 2015-ben és 2016-ban érte el a csúcst, és kitartott egészen 2019-ig. 2020 első negyedévében – lényegében a járvány miatti korlátozásokat megelőzően – a feldolgozóiparban, a vendéglátásban, az egyéb szolgáltatások és az ingatlanügyletek területén még 2–10 százalékos növekedést lehetett regisztrálni (az ingatlanügyletek járt az élen). 2020 második negyedévében már minden ágazatban csökkent az alkalmazásban állók indexe, különösen a vendéglátásban (35,3 százalék) és az egyéb szolgáltatásoknál (17,1 százalék), a harmadik negyedévben viszont az összes szektorban emelkedést lehetett tapasztalni. 2021 első negyedévében két ágazat kivételével mindegyik megközelítette, vagy akár meg is haladta az egy évvel korábbi (válság előtti) foglalkoztatotti létszámot (98–102 százalék), a vendéglátásban azonban 16 százalékos, az ingatlanügyletek területén pedig 14 százalékos csökkenés volt még ekkor is az előző év azonos időszakához képest – megjegyzendő, hogy utóbbi kifejezetten az idei év első negyedévében alakult ki a visszaesés, a 2020. első negyedévi magas bázisnak is köszönhetően.

2. A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai

Az alábbiakban a Rövidtávú Munkaerőpiaci Prognózis adatai alapján mutatjuk be a vállalkozások üzleti helyzetének és várakozásainak alakulását.

Az első részben az elmúlt években lejátszódó folyamatokkal foglalkozunk. A fejezet középpontjában a német Ifo Üzleti Bizalmi Mutatójához hasonló általános üzleti helyzetet kifejező szubjektív helyzetértékelés áll. A második alfejezetben egy regressziós modell alapján az optimista várakozások vállalati hátterét elemezzük, azaz arra keressük a választ, hogy milyen vállalati körök tekintenek pozitív várakozásokkal 2021 második félévére.

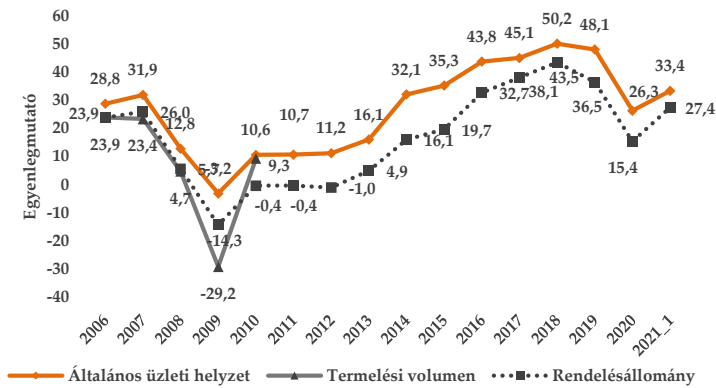
2.1. Az üzleti helyzet megítélése és az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A 2021 tavaszi adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete a koronavírus-járvánnyal összefüggő gazdasági válságot követően javulást mutat. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 33 pont – azaz 33 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül –, ami 7 pontos emelkedést jelent a 2020 októberében tapasztalt 26 pontos értékhez viszonyítva.

A 2021 második félévére vonatkozó üzleti várakozások az elmúlt őszhöz képest szintén optimistábbak. 2021 tavaszán 46 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 46 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, amelyek bíznak üzleti helyzetük javulásában 2021 második félévében, azokhoz képest, amelyek az üzleti helyzet romlását várják.

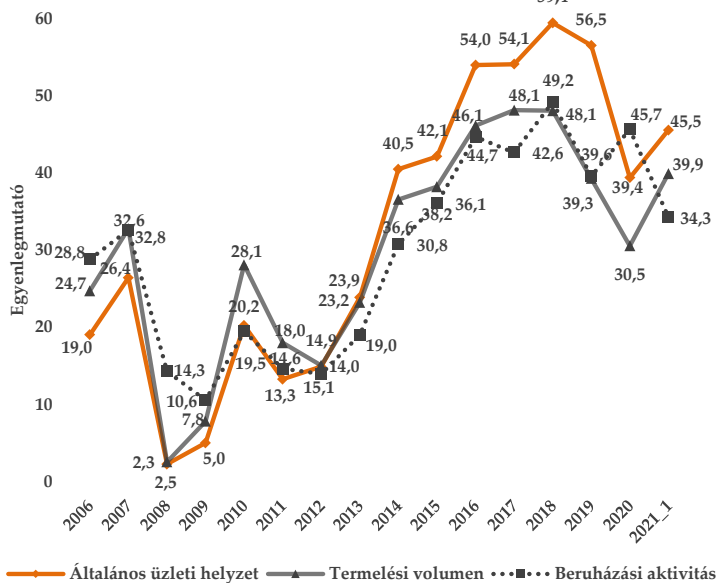
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgy félév, következő félév)

Tárgy félév

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek száz-as skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Következő félév

Magyarázat: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Példa: Az általános üzleti helyzet egyenlegmutatója 2021 első félévében 45,5 pont. Ez azt jelenti, hogy 45,5 százalékponttal több vállalat ítélte meg jónak a következő félévre vonatkozó üzleti helyzetét, mint amennyi rossznak.

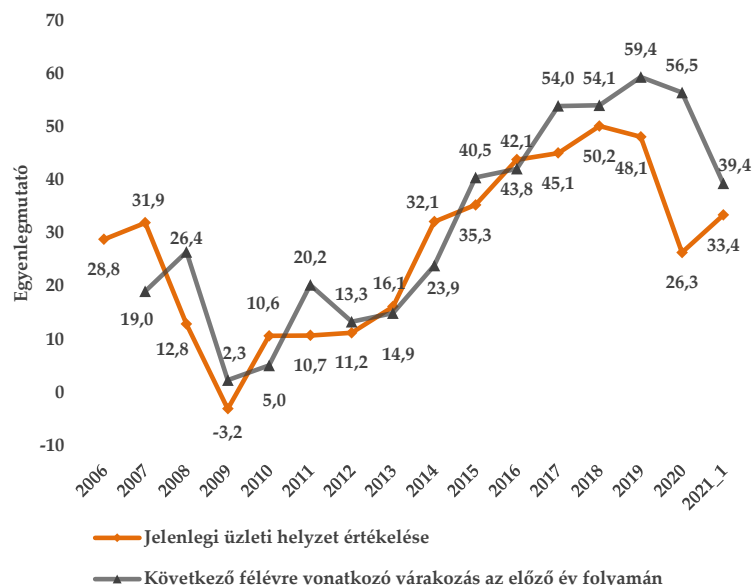
Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

	2016		2017		2018		2019		2020		2021_1	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Ált. üzleti helyzet – tárgy félév	4229	43,8	4183	45,1	4696	50,2	4677	48,1	4478	26,3	3905	33,4
Rendelésállomány-tárgy félév 1. félév	4095	32,7	4034	38,1	4528	43,5	4557	36,5	4353	15,4	3830	27,4
Ált. üzleti helyzet – köv. félév 2. félév	3856	54,0	3829	54,1	4289	59,4	4243	56,5	3747	39,4	3507	45,5
Termelési vol.-köv. félév 2. félév	3859	46,1	3808	48,1	4293	48,1	4309	39,3	3883	30,5	3616	39,9
Beruházási akt. – köv. félév 2. félév	3554	44,7	3560	42,7	4030	49,2	3975	39,6	3432	45,7	3665	34,3

Forrás: ITM, GVI 2016–2021

A 2.1.1. ábrán jól látszik, hogy az általános üzleti helyzet megítélése hasonlóan alakul a rendelésállományra, beruházásokra és termelési volumenre vonatkozó mutatókkal. Ezért a következőkben az elmúlt években lejátszódó folyamatokat ezen általános mutatón keresztül mutatjuk be. 2017–2020 között folyamatos tendencia volt, hogy az előző évi optimista várakozásokhoz képest rendre kedvezőtlenebbnek bizonyult a tárgyévi, aktuális üzleti helyzet. A koronavírus-járvány következtében kialakuló válság miatt a 2020-as üzleti helyzet különösen alulmúlta a 2019-ben 2020-ra megfogalmazott várakozásokat, ilyen mértékű (30 pontos) különbséget korábban soha nem tapasztaltunk a felmérés története során a cégek várt és realizált üzleti helyzete között. 2021 első félévében viszont ismét lényegesen közelebb került egymáshoz az üzleti várakozások és az aktuális üzleti helyzet mutatója: a 2020 őszén 2021 első félévére vonatkozóan megfogalmazott +39 pontos várakozástól mindössze 6 ponttal marad el a 2021 első féléve folyamán mért +33 pontos érték.

2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és a várakozások teljesülése

Forrás: ITM, GVI 2006–2021

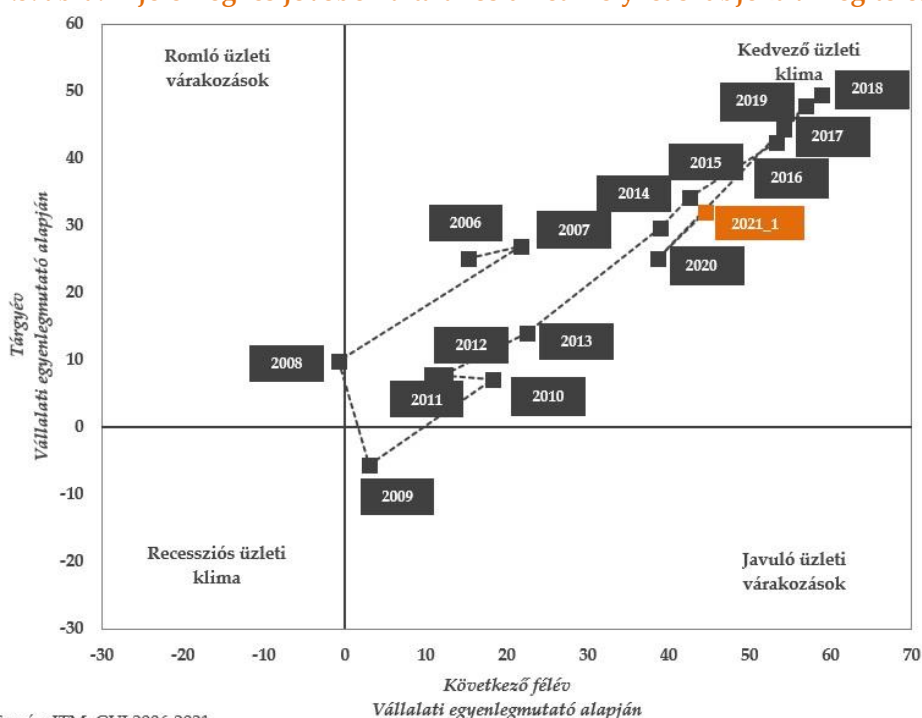
Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég negatíván és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

A 2008 őszi adatok az üzleti klíma jelentős romlását mutatták – a vállalatok mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket jelentősen negatívabban látták. Borúlátó várakozásaik be is teljesültek, 2009-ben érte el a mélypontot az üzleti helyzet megítélése. Ezzel együtt az egyes gazdasági ágakban eltérő mértékben ugyan, de a 2008-ban megfogalmazottakhoz képest optimistábbá váltak a várakozások. 2010-ben már ismét kedvezővé vált az üzleti klíma – mind a jelenlegi, mind a jövőbeli üzleti helyzet megítélésekor többségbe kerültek a pozitívan értékelő vállalatok. 2011-ben és

2012-ben is – ugyan nem a válság előtti időszaknak megfelelő mértékben – kedvező üzleti klímával lehet jellemezni a vállalkozások üzleti környezetét, azonban mindkét évben a jövőre vonatkozó várakozások kis mértékben romlottak. 2013-ban az üzleti várakozások már a 2007-es állapothoz hasonlóak voltak, a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetértékelésen alapuló üzleti környezet jelentős mértékben javult, 2014-re pedig 2006 óta nem tapasztalt szintre fejlődött, 2015-re még kedvezőbbé vált. A javuló tendencia egészen 2018-ig folyamatos volt, a 2019-es enyhe visszaesést követően azonban 2020-ban jelentősen, lényegében a 2014-es szintnek megfelelő értékre csökkent mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzet mutatója. 2021 első félévé folyamán ismét javulás tapasztalható, a jelenlegi és a várható üzleti helyzet mutatójának mostani értékei lényegében a 2015-ös szintnek feleltethetőek meg.

2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

Forrás: ITM, GVI 2006-2021

Egyenlegmutató	2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021_1	
	n	pont	n	pont	pont	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	6850	34,4	6577	42,5	6532	44,5	6487	49,5	6510	47,9	6337	25,2	5349	32,1
Várakozások	6123	42,6	6023	53,3	6078	54,2	5957	58,8	5925	56,8	5350	38,7	4820	44,6

Forrás: ITM, GVI 2015–2021

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő félévre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

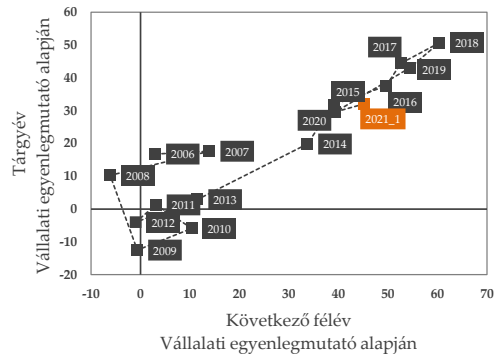
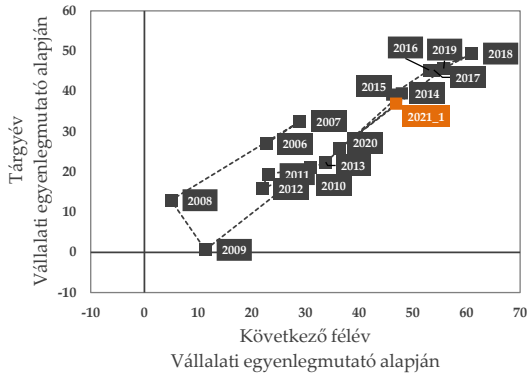

Az egyes gazdasági ágakat eltérő mértékben érintette a 2008-as válság, de kilábalásuk az építőipar kivételével hasonló módon történt. A koronavírus-járvány következtében kialakuló újabb válság szintén különböző mértékben érintette a szektorokat.

- Az ipari vállalatok üzleti helyzetük jelentős romlása ellenére a kritikus 2008-as és 2009-es években is kedvező üzleti klímával voltak jellemezhetőek – a vizsgált gazdasági ágak közül az áttekintett időszak nagy részében a legjobb helyzetben voltak. Jelenleg ugyanakkor mind az építőipari, mind a szállító cégek kedvezőbb üzleti klímáról számoltak be az ipari cégekhez képest. A 2012–2018 közötti – 2015 kivételével – folyamatosan javuló tendencia 2019-ben megtört, míg 2020-ban további jelentős visszaesés következett be, 2021 első félévében viszont számottevő javulás történt, így az ipari vállalatok körében az üzleti klíma egyenlegmutatói idén lényegében a 2014–2015-ös szintre emelkedtek.
- Az iparral ellentétben a kereskedelem, és a szállítás, raktározás terén tevékenykedő vállalatok üzleti helyzete 2009-ben kifejezetten recessziósnak volt tekinthető. A 2012-es enyhe visszaesés kivételével 2011–2018 között – eltérő ütemben – mindkét ágazatban javuló tendenciát tapasztalhattunk. 2018-ban az üzleti klíma javulása csak a kereskedelmi vállalatok körében folytatódott, a szállítmányozó vállalatok esetében mind a helyzetértékelés, mind a kilátások negatívabbak lettek az előző évhez viszonyítva. 2019-ben a szállítmányozó vállalatok körében tovább folytatódott az üzleti klíma romlása, és a kereskedelmi cégek körében is visszaesés következett be a 2018-as csúcsot követően. 2020 folyamán mindkét ágazatban számottevően csökkent az üzleti helyzet és a kilátások egyenlegmutatója. 2021 első félévében a kereskedelmi cégek körében kisebb, a szállító cégek esetén viszont jelentős javulás következett be. Ennek köszönhetően a logisztikai cégek üzleti helyzete lényegében megfeleltethető a válság előtti, 2019-es szintnek.
- Az építőipari vállalatok egészen más utat jártak be az elmúlt években: már 2006-ban is romló üzleti várakozásokkal voltak jellemezhetőek, ami 2008-ra recesszióba fordult. A többi gazdasági ággal ellentétben még 2010-ben sem volt jelentős a szereplők optimizmusa, továbbra is borúlátóan tekintettek a jövőre. Az építőipari vállalatok várakozásai 2013-ban fordultak pozitívrá, innentől kezdve – a 2015-ben tapasztalt stagnálás kivételével – 2019-ig az építőipar üzleti klímára vonatkozó helyzetértékelése és várakozásai folyamatosan javultak. 2020-ban ebben az ágazatban is jelentős visszaesés történt, ennek következtében az üzleti bizalom szintje lényegében a 2016-os szintre csökkent a szektorban. A 2021 első féléve folyamán bekövetkezett javulás eredményeként az üzleti bizalom szintje az építőiparban a 2017-es szintre tért vissza. Az itt részletesen

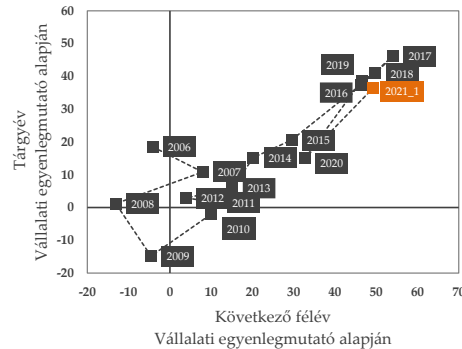
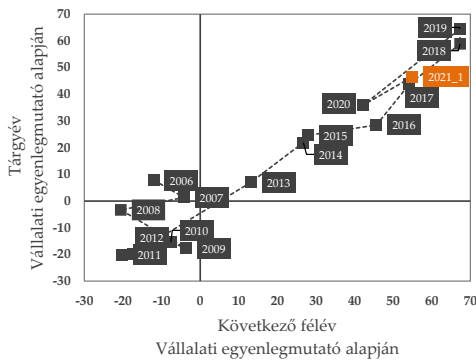
bemutatott ágazatok közül jelenleg továbbra is az építőipar üzleti klímája tekinthető a legkedvezőbbnek.

2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként
Ipar **Kereskedelem**

Építőipar

Logisztika

Egyenlegmutató		2016		2017		2018		2019		2020		2021_1	
		n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Logisztika	Tárgyév	309	46,2	325	46,3	400	40,9	399	38,6	400	15,1	288	36,5
	Várakozások	276	37,4	309	54,1	361	49,8	358	46,4	307	32,7	258	49,2
Ipar	Tárgyév	2223	53,0	2146	45,3	2349	49,4	2261	45,7	2185	25,9	1767	36,9
	Várakozások	2007	45,3	1946	53,9	2122	61,0	2002	55,8	1838	36,4	1590	46,9
Építőipar	Tárgyév	759	45,6	794	43,7	663	58,9	642	64,5	625	35,9	611	46,6
	Várakozások	686	28,5	724	54,1	611	67,3	601	67,3	548	42,2	561	55,0
Kereskedelem	Tárgyév	1445	49,6	1549	44,4	1426	50,6	1456	43,1	1351	29,6	1227	32,1
	Várakozások	1551	37,5	1431	53,9	1332	60,4	1348	54,4	1179	39,4	1113	45,3

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő félévre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

2.2. Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább az üzleti optimizmus? Mik az optimizmus legfőbb meghatározói? Az alábbiakban az exportra, a gazdasági tevékenységre, a vállalatméretre, a tulajdonosi háttérre és a földrajzi régióra vonatkozó vállalati jellemzők figyelembevételével keressük a választ ezekre a kérdésekre. Egy-egy tényező vizsgálata során a többi vállalati jellemző hatását kontroll alatt tartjuk, vagyis a közöttük fennálló potenciális interakciós hatásokat kiszűrve, a vállalati jellemzők üzleti várakozásokkal való önálló összefüggéseit vizsgáljuk. A becsléseket regressziós modell alapján készítettük.²⁵

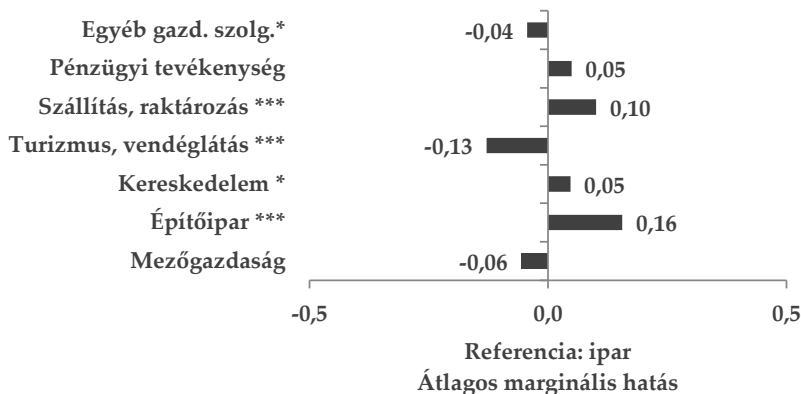
- A gazdasági ágakat tekintve elmondható, hogy az ipar referenciakategóriához viszonyítva szignifikáns eltérés a szállítás, raktározás, a turizmus, vendéglátás, a kereskedelem, az építőipar és az egyéb gazdasági szolgáltatás ágazatok esetén tapasztalható, míg a pénzügyi szolgáltatások, valamint a mezőgazdaság területén nem tapasztalható szignifikáns különbség az optimista üzleti várakozásokat megfogalmazó cégek arányát tekintve az iparhoz képest. A legoptimistább várakozásokat az építőipari vállalatok foglalták meg, körükben 16 százalékponttal nagyobb valószínűségű az optimista üzleti várakozások fennállásának esélye az ipari cégekhez viszonyítva. A szállító cégek körében 10, a kereskedelmi cégek körében pedig 5 százalékponttal magasabb az optimista üzleti várakozások előfordulásának esélye az iparhoz képest. Az egyéb gazdasági szolgáltatások területén viszont 4, a turizmus, vendéglátásban dolgozó cégek körében pedig 13 százalékponttal alacsonyabb ennek esélye az ipari cégekhez viszonyítva.
- Cégméret szerint a 10 fő alatti vállalkozások referenciakategóriájához viszonyítva a 10–19 fős cégek körében 6, a 250 fő feletti nagyvállalatok között pedig 5 százalékponttal magasabb az optimista üzleti várakozásokat megfogalmazó cégek aránya. A 20–249 fő között foglalkoztató cégek kategóriái körében nincs szignifikáns eltérés a 10 fő alatti vállalkozásokhoz képest.
- A tisztán külföldi tulajdonban álló vállalatok 5 százalékponttal nagyobb valószínűséggel tekintenek pozitívan a jövőre, mint a tisztán hazai kézben lévő cégek, a vegyes tulajdonú vállalkozások viszont hasonlóan ítélik meg helyzetüket, mint a hazai kézben lévők, utóbbi esetben a mért különbség nem szignifikáns.
- A döntően exportra dolgozó vállalatok 8 százalékponttal nagyobb eséllyel várják az üzleti helyzetük javulását, mint a nem exportáló vállalatok, a részben

²⁵ A logit modell eredmény változója az optimista üzleti várakozások fennállása volt. A modell paraméterei az M3.1. táblázatban láthatók.

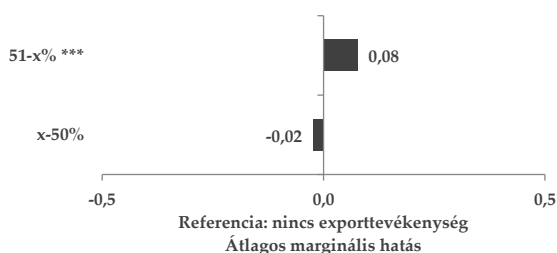
exportáló és a nem exportáló vállalatok helyzetértékelése között viszont nem tapasztalható szignifikáns különbség.

- Földrajzi szempontból szintén nincsenek érdemi, szignifikáns különbségek az optimista üzleti várakozásról beszámoló cégek arányát tekintve, az összes régió Közép-Magyarországhoz hasonló mértékben mutat pozitív várakozásokat.

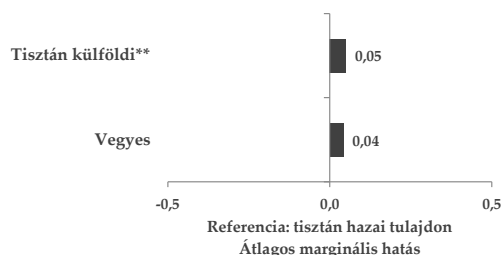
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint

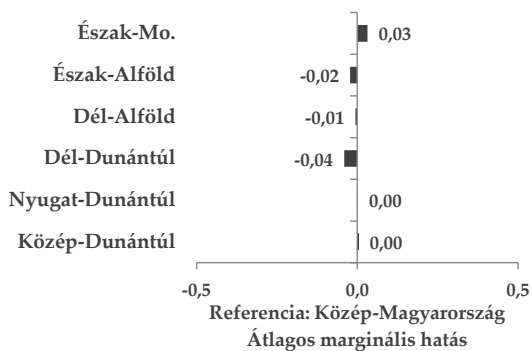
Exporttevékenység szerint

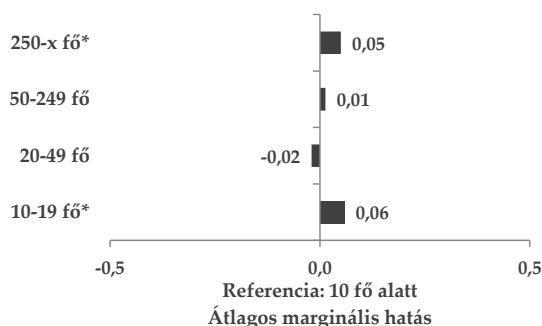
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1 (n=4398)

A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon átlagos marginális hatások értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hány százalékponttal nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referenciacsoportnak az ábrákon feltüntetett jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az átlagos marginális hatás értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az átlagos marginális hatás értéke 0-hoz közeli, és a szignifikanciateszt p-értéke nagyobb 0,1-nél, akkor az adott csoportban az optimizmus mértéke statisztikai értelemben nem tér el a referencia csoporttól.

Az ábrán jelöltük a szignifikanciaszinteket is az egyes kategóriákhoz tartozó átlagos marginális hatások mellett: *** 1 százalékos ($p < 0,01$), ** 5 százalékos ($p < 0,05$), * 10 százalékos szinten szignifikáns hatás ($p < 0,1$).

3. 2022-ben várható munkaerőkereslet

Jelen fejezetben a 2022 első félévében várható munkaerőkeresletet mutatjuk be. Először a vállalati egyenlegmutatók segítségével ragadjuk meg a foglalkoztatás jövő évi alakulását. Itt a munkaerőkeresletet nem az egyén, hanem a vállalat oldaláról közelítjük meg, azaz nem a létszámmozgások mértéke, hanem csupán a létszám bővítési és létszámcsökkentési tervek kerülnek bemutatásra. Részletesebben a foglalkoztatási egyenlegmutató a vállalatok foglalkoztatási súlyát figyelembe véve azt fejezi ki, hogy a létszám bővítéssel vagy létszámcsökkentéssel bíró vállalatok vannak-e többségben, illetve, hogy mekkora ennek mértéke. Az egyenlegmutató tehát a legegyszerűbb megközelítése az alkalmazotti létszám változásának megragadására, azonban nem tükrözi a létszám bővülés és -csökkenés mértékét. Elméletben tehát az is előfordulhat, hogy az egyenlegmutató mértéke pozitív, mégis csökken a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma. Az egyenlegmutató annak hátrányai ellenére egyszerű formában arról tudósít, hogy a vállalatok, az üzleti klímával összefüggésben, mennyire tekintenek optimistán a következő évre.

A második alfejezetben bemutatjuk a foglalkoztatás várható alakulását, figyelembe véve a munkahely megszűnés és teremtés egyenlegét. Azaz ebben a megközelítésben a munkavállaló áll a vizsgálat középpontjában. Elemzéseinkben megkülönböztetjük a nyers vállalati várakozásokat, illetve a GVI korrekciós modelljének eredményeit.

Az alábbi tábla vázlatosan összefoglalja a használt megközelítések előnyeit és hátrányait.

3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok

	Előnyök	Hátrányok
Vállalati egyenlegmutató	Egyszerű mutató, amit inkább tendenciájában érdemes értelmezni.	Óvatosan kell értelmezni, hiszen előfordulhat, hogy a pozitív előjelű egyenlegmutató ellenére a foglalkoztatott összlétszám csökken.
Vállalati nyers várakozások	Elméletileg pontosabban fejezi ki a foglalkoztatás várható alakulását, mint a létszámmutató.	A vállalati nyers várakozások a korábbi évek tapasztalati szerint túlzóan optimisták.
GVI becslés	Korrigálja a nyers vállalati várakozásokat, így általuk reálisabb képet kapunk a foglalkoztatás várható létszám alakulásáról.	Nem kezeli a zöld mezős munkahelyteremtő beruházásokat és a vállalati kivonulásokat („entry” és „exit”).

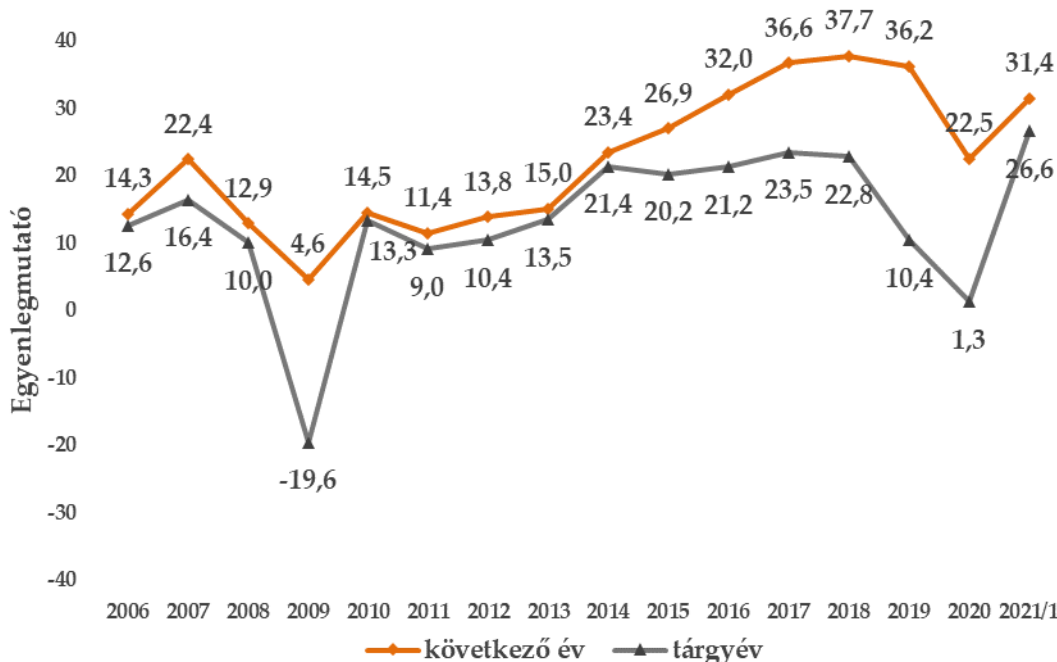

3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján

2021 első félévében 27 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. Ez az érték 2020-ban még 1 százalékpont volt, vagyis a létszámbővítő vállalatok aránya jócskán megemelkedett, a felmérés kezdete óta nem tapasztaltunk hasonlóan magas értéket – igaz, az eddigi adatfelvételek időpontjai őszi estek, illetve a jelenlegi felmérés a koronavírus-járvány következtében kialakuló gazdasági válságból való kilábalás időszakában készült. A korábbi évek tendenciáit vizsgálva látható, hogy a gazdasági válság 2009-es mélypontja óta, 2015-től kezdődően alakult ki olyan gazdasági helyzet, amiben a következő évre vonatkozó egyenlegmutató jelentősen felülmúlná a tárgyévi létszámbővülést, amit érdemben a koronavírus járvány nyomán kibontakozó gazdasági válság sem befolyásolt. A következő ábrán 2006-tól követhető a tárgyévi és következő évre vonatkozó foglalkoztatási egyenlegmutatók értékeinek változása.

Az ideai létszámváltozásokra vonatkozó egyenlegmutató emelkedése a 2021-ben megfogalmazott jövőbeli terveket is érintette: a következő év első félévére vonatkozó vállalati egyenlegmutató 31 pontos (2020-ban ez az érték a 2021-es várakozásokat tekintve még 23 százalékpont volt) értéket vesz fel – 31 százalékpontos többségben vannak a létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkal szemben. Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. A jelenség megfelel a korábbi évek tapasztalatainak, amikor a vállalatok enyhén optimista várakozásokat fogalmaznak meg, amiknek csak egy része fog teljesülni (grafikusan a 3.1.1. ábrán a narancssárga vonal a szürke fölött halad).

3.1.1.ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató

Egyenlegmutató	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021_1	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	6755	21,4	6710	20,2	6415	21,2	6279	23,5	6142	22,8	6164	10,4	5901	1,3	4822	26,6
Várakozások	5723	23,4	5316	26,9	5135	32,0	5042	36,6	4716	37,7	4766	36,2	4525	22,5	3546	31,4

Forrás: ITM, GVI 2006–2021

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és $+100$ -at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Ábraértelmezés: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg. Szürke vonallal kerültek megjelenítésre az adott évre vonatkozó tényadatok és narancssárga vonallal az adott évben, a következő évre megfogalmazott tervek, várakozások.

Példa: 2021 első félévében a tárgyévi egyenlegmutató értéke 27 pont. ez azt jelenti, hogy körülbelül 27 százalékpontos többségben voltak a létszámcsökkentő vállalatokkal szemben a létszámbővítők.

Komárom-Esztergom (52 pont), Somogy (50 pont) és Vas (48 pont) megyékben bizonyultak legoptimistábbak a vállalatok, a 2022-re vonatkozó egyenlegmutató értéke ezekben a térségekben a legmagasabb. Velük szemben Zala (19 pont), valamint Fejér és Tolna megyékben (11–11 pont) a legpesszimistábbak a létszámmozgásokkal kapcsolatos várakozások, de ezzel együtt is minden megyében pozitív a mutató értéke.

3.1.1. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2022 – vállalati egyenlegmutató

	Egyenlegmutató	
	n	pont
Komárom-Esztergom	140	52,04
Somogy	110	49,85
Vas	94	48,05
Nógrád	53	44,96
Pest	380	40,87
Borsod-Abaúj-Zemplén	179	37,76
Szabolcs-Szatmár-Bereg	165	37,19
Jász-Nagykun-Szolnok	135	36,18
Heves	129	35,17
Győr-Moson-Sopron	242	33,67
Bács-Kiskun	248	32,88
Baranya	87	31,29
Veszprém	130	29,72
Békés	111	29,53
Csongrád	132	27,97
Budapest	665	27,05
Hajdú-Bihar	208	22,43
Zala	106	19,23
Fejér	161	10,82
Tolna	71	10,69

Forrás: ITM, GVI 2021

Egyenlegmutató: A táblázatban látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és +100-at akkor, ha minden cég létszám bővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

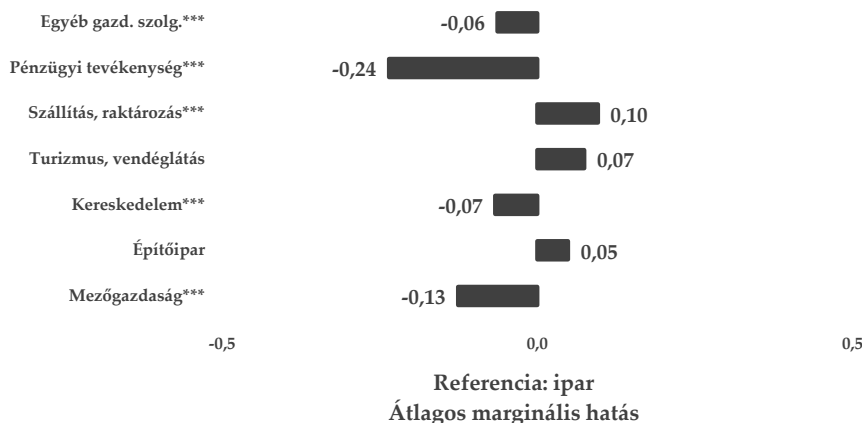
Létszámnövelő vállalatok jellegzetességei

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább a létszámnövekedés? Mik az létszámbővülés legfőbb meghatározói? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér, valamint földrajzi elhelyezkedés szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.²⁶

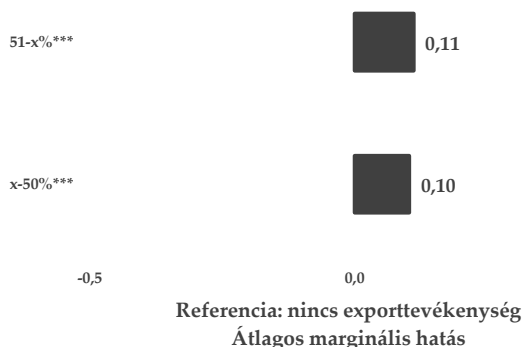
- Az ipari vállalatokhoz képest a pénzügyi szolgáltató (-24 százalékpont), a mezőgazdasági (-13 százalékpont), a kereskedelmi (-7 százalékpont) és az egyéb szolgáltató cégek (-6 százalékpont) körében kevésbé jellemző, hogy létszámbővítéssel terveznek. Ezzel szemben a szállítmányozó vállalatok szignifikáns mértékben (10 százalékponttal) nagyobb valószínűséggel számoltak be létszámbővítési tervekről az ipari cégekhez képest. Az építőipar, illetve a turizmus, vendéglátás ágazatok létszámbővítési tervei nem térnek el szignifikánsan az iparétól.
- A tisztán hazai tulajdonban lévő vállalkozásokhoz képest a részben külföldi tulajdonban lévő cégek körében 10 százalékponttal gyakoribb a létszámbővítési szándék, ellenben a tisztán külföldi tulajdonú cégek körében viszont 8 százalékponttal kevésbé valószínű a létszámbővítési várakozás.
- A vállalati mérettel nő a létszámfelvételt tervezők aránya: a 10 fő alatti cégekhez viszonyítva a 10–19 fős kategóriában 7, 20–49 fő között 10, 50–249 fő között 17, a 250 fő feletti nagyvállalati kategóriában pedig 23 százalékponttal magasabb a létszámbővítési tervek valószínűsége.
- Az exporttevékenység szintén növeli a létszámfelvételi tervek valószínűségét: a nem exportáló kategóriához képest a részben exportáló cégek körében 10, a döntően exportáló cégek között pedig 11 százalékponttal magasabb a létszámbővítést tervező vállalatok előfordulásának esélye.
- Földrajzi szempontból Közép-Magyarországhoz viszonyítva az Észak-Alföldön és Észak-Magyarországon (7–7 százalékponttal) magasabb a létszámbővítési tervek valószínűsége. Az ország többi része nem tér el szignifikánsan ebből a szempontból a központi régiótól.

²⁶ Az elemzés eredmény változója a létszámnövekedésre vonatkozó előrejelzés fennállása volt. A modell paraméterei az M3.2. táblázatban kerülnek bemutatásra.

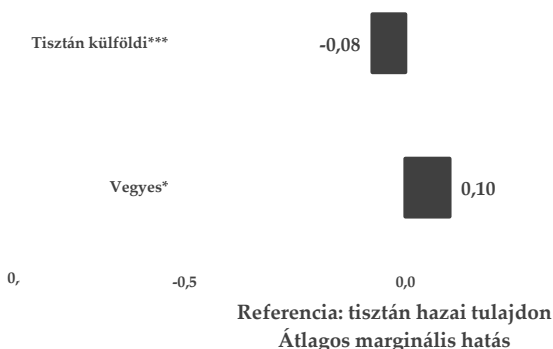
3.1.2. ábra: A létszámnövekedési várakozások összetevői Gazdasági tevékenység szerint

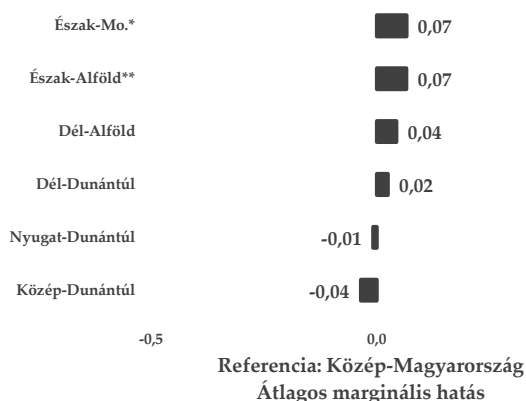
Export tevékenység szerint

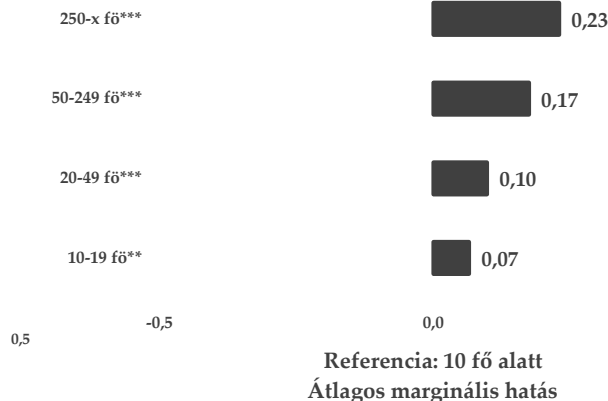
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1 (n=3333)

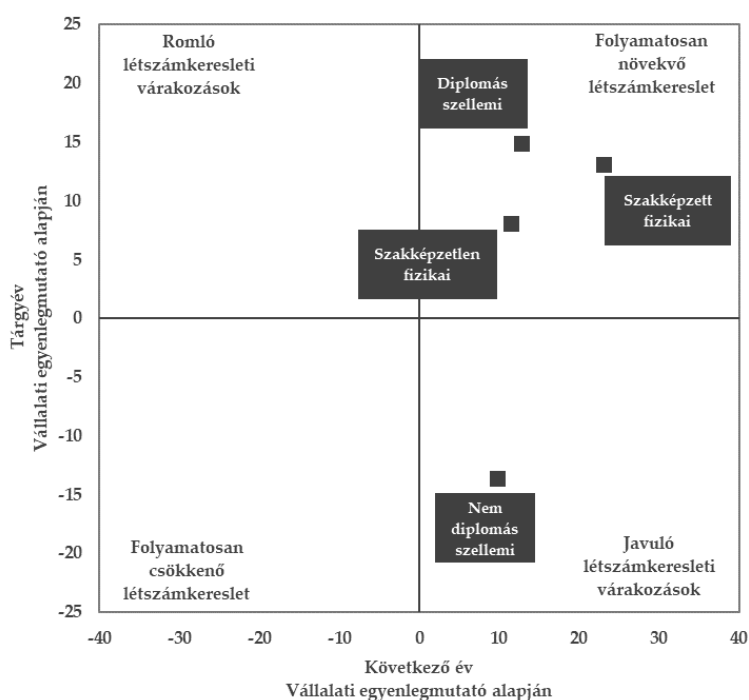
A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon átlagos marginális hatások értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hány százalékponttal nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referenciacsoportnak az ábrákon feltüntetett jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az átlagos marginális hatás értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az átlagos marginális hatás értéke 0-hoz közeli, és a szignifikanciateszt p-értéke nagyobb 0,1-nél, akkor az adott csoportban az optimizmus mértéke statisztikai értelemben nem tér el a referencia csoporttól.

Az ábrán jelöltük a szignifikanciaszinteket is az egyes kategóriákhoz tartozó átlagos marginális hatások mellett: *** 1 százalékos ($p < 0,01$), ** 5 százalékos ($p < 0,05$), * 10 százalékos szinten szignifikáns hatás ($p < 0,1$).

A foglalkoztatási egyenlegmutatók szerint a nem diplomás szellemi munkakörökön kívül minden más foglalkoztatási csoport folyamatosan bővülő létszámkereslettel jellemezhető – ezen csoportban 2021-ben kevesebb vállalat bővítette létszámát, mint csökkentette, de a 2022-es évre vonatkozó várakozások szerint itt is növekedni fog a kereslet. A többi csoportban már 2021-ben is a létszám növekedése jellemző, amely fennmaradása várható a következő évben. Az idei létszámváltozásokat és a jövő évi terveket jellemző egyenlegmutatók a legkedvezőbbben a szakképzett fizikai és diplomás szellemi munkakörökben alakulnak, a foglalkozások ezen csoportjaiban különösen erőteljes keresletnövekedés tapasztalható.

3.1.3. ábra: Munkaerőkereslet foglalkoztatási csoportonként 2021–2022

Egyenlegmutató	Szakképzetlen fizikai pont	Szakképzett fizikai pont	Nem diplomás szellemi pont	Diplomás szellemi pont
Tárgyév	8,1	13,1	-13,6	14,9
Várakozások	11,5	23,1	9,8	12,8

Forrás: ITM, GVI 2021

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános foglalkoztatási egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Folyamatosan növekvő létszámkereslet”, amikor többségben vannak, mind a 2021-ben, mind a 2022-ben létszámukat bővítő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások kedvezőtlenek, azaz mindkét évben létszámcsökkenésre lehet számítani. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli létszámfelvételi optimizmus mértékét fejezi ki.

3.2. Létszámvárakozások 2022-re

Az alábbiakban, először bemutatjuk a foglalkoztatást prognosztizáló GVI modell néhány alapvetését, ami részletesen az M1. mellékletben tekinthető át, majd ezt követően ismertetjük előrejelzésünket a 2022. első félévre.

Röviden a létszámvárakozások becsléséről

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

3.2.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vállalatok száma (darab)	1977	2003	2313	1911	2512	2266	1946
Vállalati várakozás (fő)	247234	299712	313650	305371	347526	330588	309986
Tény (fő)	247143	293435	310202	303604	338203	310993	308747
Várakozás/tény	1,00	1,02	1,01	1,01	1,03	1,06	1,00

Forrás: ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2014–2020) – speciális minta

Megjegyzés: a korábbi évek adatait lásd a kutatás korábbi hullámaint feldolgozó tanulmányokban.

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszámelőrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.

A MKIK GVI modelljének célja a ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| > |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások („entry”)
- Vállalati kivonulások („exit”)

A becslésre alkalmazott modell az alábbi képlettel írható le.

A modell egyenlete és együtthatói:

$$E(K_t | V_{i,t}, SZJ_{i,t}) = \beta_0 + \sum_{v=1}^j \beta_v VJ_{v,t} + \sum_{v=j+2}^{j+k} \beta_v SZJ_{v,t} + \sum_{v=j+k+1}^{j+k+l} \beta_v I_{v,t} \quad (2)$$

, ahol VJ_i a várokozások jellemzői:

Becslés iránya

Becslés mértéke

SZJ_i pedig a vállalati jellemzők:

Gazdasági ág

Export

Környezet

Létszám

Tulajdonosi háttér

Fizikai arány

I_i pedig az előző csoportokon belüli vagy azok közötti interakciók:

Becslés iránya * Becslés mértéke

Környezet * Becslés mértéke

Környezet * Fizikai arány

t pedig az idő, aminek a becslés során felhasznált értékei: 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Elmondható, hogy a tények és becslések közötti különbség 2014-et és 2020-at kivéve minden alább vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

3.2.2. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Elemszám (darab)	1977	2003	2313	1911	2512	2266	1946
Vállalati várakozás (fő)	247234	299712	313650	305371	347526	330588	309986
Tény (fő)	247143	293435	310202	303604	338203	310993	308747
Várakozás/tény	1,00	1,02	1,01	1,01	1,03	1,06	1,00
Becsült létszám (fő)	245878	292884	310300	301427	334136	314604	300330
Várakozás/becslés	1,01	1,02	1,01	1,01	1,04	1,05	1,03
Becslés/tény	0,99	1,00	1,00	0,99	0,99	1,01	0,97

Forrás: ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2014–2020) – speciális minta

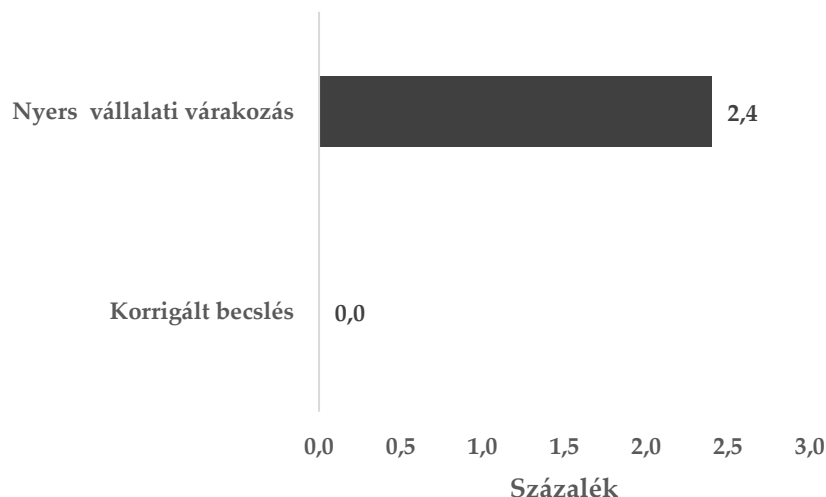
Megjegyzés: a korábbi évek adatait lásd a kutatás korábbi hullámainak feldolgozó tanulmányokban.

Előrejelzés

Az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válasza alapján 2,2 százalékos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés arra utal, hogy a cégek nem fogják tudni bővíteni a foglalkoztatottak számát. A jellemzően túlzóan optimista nyers vállalati várakozásokat és a tényadatokat általában sokkal jobban közelítő, de többnyire némileg alulbecslő korrigált mutatót figyelembe véve stagnáló tendencia valószínűsíthető. Mindez nem meglepő annak tükrében, hogy a gazdasági növekedés fenntarthatóságával kapcsolatban már a tavalyi év elején is bizonytalanságok merültek fel, majd koronavírus-járvány nyomán az üzleti klíma súlyosan leromlott, a járvány visszaszorulásával pedig a munkaerőhiány jelei mutatkoztak meg.

Az idei évi előrejelzést különösen bizonytalanná teszi, hogy az adatfelvétel az eddig szokásos szeptember-októberi időszak helyett 2021 tavaszán történt, amikor a járvány aggasztó felfutása mellett az oltási kampány is gyors ütemben zajlott, a vállalatokat tehát az év egy viszonylag turbulens időszakában keresték fel a kérdezőbiztosok. A jelenlegi felvételt tekintve továbbá fontos figyelembe venni, hogy 2022 márciusára vonatkozóan fogalmazták meg a válaszadók az előrejelzéseiket, míg a korábbi, őszi megkérdezések során a következő év szeptemberére jeleztek előre. A korrekcióval kapcsolatban fontos továbbá figyelembe venni, hogy az jórészt a stabil gazdasági konjunktúrával jellemezhető időszakban tapasztaltak alapján történik, amihez képest jelenleg egészen más körülmények között kénytelenek működni a cégek.

3.2.1. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben

Forrás: ITM, GVI (n=1972)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált becslés leginkább a mezőgazdaság és a kereskedelem területén jelez bizonytalanságokat – ezen ágazatokban a korrekció szerint nem várható a foglalkoztatás bővülése, miközben a nyers vállalati előrejelzések szerint minden szektorban létszámnövekedés lesz a következő évben. Figyelemre méltó, hogy az elmúlt évek tapasztalatain alapuló korrigált becslés a szolgáltatók a területén nagyobb fokú létszám-bővülést jelez, mint az ágazatban megfogalmazott nyers becslések.

3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben – gazdasági ágak szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Mezőgazdaság	1,5%	-3,8%
Ipar	2,4%	0,0%
Építőipar	5,4%	1,0%
Kereskedelem	1,6%	-2,8%
Gazdasági szolgáltatás	1,9%	5,9%
Versenyszféra egésze	2,4%	0,0%

Forrás: ITM, GVI 2021 (n=1972)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben valamivel kedvezőbben alakul várhatóan a foglalkoztatás, mint a belföldi értékesítésre koncentráló cégeknél: a jellemzően hazai piacra termelőknél lényegében nem várható változás, míg enyhe létszámnövekedést valószínűsítünk a döntően külföldre dolgozó vállalati körben.

3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben – exporttevékenység szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Döntően nem exportra dolgozó	2,6%	0,0%
Döntően exportra dolgozó	1,8%	1,0%
Versenyszféra egésze	2,4%	0,0%

Forrás: ITM, GVI 2021 (n=1972)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

4. A foglalkoztatás jellemzői

Ebben a fejezetben bemutatjuk a vállalkozások által alkalmazott munkaerő egyes típusaira jellemző tendenciákat. Ezek az alcsoportok sokszor jelentősen eltérő jellemzőkkel bírnak, mint a teljes hazai munkaerő-állomány általában. Az alcsoportok elkülönített vizsgálata nem csak a munkaerőpiaci folyamatok alaposabb megértéséhez szükséges, hanem azért is, mert ezek a csoportok jelentősen eltérhetnek egymástól abban a tekintetben, hogy jellemzően milyen társadalmi csoportok tagjaiból állnak össze, vagy hogy mely gazdasági ágazatokba tartozó cégekhez kapcsolható inkább az adott foglalkoztatási forma. Így egy-egy foglalkoztatási forma helyzete utal a hozzá kapcsolható cégek és munkavállalók helyzetére is, és fontos információt jelent munkaerőpiaci intézkedések megalapozásához.

Az első alfejezet a nem teljes munkaidőben alkalmazottakkal foglalkozik, a második pedig a vállalatok által foglalkoztatott külföldi állampolgárságú munkavállalókkal. A harmadik alfejezetben megvizsgáljuk, hogy miként alakult általában a pályakezdők foglalkoztatása illetve részletesen kitérünk a pályakezdők képzettségi szint szerinti foglalkoztatására is. A negyedik fejezetben pedig az atipikus foglalkoztatás alakulását vizsgáljuk, különös tekintettel az otthoni munkavégzésre.

Az első három alfejezetben bemutatjuk, hogy az elmúlt években hogyan változott a vállalatok aránya, amelyek egy adott munkaerőpiaci csoport képviselőit alkalmazták, vagy a következő évben alkalmazni tervezik. Ezután bemutatjuk az adott foglalkoztatási formát jellemző területi egyenlőtlenségeket megyei bontásban. A negyedik alfejezetben bemutatjuk, hogy mennyire elterjedtek az atipikus foglalkoztatási formák, azonbelül vizsgáljuk, hogy mennyire tartják megvalósíthatónak az otthoni munkavégzést és a távmunkát a cégvezetők, illetve az elmúlt évben hogyan változott azon vállalatok aránya, amelyek ezt alkalmazzák vagy a következő évben alkalmazni tervezik.

Főbb megállapítások

A részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztató vállalatok aránya 2021-ben drasztikusan csökkent az előző évhez képest: 64 százalék e cégek aránya, míg tavaly ősszel még 69 százalék volt. A részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya szintén erőteljesen csökkent: 67-ről 61 százalékra. A legmagasabb értékeket Csongrád, Komárom-Esztergom, Tolna és Vas megyében figyelhetjük meg, míg a legkisebb arányban Budapesten terveznek jövőre részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni.

A külföldieket alkalmazó vállalatok arányának 2009 óta tapasztalható csökkenése 2018-ban megállt, 2020-ban már a cégek 26 százaléka foglalkoztatott külföldi munkavállalót, melyet idén stagnálás követett. A külföldi munkaerőt foglalkoztatni tervezők aránya enyhe csökkenést mutat. E cégek aránya kiemelkedően magas

Komárom-Esztergom megyében, míg a legalacsonyabb Pest és Hajdú-Bihar megyében.

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya jelentősen csökkent 2021-ben. Míg 2020-ban a cégek 41 százaléka foglalkoztatott pályakezdőket, 2021 első felében csupán 35 százalékuk. A tavalyi évhez viszonyítva hasonlóan csökkent azoknak a cégeknek az aránya, akik pályakezdők alkalmazását tervezik: míg 2020-ban a cégek 38 százaléka jelezte, hogy pályakezdőt foglalkoztatna a következő évben, 2021 tavaszán csupán 31 százalékuk. Ez az arány a legmagasabb Tolna, Komárom-Esztergom és Zala megyében volt, míg Pest megyében a legalacsonyabb. A megkérdezett vállalatok 26 százaléka alkalmazott idén szakképzett pályakezdőt, 22 százaléka pedig diplomás pályakezdőt. A jövőre alkalmazni tervezők aránya kicsivel alacsonyabb 24 illetve 20 százalék. A szakképzett pályakezdők kompetenciái közül a leginkább számítógépes ismeretekkel (78 százalék) elégedettek a munkaadók, a legkevésbé pedig a vezetési, szervezési képességeiket tartják megfelelőnek (31 százalék).

Az atipikus foglalkoztatási formák közül a részmunkaidő a leginkább elterjedt (44 százalék), de az otthoni munkavégzés, illetve távmunka alkalmazása is számottevő, a vállalatok 38 százalékánál jelen van, míg a legkevésbé a rugalmas munkaidő érhető el (31 százalék) a hazai cégeknél. A vállalatok legnagyobb része (65 százalék) megvalósíthatónak tartja az otthoni munkavégzést, távmunkát, bár a legtöbben a munkavállalóik kevesebb mint egynegyedét alkalmaznák ilyen módon. Azon vállalatok többségénél (63 százalék), ahol elérhető az otthoni munkavégzés, a dolgozók 25 százalékánál kevesebb esetén fordul elő, hogy otthonról dolgozik, távmunkát végez, viszont ők a munkaidejük legalább negyedét töltik otthon vagy távmunkában.

Az elmúlt egy évben a vállalatok döntő többségénél változatlan maradt (67 százalék), illetve marad jövőre is (71 százalék) a távmunkában dolgozók aránya. A vállalatok mintegy 30 százalékánál nőtt az ilyen formában foglalkoztatottak aránya, jövőre azonban már a cégek kisebb hányada számol növekedéssel (12 százalék), míg csökkenésre 18 százalékuk számít.

4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

A nem teljes munkaidőben való foglalkoztatás elterjedtsége Magyarországon 2006 és 2012 között enyhe mértékben, de folyamatosan növekedett az Eurostat adatai szerint, azonban 2013-ban megfordult ez a tendencia²⁷. 2015-ben az alkalmazottak 5,7 százalékát foglalkoztatták ilyen formában, ami az Európai Unió 28 tagállama között a harmadik legalacsonyabb érték volt (Bulgária és Csehország után). A csökkenés 2019 óta (4,4 százalék) megtörni látszik, tavaly pedig már a magyar munkavállalók 4,8 százalékát foglalkoztatták nem teljes munkaidőben, ezzel megelőzve Szlovákiát és Horvátországot (4,5 százalék) illetve Bulgáriát (1,8 százalék), de ez így is az egyik legalacsonyabb arányt jelenti az EU tagállamai között. Emellett ez az érték még mindig jóval elmarad a 2012-es csúcshoz képest (6,7 százalék).

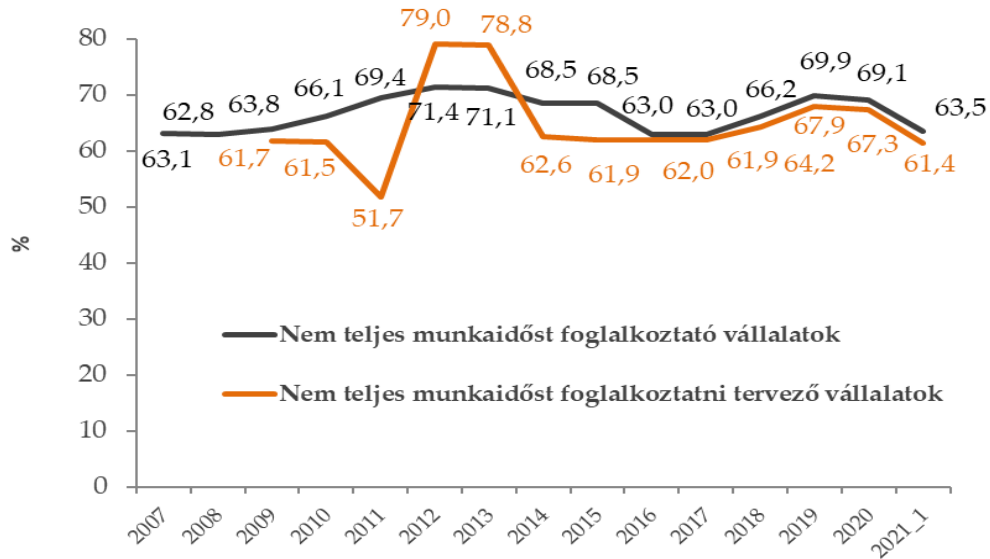
A 2021 első félévi Prognózis felvétel eredményei alapján megállapítható, hogy a déldunántúli és a dél-alföldi, valamint a nagyobb méretű és a tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok körében gyakoribb a részmunkaidősök foglalkoztatása. Gazdasági ágak szerint az ipar és a mezőgazdaság területén működő vállalatokra jellemző leginkább, hogy nem teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazottjaik is vannak, legkevésbé pedig az építőiparra.

2014-ben fordult elő először a felvétel története alatt, hogy csökkent azon vállalatok aránya, amelyek foglalkoztatnak részmunkaidős alkalmazottat: akkor 2013-hoz képest több, mint 2 százalékponttal csökkent ezen cégek aránya. 2015-ben a csökkenés nem folytatódott, az arány 69 százalékon állt, 2016-ban azonban jelentősnek mondható visszaesés figyelhető meg, a részmunkaidős alkalmazottal rendelkező cégek aránya 63 százalék volt. 2017-ben ez az arány hasonlóan alakult, mint az előző évben, szintén a cégek 63 százaléka foglalkoztatott részmunkaidőben. 2020-ban enyhe csökkenés után a cégek 69 százaléka (2019: 70 százalék) rendelkezett részmunkaidős alkalmazottal. A csökkenő trend ismét erősödni látszik, hiszen az idei év első felében 64 százalékra esett vissza ezen cégek aránya.

A részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya szintén erőteljes 6 százalékpontos csökkenést mutat (61 százalék) 2020-hoz képest (67 százalék). A részmunkaidős foglalkoztatást tervező vállalatok aránya 2012-ben és 2013-ban volt kiugróan magas, 80 százalék közeli szinten, ezt az értéket azóta meg sem közelítette.

²⁷ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsa_eppga&lang=en

4.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021/1
Nem teljes munkaidőst foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	63,8	66,1	69,4	71,4	71,1	68,5	68,5	63,0	63,0	66,2	69,9	69,1	63,5
Esetszám (n)	7151	7109	7130	6755	7006	6960	6931	6621	6577	6520	6607	6387	5345
Nem teljes munkaidőst alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	61,7	61,5	51,7	79,0	78,5	62,6	61,9	62,0	61,9	64,2	67,9	67,3	61,4
Esetszám (n)	7151	7054	8856	6782	7013	6952	6924	6617	3132	6487	6579	6339	5264

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott részmunkaidős alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan választottak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A 2021-es adatok március 1-jére vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Budapesten (47 százalék) kiemelkedően alacsony azon vállalatok aránya, amelyek terveznek részmunkaidős foglalkoztatást 2022-ben; ezután következik Veszprém (59 százalék) és Pest megye (61 százalék). Kiemelkedően magas értékeket Csongrád (82 százalék), illetve Komárom-Esztergom, Tolna és Vas (79 százalék) megye cégei mutatnak. Általánosságban látható, hogy a fentebb felsorolt kiugróbb adatokat (főként Budapest) leszámítva nincs nagy területi szórás az arányt illetően: az ország megyéinek többségében a részmunkaidőben foglalkoztatni tervező vállalatok aránya 65–80 százalék körüli szinten alakul.

4.1.1. tábla: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	940	47,2%
Baranya	188	74,5%
Bács-Kiskun	345	72,5%
Békés	163	74,5%
Borsod-Abaúj-Zemplén	277	71,7%
Csongrád	207	82,1%
Fejér	287	65,7%
Győr-Moson-Sopron	323	67,0%
Hajdú-Bihar	288	68,9%
Heves	157	65,3%
Komárom-Esztergom	205	78,9%
Nógrád	61	73,2%
Pest	598	60,6%
Somogy	151	74,8%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	240	64,6%
Jász-Nagykun-Szolnok	221	73,1%
Tolna	124	79,1%
Vas	147	79,1%
Veszprém	183	59,0%
Zala	159	77,2%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2022. március 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.2. Külföldiek foglalkoztatása

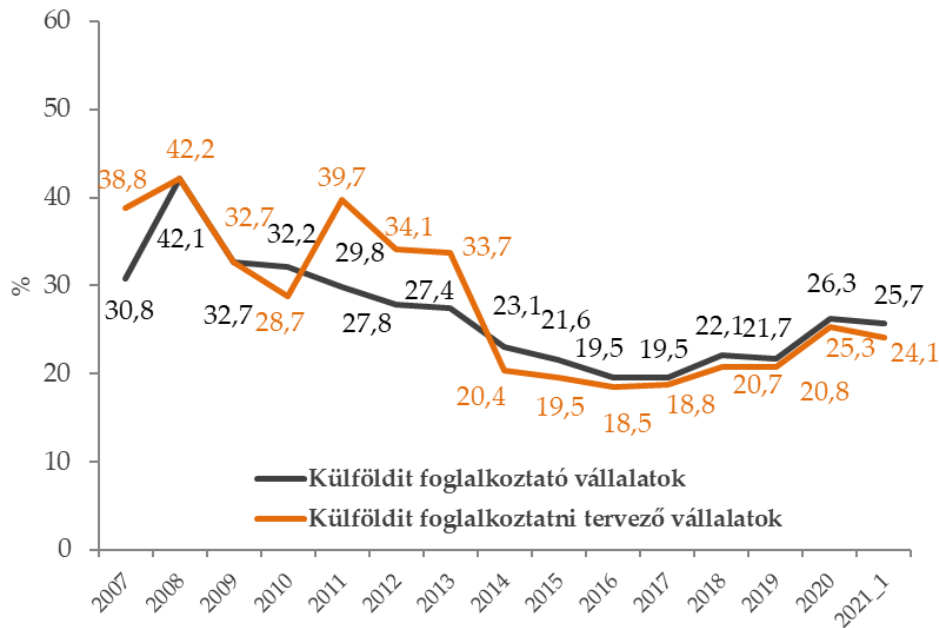
Ebben az alfejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan változtak az elmúlt években a vállalatok szokásai külföldiek foglalkoztatásának tekintetében, majd a vállalatok jövőbeli foglalkoztatási terveit elemezzük.

Az ágazatok közül az ipar területén működő cégek esetében a leginkább valószínű, hogy külföldi munkaerőt foglalkoztatnak, tulajdoni viszonyok tekintetében pedig a tisztán külföldi tulajdonban állókra igaz ugyanez. Emellett a közép-dunántúli és a 250 főnél nagyobb cégekre jellemző, hogy magas arányban alkalmaznak külföldi munkavállalókat.

2008-tól kezdődően Magyarországon csökkent a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya. 2014 és 2019 között a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya 20 százalék körül alakult. Ezzel szemben 2020-ban kiugró növekedést mutatott, a vállalatok 26 százaléka foglalkoztatott külföldi munkavállalót, ez az arány 2021 első felében is megmaradt.

Az egy évvel későbbi időpontra vonatkozó, tervezett foglalkoztatás tendenciái hektikusabban alakulnak: 2008-ban itt is csökkenésbe váltott az addigi növekedés, ugyanakkor 2011-ben megugrott a külföldiek foglalkoztatását tervező hazai vállalatok aránya. Azóta, 2012-től kezdődően újra csökken e cégek aránya; a 2014-es erős visszaesést (34-ről 20 százalékra) stagnálás követte (2015-ben is 20 százalékot mértünk), majd 2016-ban újra enyhe csökkenés (19 százalékra) figyelhető meg. 2017-ben a külföldiek foglalkoztatását tervező cégek aránya nem változott, 19 százalék volt, míg 2018-ban újra kis mértékű növekedés volt tapasztalható, amit 2019-ben stagnálás követett. 2020-ban a vállalatok negyede tervezett külföldi munkavállalót foglalkoztatni, szemben a 2019-ben mért 21 százalékkal. 2021 első félévében ez az arány 24 százalékra mérséklődött.

4.2.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021/1
Külföldieket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	32,7	32,2	29,8	27,8	27,4	23,1	21,6	19,5	19,5	22,1	21,7	26,3	25,7
Esetszám (n)	7151	7106	7131	6752	7006	6853	6799	6540	6469	6408	6478	6239	5247
Külföldieket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	28,7	28,7	39,7	34,1	33,7	20,4	19,5	18,5	18,8	20,7	20,8	25,3	24,1
Esetszám (n)	7151	7051	4168	6782	7013	6854	6796	6540	6469	6390	6462	6221	5232

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott külföldi munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A 2021-es adatok március 1-jére vonatkoznak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Komárom-Esztergom megye kiemelkedik a külföldiek foglalkoztatását tervező vállalatok arányának tekintetében: ebben a megyében 59 százalék az ilyen cégek aránya; ez után Nógrád megye következik (42 százalék). A külföldiek foglalkoztatni tervező cégek aránya Pest és Hajdú-Bihar megyében kiugróan alacsony (10 százalék), utána Baranya megye (12 százalék) következik. A többi megyében 17 és 29 százalék között alakulnak az arányok.

4.2.1. tábla: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	942	28,4%
Baranya	187	11,9%
Bács-Kiskun	335	19,6%
Békés	157	22,1%
Borsod-Abaúj-Zemplén	265	19,5%
Csongrád	186	21,1%
Fejér	298	26,5%
Győr-Moson-Sopron	323	28,1%
Hajdú-Bihar	280	10,1%
Heves	157	22,8%
Komárom-Esztergom	201	58,5%
Nógrád	61	41,5%
Pest	620	9,6%
Somogy	150	24,6%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	236	18,0%
Jász-Nagykun-Szolnok	223	28,6%
Tolna	124	19,1%
Vas	147	26,4%
Veszprém	181	19,1%
Zala	159	16,7%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

*A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez külföldi alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2022. március 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-
adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.*

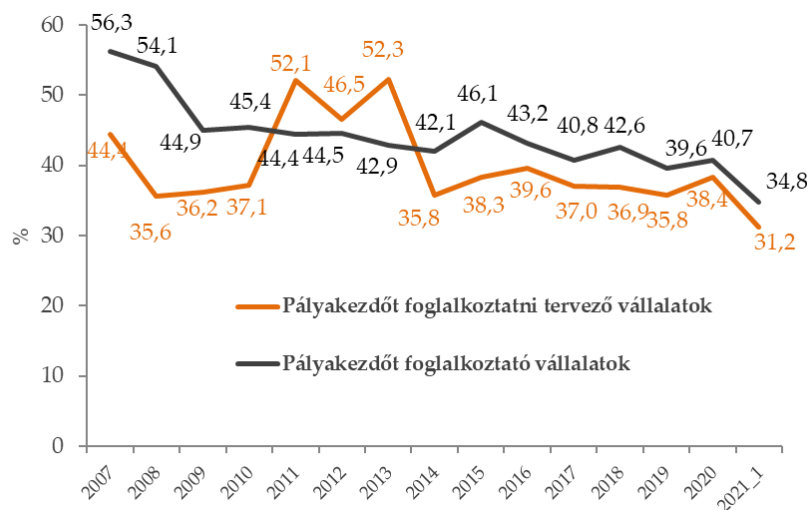
4.3. Pályakezdők foglalkoztatása

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya 2007 óta (a 2015-ös és a 2018-as kismértékű emelkedést leszámítva) csökkenő tendenciát mutatott, és a 2020-as enyhe növekedés után (41 százalék) 2021 első felében drasztikus visszaesést tapasztaltunk (35 százalék).

Gazdasági ágazatok szerint vizsgálva a pályakezdők foglalkoztatása az iparban (47 százalék) működő cégekre jellemző leginkább. Ezen kívül elmondható, hogy a nyugat-dunántúli, a nagyobb méretű, valamint a részben vagy teljesen külföldi tulajdonban lévő vállalatok is az átlagnál nagyobb arányban alkalmaznak pályakezdő munkavállalókat.

A pályakezdők foglalkoztatását tervező vállalatok aránya a 2014-es erős visszaesés óta 36 és 40 százalék között ingadozik. 2020-as enyhe növekedést 2021-ben jelentős visszaesés váltotta fel 38-ról 31 százalékra.

4.3.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021/1
Pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	44,9	45,4	44,4	44,5	42,9	42,1	46,1	43,2	40,8	42,6	39,6	40,7	34,8
Esetszám (n)	7151	7106	7132	6751	7006	6892	6857	6580	6506	6459	6501	6297	5256
Pályakezdőket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	36,2	37,1	52,1	46,5	52,3	35,8	38,3	39,6	37,0	36,9	35,8	38,4	31,2
Esetszám (n)	7151	4370	4370	6782	7013	6882	6840	6582	6503	6428	6473	6266	5237

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott pályakezdőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A 2021-es adatok március 1-jére vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A pályakezdőket jövőre foglalkoztatni tervező cégek aránya 2021-ben Tolna (48 százalék), Komárom-Esztergom (47 százalék) és Zala (45 százalék) megyében a legmagasabb. Kiugró mértékben a legalacsonyabb arányt ezzel szemben Pest (14 százalék) megyében figyelhetjük meg, ezután következik Baranya (20 százalék) és Veszprém megye (22 százalék).

4.3.1. tábla: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	939	28,5%
Baranya	189	20,0%
Bács-Kiskun	337	34,9%
Békés	159	33,7%
Borsod-Abaúj-Zemplén	266	39,9%
Csongrád	193	43,6%
Fejér	298	31,4%
Győr-Moson-Sopron	323	43,3%
Hajdú-Bihar	283	30,4%
Heves	157	35,6%
Komárom-Esztergom	192	46,9%
Nógrád	61	43,9%
Pest	620	13,7%
Somogy	150	37,0%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	238	36,7%
Jász-Nagykun-Szolnok	222	39,4%
Tolna	124	47,8%
Vas	147	42,6%
Veszprém	180	21,7%
Zala	159	45,2%

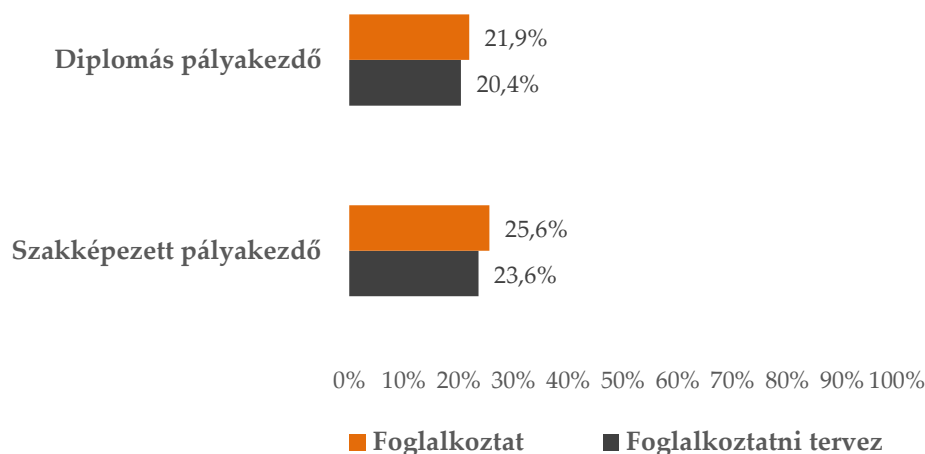
Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez pályakezdőt foglalkoztatni. A vállalatok 2022. március 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.3.1 Pályakezdők és szakképzett pályakezdők foglalkoztatása

A 2021-es munkaerőpiaci felmérés során vizsgáltuk a pályakezdők képzettség szerinti foglalkoztatását, illetve az ezzel kapcsolatos jövőbeli terveket is. A vizsgált cégek 26 százaléka alkalmaz szakképzett pályakezdőt az idei évben, a jövőre foglalkoztatni tervezők aránya kicsivel alacsonyabb (24 százalék). A diplomás pályakezdőt alkalmazók és alkalmazni tervezők aránya ennél kis mértékben alacsonyabb, 22, illetve 20 százalék.

4.3.1.1. ábra: Pályakezdők képzettség szerinti (jövőbeli) foglalkoztatását leíró mutatók

	n	2021
Szakképzett pályakezdőt alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	5241	25,6%
Szakképzett pályakezdőt alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	5227	23,6%
Diplomás pályakezdőt alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	5225	21,9%
Diplomás pályakezdőt alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	5214	20,4%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben a vállalatok hány százaléka alkalmaz, illetve tervez diplomás és szakképzett pályakezdőt foglalkoztatni. A vállalatok 2021 illetve 2022. március 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A szakképzett pályakezdőket foglalkoztató, vagy ezt tervező vállalatvezetőket a felmérés során megkérdeztük a munkavállalói csoport kompetenciáival való elégedettségéről is, amelyet 1-től 5-ig terjedő skálán értékelhettek. Az eredmények azt mutatják, hogy leginkább a szakképzett pályakezđők felhasználói szintű számítógépes ismereteivel elégedettek²⁸ a cégvezetők, ennél a mutatónál 78 százalék az elégedettek összesített aránya. 60 százalékot meghaladó az elégedettek aránya az anyanyelvi beszédképességek (68 százalék), illetve az együttműködési készség (64 százalék) tekintetében is. Legkevésbé pedig a vezetési, szervezési képességekkel (31 százalék) és a gazdasági ismeretekkel kapcsolatban (35 százalék) elégedettek a válaszadók. Előbbi nyilvánvalóan a pályakezđők tapasztalatlanságából fakad. Továbbá a vizsgált vállalatok többsége nem elégedett a pályakezđők következő kompetenciáival: technikai, feladat-specifikus képesség, munkafegyelem, munkakultúra, idegennyelvtudás, problémamegoldóképesség, az önálló munkavégzés képessége és a szakmai gyakorlati jártasság.

Gazdasági ágazatok szerint vizsgálva, a szakképzett pályakezđők kompetenciáival átlagosan a szolgáltatások területén működő cégek a leginkább elégedettek. Ezen kívül elmondható, hogy a kisvállalatok, valamint a részben külföldi tulajdonban lévő vállalatok is az átlagosnál nagyobb arányban elégedettek a pályakezđőkkel. Régiós összehasonlításban leginkább a közép-magyarországi cégekre jellemző a szakképzett pályakezđők kompetenciáival való magasabb elégedettség.

²⁸ Az egyes kompetenciákkal elégedettnek azokat a válaszadókat tekintettük, akik egy ötfokozatú skálán a két legmagasabb értéket (teljesen elégedett, inkább elégedett) jelölték meg. A 4.3.1.1. táblában és az elemzésben feltüntetett arányok e két kategória összesített részesedését jelölik a vizsgált kompetenciákra vonatkozóan.

4.3.1.1. tábla: Szakképzett pályakezdők kompetenciáival való elégedettség

	Elégedettek aránya	
	n	%
Felhasználói szintű számítógépes ismeretek/gyakorlat	757	77,5%
Anyanyelvi beszédképesség	797	68,4%
Együttműködési készség	837	63,9%
Olvasási készség	756	59,5%
Anyanyelvi íráskészség	763	59,0%
Számoláskészség	790	56,9%
Szakmai elméleti alapok	848	56,8%
Ügyféllel való bánásmód	664	55,1%
Irodai adminisztrációs képességek	628	52,2%
Korszerű műszaki ismeretek	778	51,5%
Professzionális számítógépes ismeretek/gyakorlat	672	50,2%
Technikai, feladat-specifikus képességek	691	48,4%
Munkafegyelem	841	46,6%
Munkakultúra	833	42,9%
Idegennyelv-tudás	685	41,5%
Problémamegoldó képességek	828	40,5%
Önálló munkavégzés képessége	846	39,8%
Szakmai gyakorlati jártasság	849	39,5%
Gazdasági ismeretek	703	35,4%
Vezetési, szervezési képességek	603	31,2%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy a szakképzett pályakezdőket foglalkoztató, vagy ezt tervező vállalatok hány százaléka elégedett az adott kompetenciával ezen munkavállalói csoportra vonatkozóan.

A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.4. Atipikus foglalkoztatás

Ebben a fejezetben az atipikus foglalkoztatási formák elterjedtségét vizsgáljuk a vállalatok körében. Az adatokat elemezve kiderül, hogy 2021-ben a megkérdezett vállalatok többsége már támogatja az atipikus foglalkoztatás valamely formáját. Altípusonként vizsgálva a legnagyobb arányban a részmunkaidőt (44 százalék) jelölték a cégek elérhetőnek, ezen kívül pedig az otthoni munkavégzés illetve távmunka is eléggé elterjedt, a vállalatok 38 százalékánál előfordulnak ilyen formában foglalkoztatottak. Legkevésbé a rugalmas munkaidő érhető el a cégek körében (31 százalék). A megkérdezett cégek 30 százaléka viszont egyáltalán nem foglalkoztat atipikus formában munkavállalókat.

A részmunkaidő alkalmazása leginkább az iparban jellemző. Ezen kívül elmondható, hogy a nagyobb méretű, valamint a részben vagy teljesen külföldi tulajdonban lévő vállalatok is nagyobb arányban alkalmaznak ilyen formában munkavállalókat. A régiókat tekintve a dunántúli vállalatokra jellemző inkább ez a foglalkoztatási forma.

Az otthoni munkavégzést szintén az iparban tevékenykedő vállalatok alkalmazzák a legnagyobb arányban. Emellett pedig leginkább a legnagyobb, a tisztán külföldi, illetve a közép-magyarországi vállalatok alkalmaznak ilyen formában munkavállalókat. Ugyanezek a tendenciák jellemzők a rugalmas foglalkoztatásra is.

Az atipikus foglalkoztatási formákat legkevésbé az építőiparban alkalmazzák. Emellett pedig jellemzően a tisztán hazai és a kisebb vállalatok nem alkalmaznak ilyen formában munkavállalókat. A régiókat tekintve ugyanez igaz az észak-magyarországi vállalatokra is.

4.4.1. tábla: Atipikus foglalkoztatási formák jelenlétének aránya a vállalatok körében

	Vállalatok aránya	
	n	%
Rugalmas munkaidő	5495	31,1%
Részmunkaidő	5513	43,8%
Otthoni munkavégzés, távmunka	5484	38,0%
Egyéb	5466	3,2%
Nem	5498	29,5%
Nem tudja	5463	2,7%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy a vállalatok hány százalékánál van jelen az adott atipikus foglalkoztatási forma. A vállalatok több választ is megjelölhettek. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A koronavírus-járványra való tekintettel külön vizsgáltuk, hogy a megkérdezett vállalatoknál saját bevallásuk szerint, milyen mértékben lenne alkalmazható az otthoni munkavégzés, illetve távmunka. A vállalatok legnagyobb része (65 százalék) megvalósíthatónak tartja ezt a foglalkoztatási formát, bár a legtöbben a munkavállalóik kevesebb mint egynegyedét alkalmaznák ilyen módon. A leggyakoribb válasz a 10 százalékos arány volt, átlagban pedig a dolgozók 16 százalékánál tartják elképzelhetőnek az otthoni munkavégzést.

Az otthoni munkavégzést a legtöbb munkavállalójuknál a szolgáltatások területén működő vállalatok tartják megvalósíthatónak. Emellett pedig a legnagyobb arányban a tisztán külföldi, a közép-magyarországi, és a nagyobb vállalatok alkalmaznának ilyen formában munkavállalókat.

4.4.2. tábla: Az otthoni munkavégzés megvalósíthatósága a vállalatok körében

	Vállalatok aránya	
	n	%
Nem tartja megvalósíthatónak	2816	35,0%
Munkavállalók <25%-a esetén	1474	41,02%
Munkavállalók 25–50%-a esetén	254	14,9%
Munkavállalók több mint fele esetén	380	9,1%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy a vállalatok a munkavállalók milyen arányú otthoni munkavégzését tartják megvalósíthatónak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Azon vállalatok körében, ahol elérhető az otthoni munkavégzés, ott a legtöbbször (63 százalék) a dolgozók 25 százalékánál is kevesebb esetén fordul elő, hogy otthonról dolgozik, távmunkát végez. Összességében az otthoni munkavégzést biztosító vállalatok dolgozóinak átlagosan 26 százaléka érintett legalább részben ebben a foglalkoztatási formában. Az otthoni munkavégzésben érintett munkavállalók viszont a megkérdezett vállalatok túlnyomó többségénél a munkaidő legalább negyedét töltik otthon vagy távmunkában. Az átlagos érték a munkaidő 56 százalékát jelenti.

A szolgáltatások területén, a kisvállalatoknál és a tisztán külföldi tulajdonban lévő cégeknél dolgoznak a legnagyobb arányban otthon vagy távmunkában, illetve töltik ott a munkaidejük nagy részét. Regionális összehasonlításban egyértelműen Közép-Magyarországon fordul elő a legtöbb munkavállalónál ez a típusú foglalkoztatás és szintén itt töltik a munkaidejük legnagyobb részét otthon vagy távmunkában.

4.4.3. tábla: Az otthoni munkavégzés, távmunka a vállalatoknál a munkavállalók arányában

	Vállalatok aránya	
	n	%
<25 %	829	63,4%
25–50 % között	208	22,5%
50% <	169	14,2%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1
A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy azon vállalatoknál, ahol alkalmazzák az otthoni munkavégzést, távmunkát, a munkavállalók mekkora részénél fordul elő ez a foglalkoztatási forma. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.4.4. tábla: Az otthoni munkavégzés, távmunka a vállalatoknál a munkaidő arányában

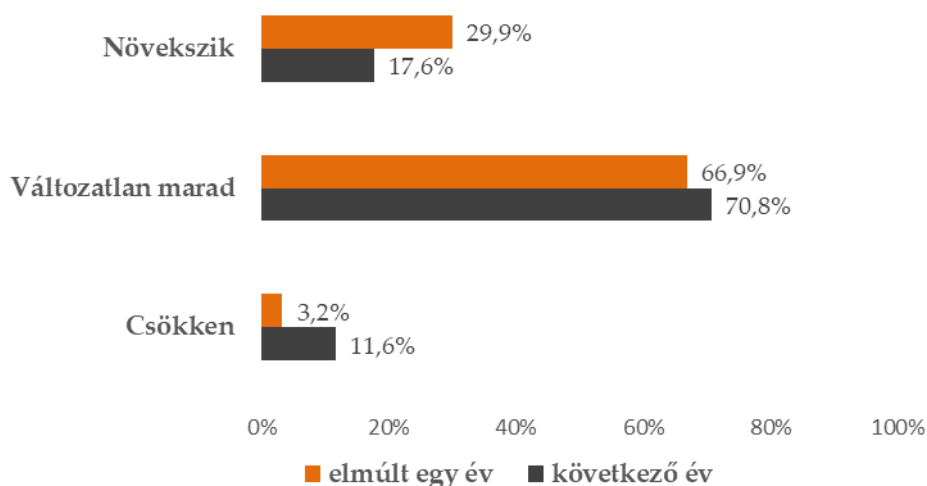
	Vállalatok aránya	
	n	%
<25 %	206	13,8%
25–50 % között	434	43,2%
50% <	435	43,0%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1
A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy azon vállalatoknál, ahol alkalmazzák az otthoni munkavégzést, távmunkát, a munkaidő mekkora részét teszi ki ez az érintett munkavállalók esetén. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A múlt és jövőbeli tendenciákat vizsgálva megállapítható, hogy a vállalatok döntő többségénél változatlan maradt (67 százalék), illetve marad jövőre is (71 százalék) a távmunkában dolgozók aránya. Az elmúlt egy évben a vállalatok mintegy 30 százalékánál nőtt az ilyen formában foglalkoztatottak aránya, jövőre azonban már a cégek kisebb hányada számol növekedéssel (12 százalék), míg 18 százalékuk csökkenésre számít. Azok a vállalatok, ahol növekedett a távmunkában dolgozók aránya az elmúlt egy évben, többségükben jövőre is növekedésre számítanak.

Az elmúlt egy évben a szolgáltatások területén nőtt leginkább a távmunkában dolgozók aránya, és itt számítanak a legtöbben növekedésre is a gazdasági ágak közül. Ugyanez jellemző a nagyobb, valamint a részben vagy egészben külföldi vállalatoknál is. A régiók tekintetében az észak-magyarországi vállalatoknál nőtt leginkább a távmunkában dolgozók aránya, míg a közép-magyarországi cégek számítanak legnagyobb arányban a növekedésre jövőre.

4.4.1. ábra: A távmunkában dolgozók arányának változása a vállalatoknál

	n	Elmúlt 1 év	n	Következő év
Növekszik	681	29,9%	140	11,6%
Változatlan marad	3347	66,9%	3363	70,8%
Csökken	101	3,2%	416	17,6%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy a vállalatok hány százalékánál hogyan változott, illetve hogyan fog változni a távmunkában dolgozók aránya. A vállalatok 2021 és 2022 tavaszára vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

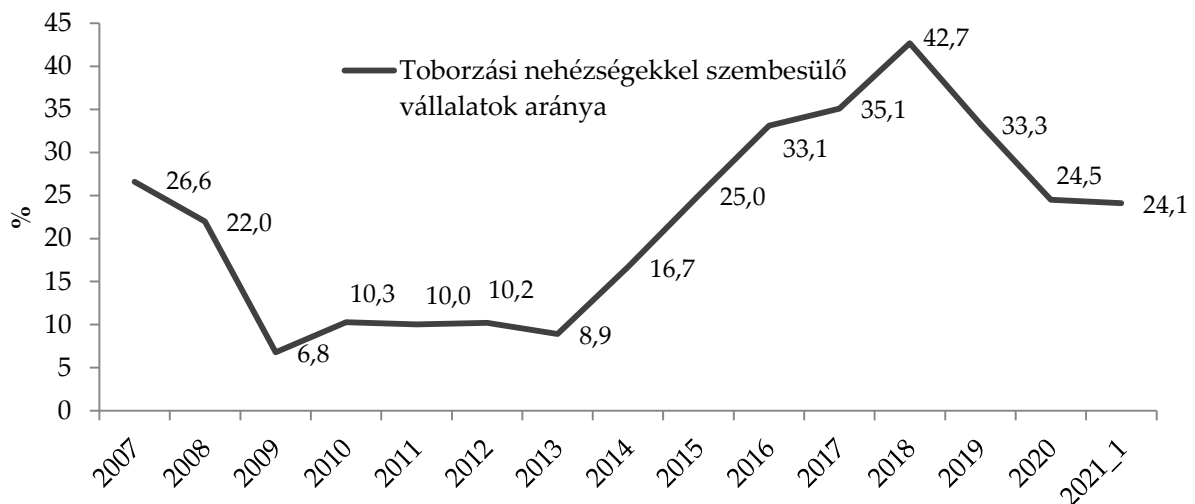
5. Toborzási nehézségek

Jelen fejezetben a vállalatok toborzási nehézségeinek gyakoriságát vizsgáljuk, megmutatva az utóbbi években a toborzási nehézséget tapasztaló vállalatok arányának változását, az egyes munkaerő típusok toborzási nehézségeinek alakulását, illetve elemezzük, hogy a toborzási nehézséggel való szembesülés esélye hogyan változik egyes kiemelt cégjellemzők által meghatározott vállalati csoportokban.

5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A gazdasági válság és elbocsátások hatására 2009-ben történt jelentős mértékű csökkenés után 2010-től 2013-ig lényegében stagnált a toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya. 2010 és 2012 között a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, 2013-ban 9 százaléka. 2014-től kezdve azonban jelentős mértékű növekedést tapasztaltunk – 2014-ben a vállalatok 17 százaléka számolt be toborzási nehézségekről, ez utóbbi trend 2015-ben is folytatódott, 2016-ban pedig már a vállalatok egyharmada tapasztalt nehézségeket ezen a téren. 2017-ben az előző évhez képest ez az arány ugyan kisebb mértékben, de tovább emelkedett (35 százalék), 2018-ban pedig további jelentős növekedés volt megfigyelhető: a vállalatok 43 százaléka számolt be arról, hogy a cégnél tartósan betöltetlen álláshelyek vannak. Az elmúlt két évben azonban már jelentős csökkenés következett be: 2019-ben a vállalkozások 33 százaléka, 2020-ban pedig mindösszesen a 25 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. A csökkenő tendencia lassuló ütemben ugyan, de 2021 első hónapjaiban is folytatódott (24 százalék).

5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása

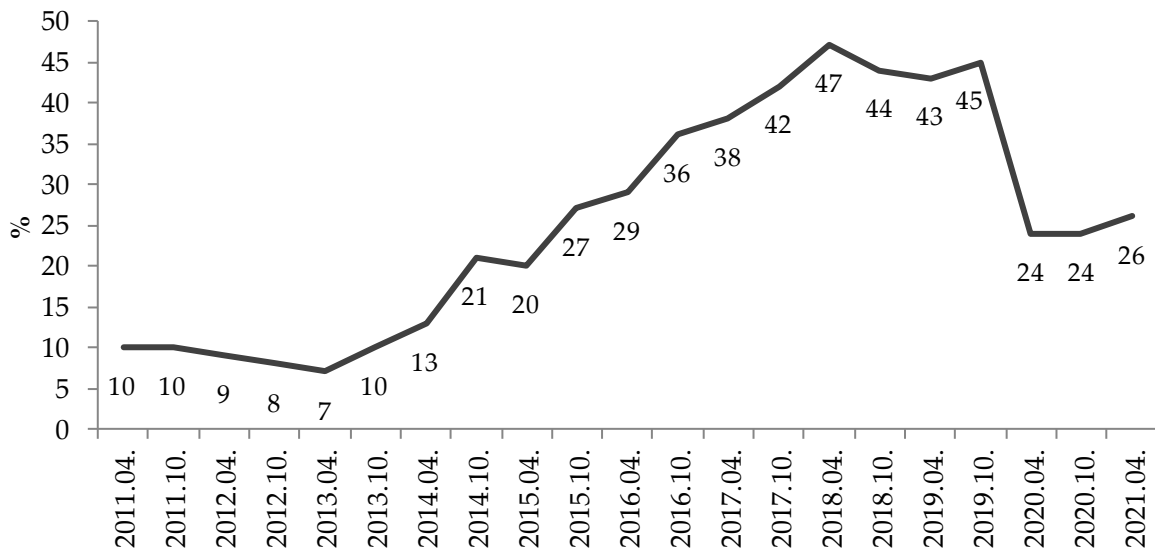
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021_1
Toborzási nehézségekkel szembesülő vállalatok aránya – tárgyév (%)	26,6	22,0	6,8	10,3	10,0	10,2	8,9	16,7	25,0	33,1	35,1	42,7	33,3	24,5	24,1
Esetszám (n)	3746	4394	4134	4134	3979	4025	4310	4252	4225	4215	4171	4672	4738	4543	3912

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka érzékelte nehézséget egyes pozíciók betöltésében. Az adatok a 10 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szintén azt támasztják alá, hogy 2014 óta jelentősen nőtt a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok aránya. A felvétel eredményei szerint 2014 októberére ugrott meg a munkaerőhiányt vagy szakemberhiányt érzékelő cégek hányada, ekkor 13 százalékról 21 százalékra emelkedett az arányuk. Az ezt követő félévben stagnálás volt tapasztalható (20 százalék), azonban 2015 októberétől kezdve ismét növekedésnek indult a toborzási nehézséggel küzdő cégek aránya, 2016 októberére már a vállalkozások 36 százaléka számolt be ilyen problémáról. 2018 áprilisában rekordmagasan mértük az arányukat – ekkor a cégek 47 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. Ezután, a koronavírus-járványig bezárólag 43 százalék és 45 százalék között alakult a munkaerő- vagy szakember-hiánnyal küzdő vállalatok aránya. A járvány 2020 tavaszi első és őszi második hulláma, valamint az emiatt bevezetett szigorú korlátozó intézkedések következtében 2020 áprilisában és októberében a megkérdezett cégeknek már jóval kisebb aránya számolt be munkaerőhiányról (24–24 százalék), és még 2021 áprilisára is csak kismértékben emelkedett az arányuk (26 százalék), pedig ekkor már fokozatosan elkezdődött a harmadik hullám miatt bevezetett korlátozások enyhítése.

5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szerint

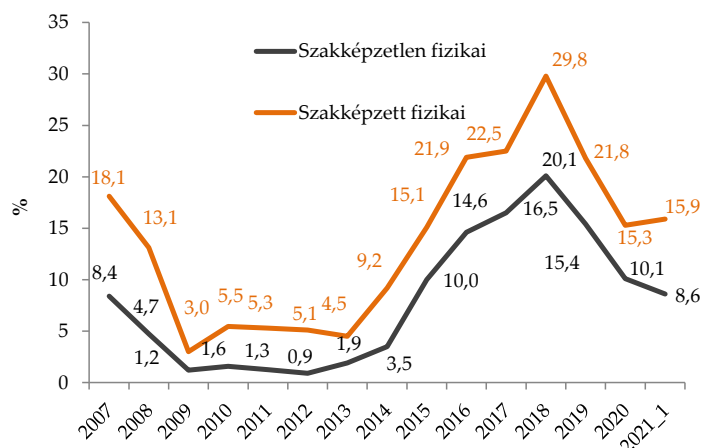

Forrás: GVI Féléves Konjunktúra-felvétel

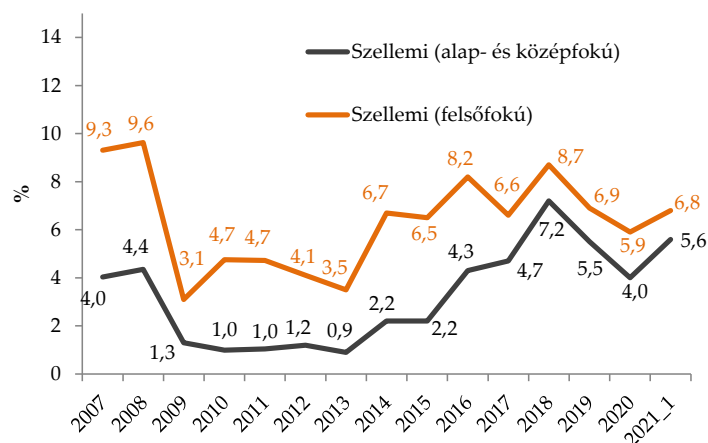
2010 és 2013 között a gazdasági válság hatására minden vizsgált foglalkozási csoportot tekintve csökkent a toborzási nehézségeket észlelő vállalatok aránya, ezzel szemben 2014-ben már minden foglalkozási csoport esetében körülbelül megkétszereződött az arányuk. 2015-ben a fizikai munkakörök esetében növekedés, míg a szellemi munkakörök esetében stagnálás volt tapasztalható. 2016-ban és 2018-ban mind a fizikai, mind a szellemi munkakörök betöltésénél a megelőző évekhez képest több vállalat tapasztalt nehézségeket, 2019-ben és 2020-ban azonban megfordult a trend, már mind a négy szegmensben csökkenést lehetett regisztrálni.

Az előző évekhez hasonlóan 2021 első félévében is legnagyobb arányban a szakképzett fizikai (16 százalék), legkisebb arányban pedig az alap- és középfokú végzettséget igénylő szellemi munkakörök (6 százalék) betöltésekor szembesültek toborzási problémákkal a cégek, a szakképzetlen fizikai munkakörön kívül a többi szegmensben azonban újra növekedés figyelhető meg. Idén a felsőfokú képzettséget igénylő munkakörök esetében a toborzási nehézségekről beszámoló vállalkozások aránya (7 százalék) kis mértékben nőtt az előző évhez képest (6 százalék), ahogy az alap- és középfokú szellemi munkakörök esetében szintén növekedés következett be, a tavaly tapasztalt 4 százalékos arány után 2021-ben a legalább 10 főt foglalkoztató vállalkozások 6 százaléka jelezte, hogy tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkezik a cég. A fizikai munkakörök esetében a szakképzett munkaerőt igénylő pozíciók betöltésénél 1 százalékponttal nőtt a toborzási nehézséget tapasztaló vállalkozások aránya (16 százalék).

5.1.3. ábra Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint
Fizikai munkakörök

Szellemi munkakörök

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021_1
Szakképzetlen fizikai (%)	8,4	4,7	1,2	1,6	1,3	0,9	1,9	3,5	10,0	14,6	16,5	20,1	15,4	10,1	8,6
Szakképzett fizikai (%)	18,1	13,1	3,0	5,5	5,3	5,1	4,5	9,2	15,1	21,9	22,5	29,8	21,8	15,3	15,9
Szellemi (alap- és középfokú) (%)	4,0	4,4	1,3	1,0	1,0	1,2	0,9	2,2	2,2	4,3	4,7	7,2	5,5	4,0	5,6
Szellemi (felsőfokú) (%)	9,3	9,6	3,1	4,7	4,7	4,1	3,5	6,7	6,5	8,2	6,6	8,7	6,9	5,9	6,8
Esetszám (n)	3993	4394	4134	4134	4256	4272	4372	4381	4402	4363	4347	4860	4901	4543	4042

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évről/1

A mutató: Az ábrán látható értékek a toborzási nehézséggel szembesülő vállalatok százalékos aránya a foglalkozási csoportok szerint. Az adatok a 9 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Példa: 2021 első félévében a vállalatok 15,9 százaléka jelzett toborzási problémát, amikor szakképzett fizikai munkakörbe keresett jelölteket.

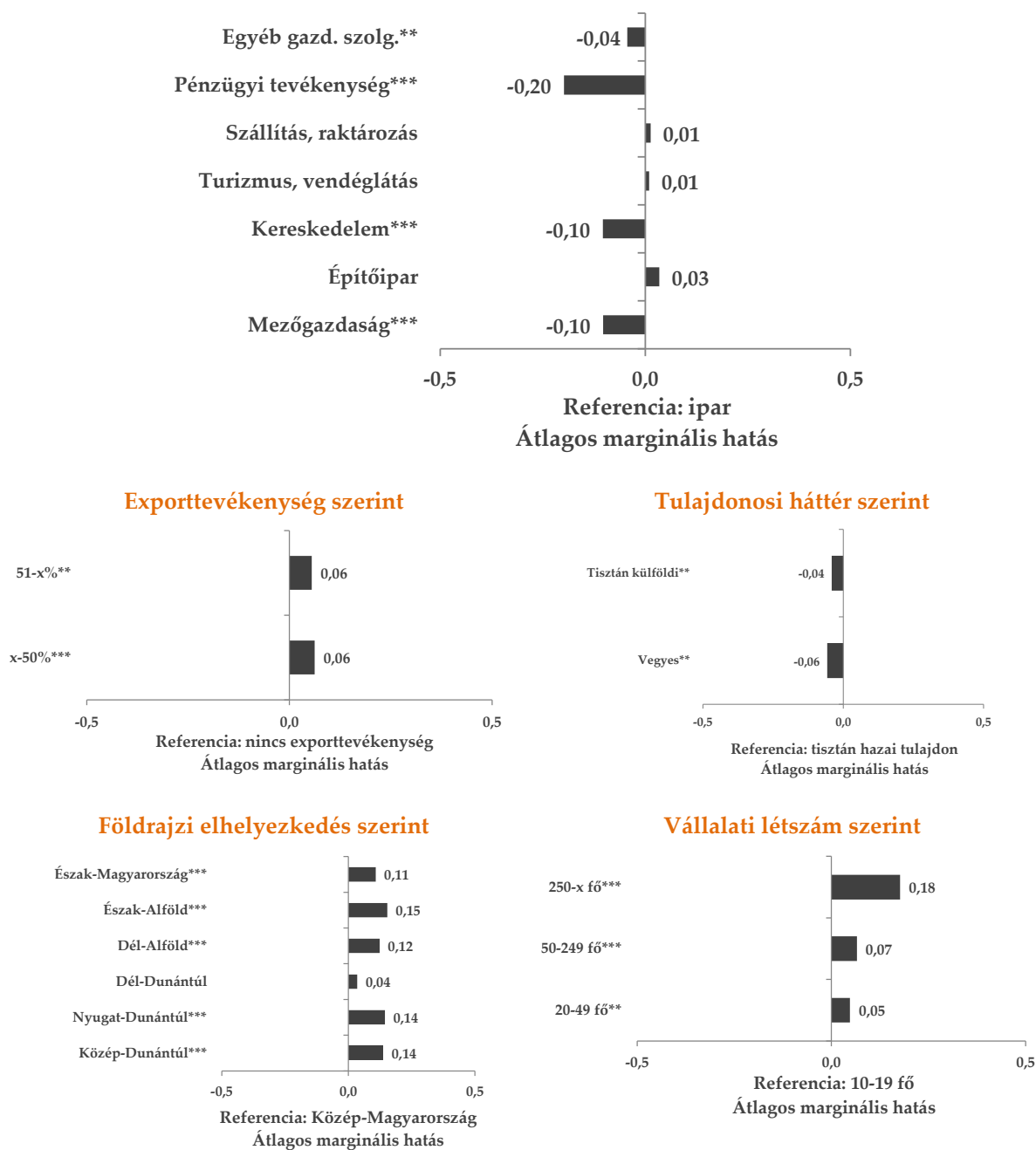
5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői

Különböző vállalati körök nem egyforma valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel működésük során. Az alábbiakban exporttevékenység, gazdasági tevékenység, vállalatméret, tulajdonosi háttér és régió szerinti regressziós modell segítségével határozzuk meg, hogy mely jellemzők növelik ennek esélyét.²⁹

- Az exporttevékenység 6 százalékponttal növeli a toborzási nehézségek előfordulásának valószínűségét a nem exportáló vállalkozásokhoz viszonyítva.
- A tisztán hazai tulajdonban lévő cégekhez viszonyítva a teljesen (-4 százalékpont) vagy részben (-6 százalékpont) külföldi tulajdonban lévő cégek körében kevésbé valószínű a toborzási nehézségek előfordulása.
- A vállalkozás méretének növekedésével nő annak a valószínűsége, hogy toborzási nehézségekkel szembesül egy cég: a 250 fő feletti vállalkozások esetében 18 százalékponttal nagyobb annak a valószínűsége, hogy a cég ilyen nehézségekkel küzd, mint a 10–19 fős vállalkozások körében. A 10–19 fős cégekhez képest a 20–49 fős kategóriában 5, az 50–249 fős kategóriában pedig 7 százalékponttal magasabb a toborzási nehézségek előfordulása.
- A gazdasági ágazat hatása csak az egyéb gazdasági szolgáltatások, a pénzügyi tevékenységek, a kereskedelem és a mezőgazdaság esetén volt szignifikáns, ezek mindegyike esetében ritkábban fordul elő toborzási nehézség, mint az iparban (sorrendben 4 százalékponttal, 20 százalékponttal, illetve 10-10 százalékponttal). A szállító, a turisztikai, illetve az építőipari cégek pedig azonos mértékben szembesülnek ezzel a problémával mint az ipari vállalatok.
- A központi régióhoz képest – Dél-Dunántúl kivételével (amely esetén a toborzási nehézségek mértéke nem különbözött szignifikánsan a közép-magyarországi adattól) – az ország összes többi régiójában 11–15 százalékponttal magasabb a toborzási nehézségek előfordulásának gyakorisága.

²⁹ A logit modell függő változója a toborzási nehézségek fennállása volt. A modell paraméterei az M3.3. táblázatban kerülnek bemutatásra.

5.2.1. ábra: A toborzási nehézség elemi összetevői – gazdasági tevékenység szerint

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1 (n=3448)

A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon átlagos marginális hatások értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hány százalékponttal nő/csökken a referenciacsoporthoz képest a toborzási nehézség valószínűsége. A modellben referenciacsoportnak az ábrákon feltüntetett jellegzetesség tekinthető.

Bázis: 9 főnél nagyobb vállalatok.

Ábraértelmezés egyszerűen: az átlagos marginális hatás megmutatja, hány százalékponttal nő/csökken a referenciacsoporthoz képest a toborzási nehézség valószínűsége. Ha az átlagos marginális hatás értéke 0 feletti, akkor növeli, ha 0 alatti, akkor csökkenti a toborzási nehézség valószínűségét. Ha az átlagos marginális hatás értéke 0-hoz közeli, és a szignifikanciateszt p-értéke nagyobb 0,1-nél, akkor az adott csoportban a toborzási nehézség mértéke statisztikai értelemben nem tér el a referencia csoporttól.

Az ábrán jelöltük a szignifikanciaszinteket is az egyes kategóriákhoz tartozó átlagos marginális hatások mellett: *** 1 százalékos ($p < 0,01$), ** 5 százalékos ($p < 0,05$), * 10 százalékos szinten szignifikáns hatás ($p < 0,1$).

6. A koronavírus-járvány hatásai

Jelen fejezetben a koronavírus-járvány hatásait, következményeit vizsgáljuk. Kitérünk a vállalatok finanszírozási helyzetére a járvány hatására kialakuló gazdasági válság során, illetve áttekintjük, hogy a vállalatok mekkora részét érintették a járvány hatásait ellensúlyozni kívánó állami bértámogatási intézkedések. Bemutatjuk azt is, hogy a vállalatok milyen mértékben éltek ezekkel a támogatási lehetőségekkel, valamint mennyire voltak elégedettek az intézkedésekkel kapcsolatban.

A fejezetben általában a kutatás általános súlyozási módszerét követtük, amelynek alapján a teljes munkaidőben alkalmazásban állók régió, létszámkategória és ágazat szerinti megoszlása szempontjából tekinthető reprezentatívnak a felmérés. A pénzügyi nehézségek, a bértámogatásokban való céges szintű érintettség és az állami intézkedésekkel való elégedettség elemzése során viszont a regisztrált vállalkozások létszámkategória és ágazat szerinti megoszlása szempontjából tekinthetőek reprezentatívnak eredményeink.

6.1. A koronavírus-járvány negatív hatásai a vállalkozások működésére

Vizsgálatunkban kíváncsiak voltunk, a cégvezetők szerint a koronavírus-járvány mely tényezők miatt érinti leginkább hátrányosan a hazai vállalkozásokat az adatfelvétel idején, az eredményeket pedig összevetettük a 2020. őszi adatainkkal. Erre a kérdésre a válaszadóknak a 32 százaléka felelte azt, hogy egyáltalán nem tapasztal negatív hatásokat, ami jelentősen magasabb arány a legutóbb mértnél (20 százalék). A cégvezetők 68 százaléka viszont legalább egy negatív tényezőt megnevezett (több választ is meg lehetett jelölni): 34 százaléuk szerint a cég olyan tevékenységet végez, amelyet nem lehet otthoni munkavégzéssel ellátni, minden negyedik válaszadó arról számolt be, hogy csökken a kereslet (vendégek, turisták, ügyfelek elmaradnak), a vállalatok 18 százaléka pedig tapasztalta, hogy azok a vállalkozások, amelyeknek beszállítóként dolgoznak, csökkentették a megrendelés-állományt. Jól látható ugyanakkor, hogy 2020 őszéhez képest mindhárom vezető negatív hatás veszített a súlyából, legfőképpen a kereslet csökkenése (10 százalékpontot), de a csökkenő export problémája is hátrébb szorult (14 százalékról 7 százalékra). Megjegyzendő továbbá, hogy a szükséges munkaerő hiányával küzdő vállalkozások aránya 8 százalékról 10 százalékra emelkedett, ami szintén jelzi a válság előtti állapotokhoz történő közeledést.

6.1.1. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére,

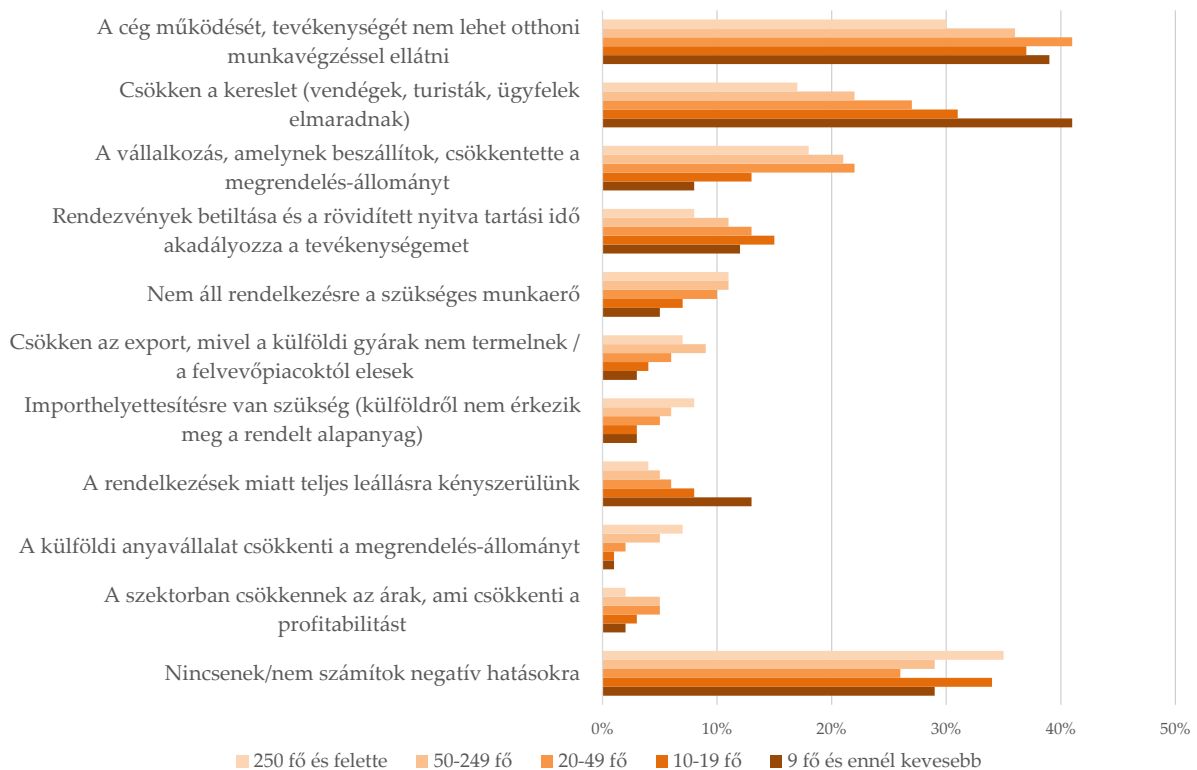
N_{2021.tavaszi}=5498, N_{2020. őszi}=6534

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

Egyértelműen a kisebb cégeket sújtja nagyobb arányban a kereslet csökkenése, a rendezvények betiltása és a rövidített nyitva tartási idő, valamint a rendelkezések miatti teljes leállás, míg a nagyobb vállalatok gyakrabban küzdenek a beszállítói megrendelés-állomány csökkenésével, a szükséges munkaerő hiányával, a csökkenő exporttal, a külföldről megrendelt alapanyagok hiányával és a külföldi anyavállalattól érkező megrendelés-állomány csökkenésével. Az otthoni munkavégzést legkevésbé a közepes vállalkozások tartják megoldhatónak.

6.1.2. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére létszámkategória szerint, N=5498

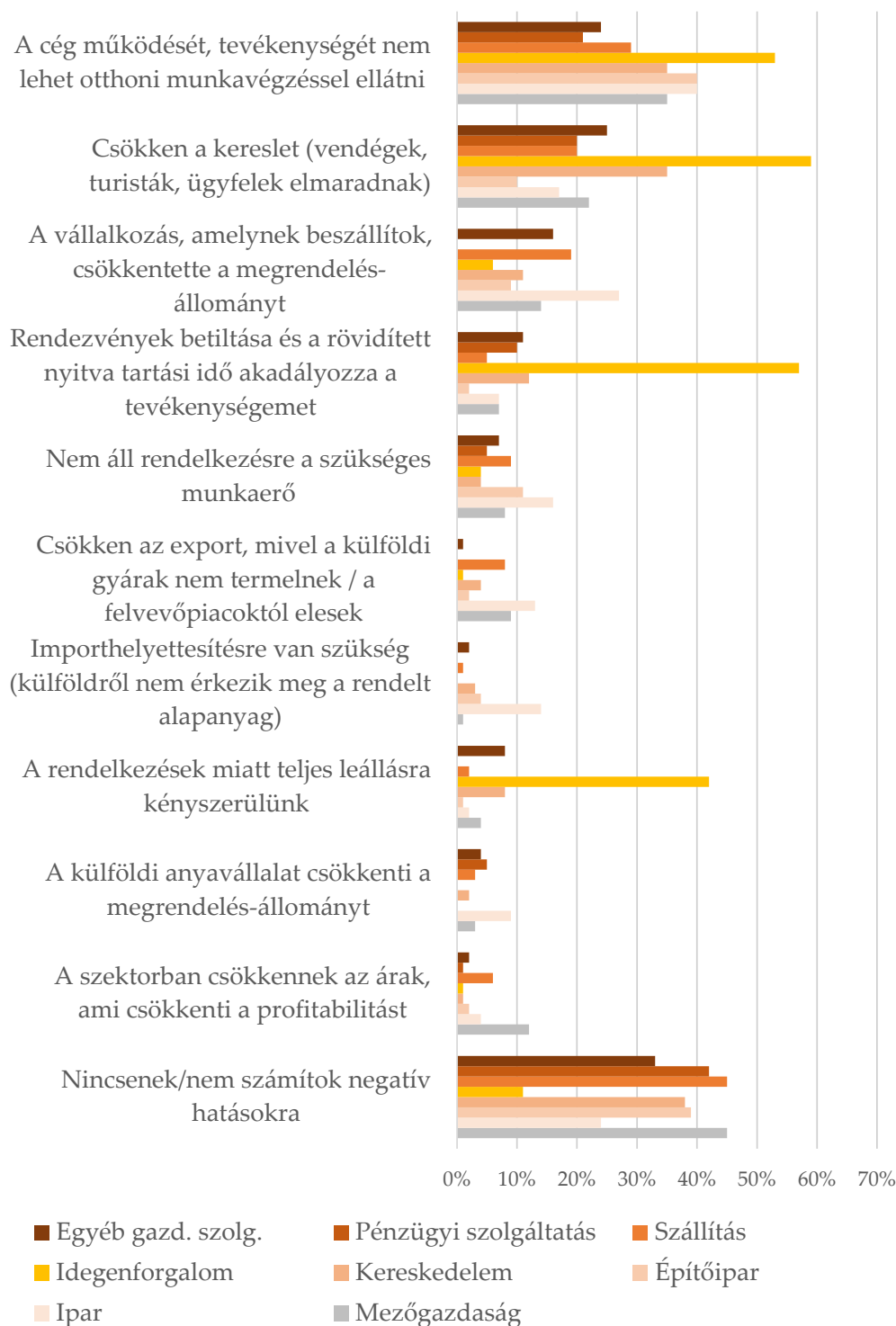

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

Ágazatok szerint az idegenforgalmi vállalkozások a leginkább érintettek, különösen a csökkenő kereslet (59 százalék), a rendezvények betiltása és a rövidített nyitvatartás (57 százalék), illetve a rendelkezések miatti teljes leállás (42 százalék) sújtja átlag feletti mértékben az ágazat cégeit, de 53 százalékuk számára értelemszerűen nem jelent megoldást az otthoni munkavégzés sem a működés fenntartására, ami szintén a legmagasabb arány az ágazatok között. Figyelemreméltó, hogy az idegenforgalom területén működő vállalkozásoknak mindösszesen a 11 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem érzékel negatív hatásokat. A beszállításra, illetve az exportra vonatkozó csökkenő mértékű megrendelések, a külföldi anyavállalatok csökkenő megrendelése, az importhelyettesítés problémája és a szükséges munkaerő hiánya egyaránt leginkább az ipari cégek körében jelentkezik. Árcsökkenésre, ezáltal pedig tevékenységük profitabilitásának csökkenésére a mezőgazdasági cégek számítanak legmagasabb arányban (12 százalék). Összességében mostanra a három legkevésbé

érintett ágazat a mezőgazdaság, a szállítás és a pénzügyi szektor, ahol a cégek 45–45, illetve 42 százaléka jelezte, hogy nincsenek/nem számítanak negatív hatásokra a járvány következtében.

6.1.3. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére ágazat szerint, N=5498

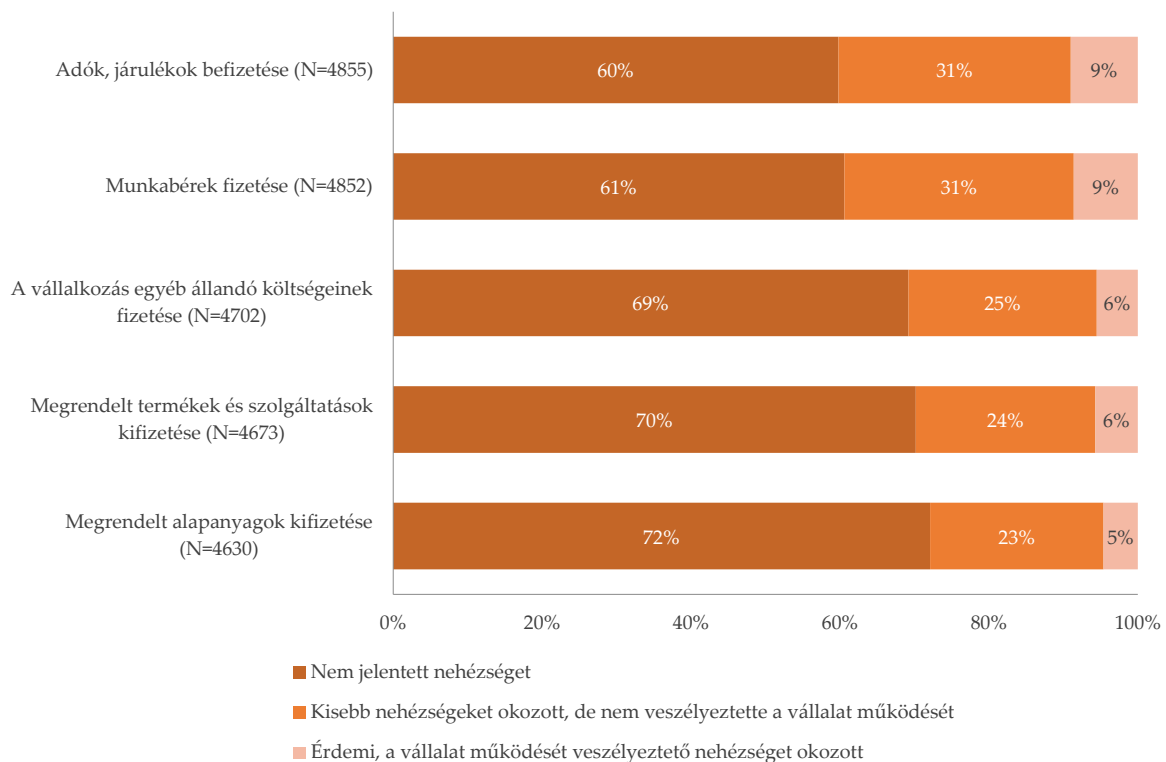

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

6.2. A vállalatok pénzügyi nehézségei

A legtöbb vállalkozásnak a 2021 áprilisát-júniusát megelőző hónapokban az adók és járulékok befizetése, valamint a munkabérek kifizetése jelentette a legnagyobb pénzügyi problémát, a cégek 9–9 százalékának érdemi, a vállalat működését veszélyeztető nehézséget okoztak, további 31–31 százalékának pedig kisebb nehézségeket okoztak ezek a kötelezettségek, de nem veszélyeztették a vállalat működését. A harmadik leggyakrabban említett pénzügyi nehézség a vállalkozások egyéb állandó költségeinek fizetése (pl. iroda/üzlethelyiség bérlése, fenntartása), ez érdemi nehézséget a cégek 6 százalékának, kisebb nehézséget 25 százalékuknak jelentett. A megrendelt termékek és szolgáltatások kifizetése a vállalatok 6 százalékának jelentett érdemi, 24 százalékának kisebb nehézséget, míg a megrendelt alapanyagok kifizetése 5 százalék számára volt érdemi, 23 százalékuknak pedig kisebb, de működést nem veszélyeztető nehézség.

6.2.1. ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban

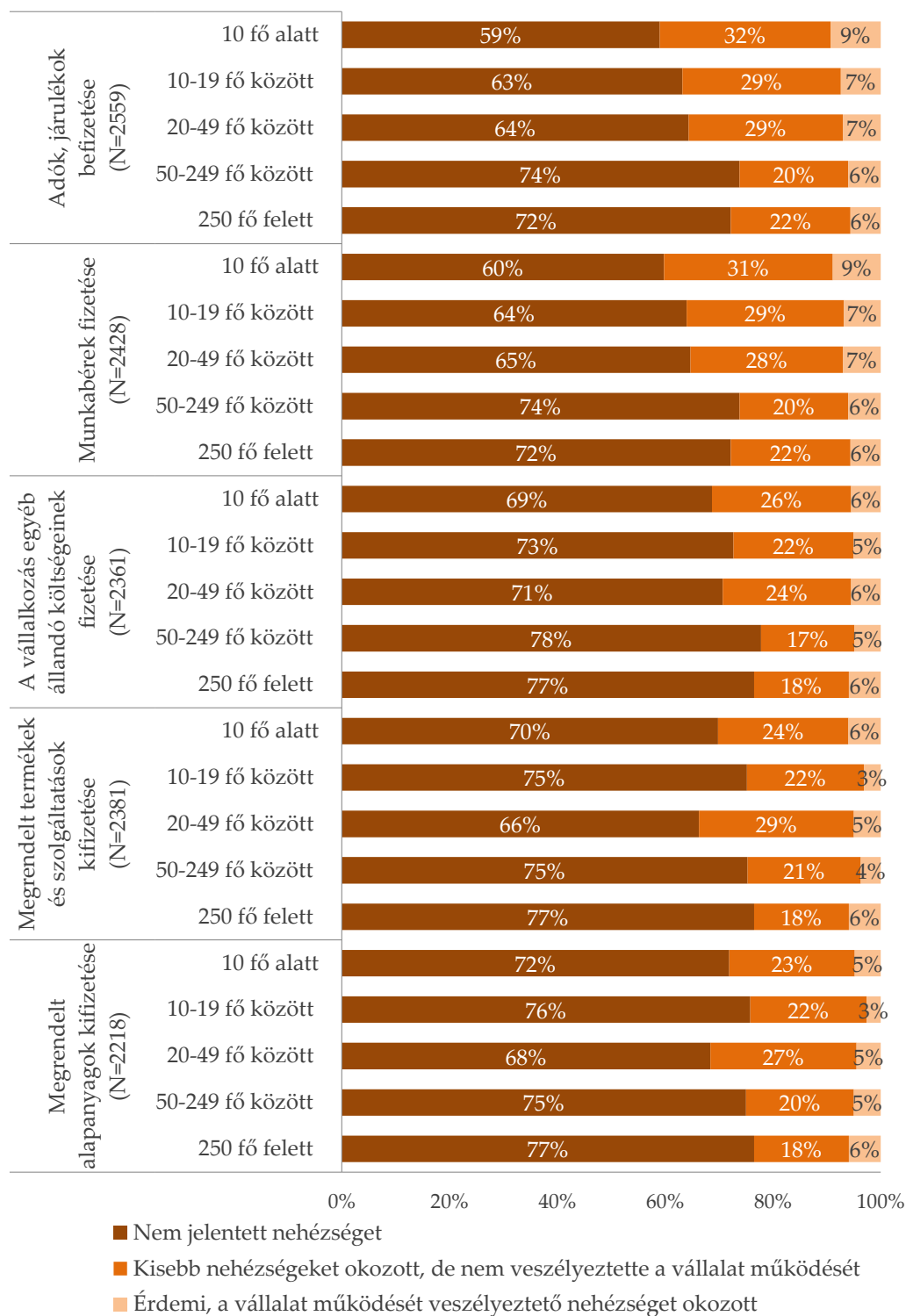

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

Létszámkategóriák szerint látható, hogy a kisebb vállalatokat nagyobb arányban érintették a különböző pénzügyi nehézségek, mint a nagyvállalatokat. Az adók és járulékok befizetése a 10 fő alatti kisvállalkozások 41 százalékának okozott nehézséget, a munkabérek kifizetése a 40 százalékának, az egyéb állandó költségek fizetése a 31 százalékának, a megrendelt termékek és szolgáltatások kifizetése a 30 százalékának, a megrendelt alapanyagok kifizetése pedig a 28 százalékának. Ugyanezen arányok a 250 fő feletti nagyvállalatok esetében 23–28 százalék között alakultak. Ugyanakkor az

érdemi, a vállalat működését veszélyeztető nehézségek esetében jóval kisebb a szórás a létszámkategóriák között, 3–9 százalék között alakult az erről nyilatkozók aránya, de a magasabb értékek itt is a kisvállalkozásokra jellemzőek.

6.2.2. ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban, létszámkategóriák szerint

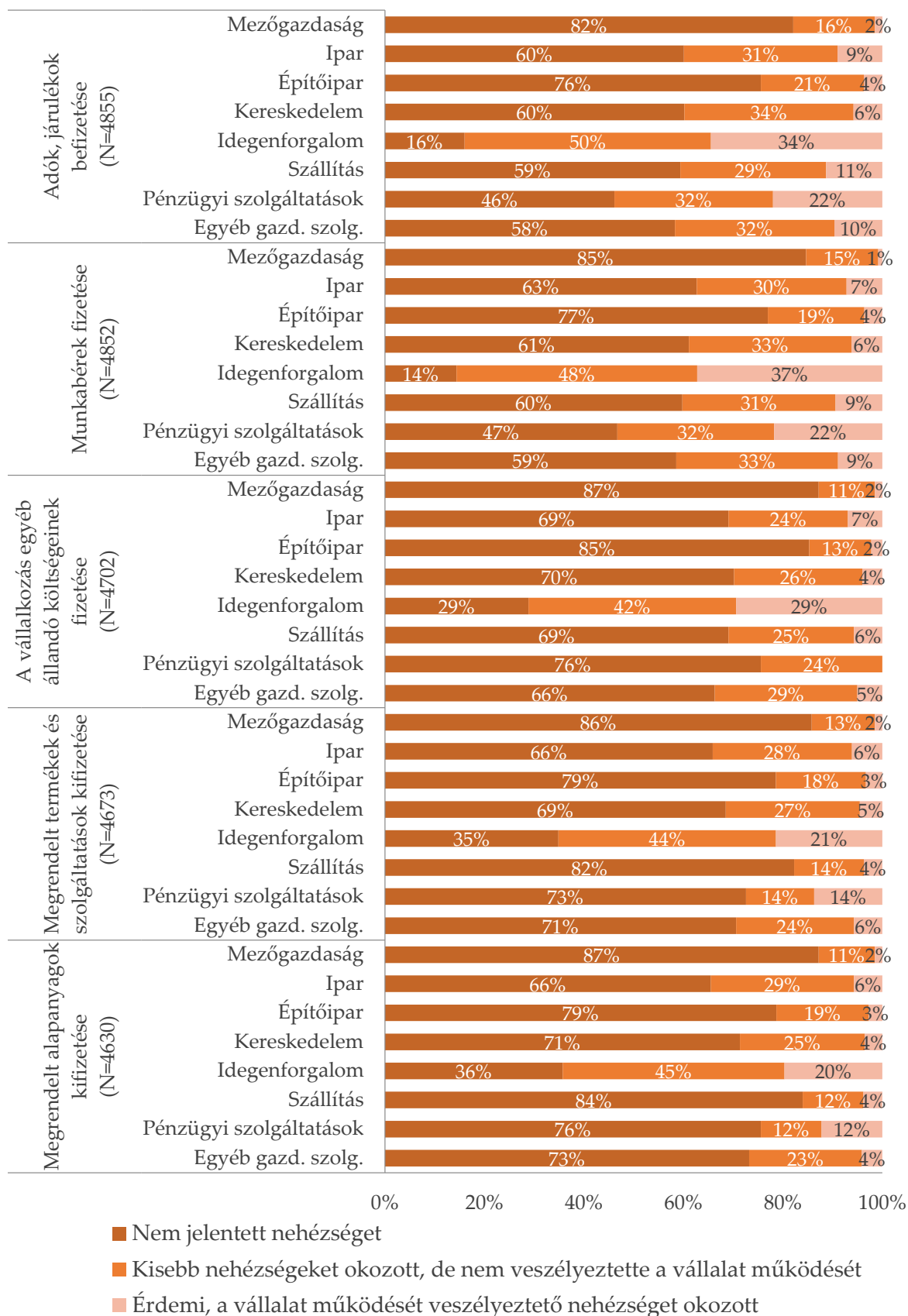

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

Ágazatok szerint vizsgálva a pénzügyi nehézségek okait, megállapítható, hogy mindegyik az idegenforgalom területén működő cégeknek okozott nehézséget kiemelkedően legnagyobb arányban: az adók és járulékok befizetése a 84 százalékuknak, a munkabérek kifizetése a 86 százalékuknak, az egyéb állandó költségek kifizetése a 71 százalékuknak, a megrendelt termékek és szolgáltatások kifizetése a 35 százalékuknak, a megrendelt alapanyagok kifizetése pedig a 64 százalékuknak. Ráadásul nagyon magas arányban, 20–37 százalékban válaszolták azt, hogy érdemi, a vállalat működését veszélyeztető nehézséget tapasztaltak. Látható továbbá, hogy a pénzügyi szolgáltatásokat az adók és járulékok befizetése (54 százalék), valamint a munkabérek kifizetése (53 százalék) a többi ágazathoz képest (természetesen az idegenforgalmon kívül) jobban megviselte, ellenben a mezőgazdasági tevékenységet végző cégek mind az öt tényező esetén csupán 13–18 százalékos arányban nyilatkoztak valamilyen mértékű nehézségről.

6.2.3. ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban, ágazatok szerint

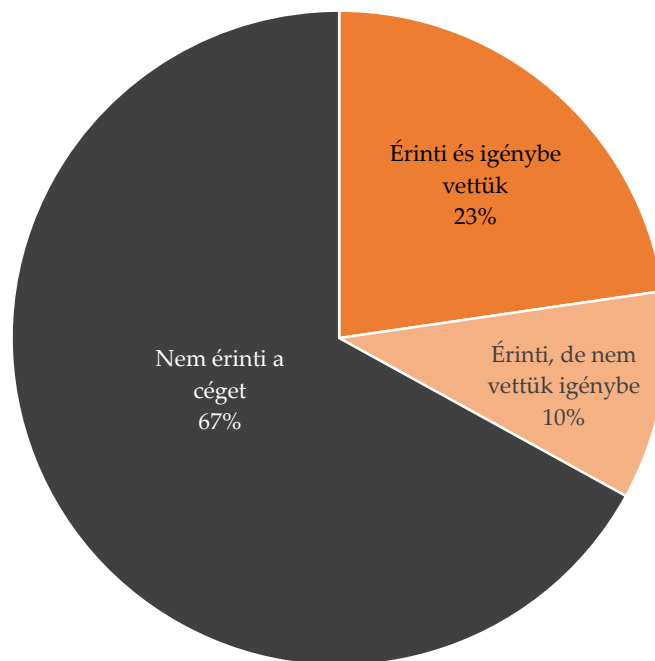

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

6.3. Bértámogatás igénybevétele

Amint a 6.2. alfejezetben látható volt, a vállalatok pénzügyi nehézségeinek háttérében a koronavírus-járvánnyal összefüggésben jelentős szerepe van a munkabérek kifizetésével kapcsolatos problémáknak. Ezek enyhítését célozva, a járvány több hulláma során is rendelkezésre álltak a vállalkozások számára különböző állami bértámogatási formák. Összefoglalóan megállapítható, hogy a legalább 2 főt foglalkoztató cégek egyharmada volt érintett valamilyen bértámogatásban jogosultság szempontjából, míg közel egynegyedük (23 százalék) vette igénybe ezt a támogatási formát.

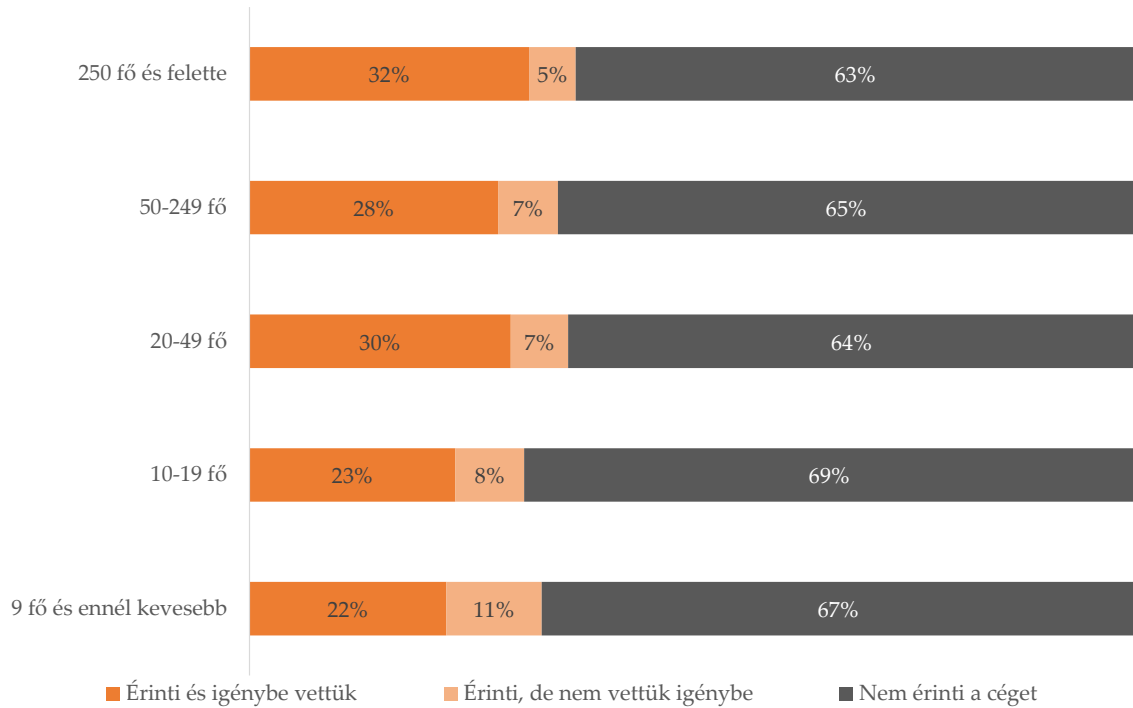
6.3.1. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami bértámogatásban való érintettség, N=5057

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

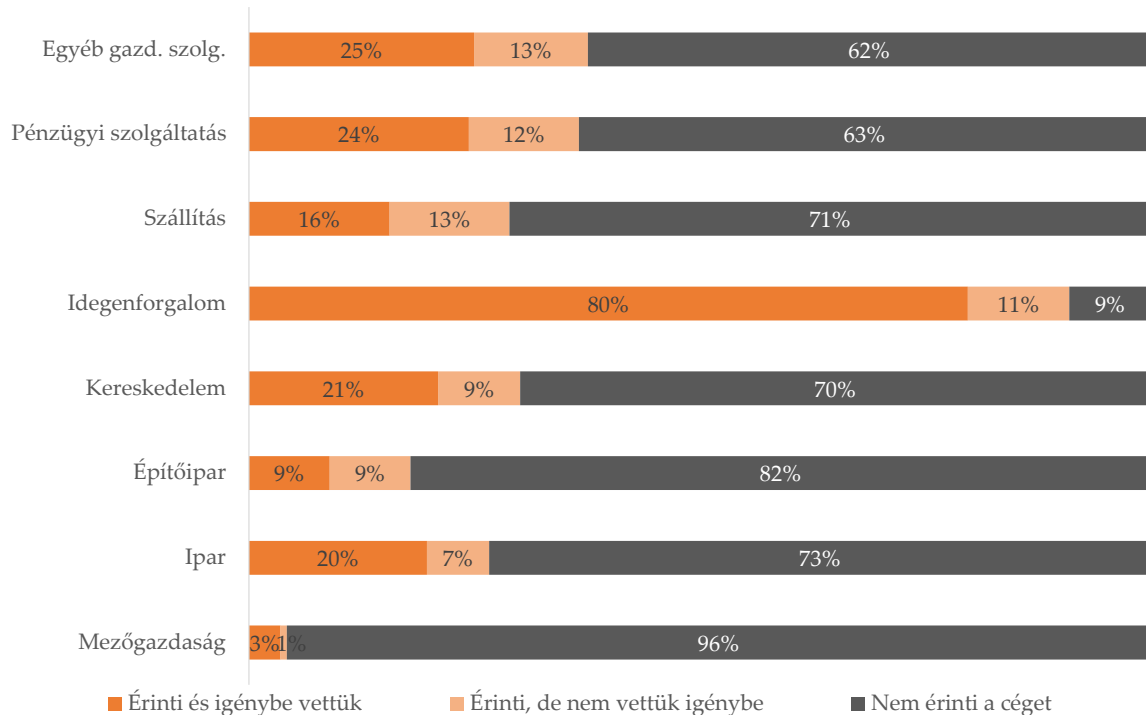
Létszámkategória szerint vizsgálva a bértámogatásokban való részesedést, nem tapasztalhatóak érdemi különbségek, ugyanakkor a cégméret növekedésével egyre inkább jellemző a bértámogatások igénybevétele. Ágazatok szerint kiemelkedő az idegenforgalom/vendéglátás érintettsége (összefüggésben azzal, hogy a koronavírus-járvány terjedése ellen meghozott állami korlátozó intézkedések összességében legmarkánsabban ezt az ágazatot sújtották/sújtják). Emellett átlag feletti a pénzügyi, biztosítási tevékenységet, illetve az egyéb gazdasági szolgáltatásokat végző cégek körében is a bértámogatásokban való érintettség és ezek igénybevétele.

6.3.2. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami bértámogatásban való érintettség létszámkategória szerint, N=5057

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

6.3.3. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami bértámogatásban való érintettség ágazatok szerint, N=5057

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A bértámogatásokat részletesen, típusokra bontva is vizsgáltuk. A 6.3.1 táblázatban az érintett cégek arányának meghatározása során a fejezet elején említett módon a regisztrált vállalkozások száma alapján súlyoztunk, míg a vállalatoknál érintett munkavállalók arányának meghatározása során a kutatás alkalmazotti létszámon alapuló általános súlyozását használtuk.

A bértámogatási formák közül legmagasabb arányban a munkahelyvédelmi bértámogatást vették igénybe a cégek (19 százalék). A KFI bértámogatás igénybevételi aránya összességében 1 százalékos volt, a 250 fő feletti nagyvállalatok körében azonban kiemelkedően magas, 12 százalékos arány tapasztalható. Általában is igaz, hogy mind a munkahelyvédelmi bértámogatást, mind a KFI bértámogatást egyre nagyobb arányban vették igénybe a cégek a vállalatméret növekedésével. A munkahelyteremtő bértámogatást viszont a közép-vállalkozások, különösen a 20–49 fő közötti cégek vették igénybe legmagasabb arányban (11 százalék).

Ágazatok szerint legmagasabb arányban az idegenforgalmi cégek éltek bértámogatási lehetőségekkel (munkahelyvédelmi: 77 százalék, munkahelyteremtő: 10 százalék), míg legkevésbé a mezőgazdasági cégek körében fordult elő, hogy bértámogatást vettek igénybe.

Látható, hogy összességében a vizsgált cégek munkavállalóinak 4 százaléka volt érintett munkahelyvédelmi bértámogatás igénybevételével kapcsolatban, a KFI bértámogatás esetén 1 százalék ez az arány, a munkahelyteremtő bértámogatás esetén pedig nem érte el az 1 százalékot (0,1 százalék). Legnagyobb arányban az ipari, illetve az idegenforgalmi cégek dolgozói voltak érintettek valamilyen bértámogatási programban.

6.3.1. tábla: A bértámogatási típusokban való érintettség, százalék, $N_{\text{munkahelyvédelmi bértámogatás}}=4875$, $N_{\text{KFI bértámogatás}}=4442$, $N_{\text{munkahelyteremtő bértámogatás}}=4455$

	Munkahelyvédelmi bértámogatás			KFI bértámogatás			Munkahelyteremtő bértámogatás		
	Igénybevevő cégek	Érintett munkavállalók (összesen)	Érintett munkavállalók (igénybevevők körében, N=916)	Igénybevevő cégek	Érintett munkavállalók (összesen)	Érintett munkavállalók (igénybevevők körében, N=146)	Igénybevevő cégek	Érintett munkavállalók (összesen)	Érintett munkavállalók (igénybevevők körében, N=273)
9 fő és ennél kevesebb	19	16	73	0	0	*	3	1	27
10-19 fő	19	12	65	1	1	*	5	1	15
20-49 fő	20	11	67	4	2	35	11	1	15
50-249 fő	19	9	57	4	1	18	9	0	5
250 fő és felette	22	4	32	12	1	5	2	0	*
Mezőgazdaság	3	0	*	0	0	*	1	0	*
Ipar	15	9	35	2	1	5	4	0	12
Építőipar	6	1	45	0	0	*	3	0	7
Kereskedelem	19	2	33	0	0	*	2	0	7
Idegenforgalom	77	27	29	0	0	*	10	3	25
Szállítás	11	1	63	0	0	*	2	0	*
Pénzügyi szolgáltatás	24	0	*	0	0	*	0	0	*
Egyéb gazd. szolg.	20	1	28	1	1	4	4	0	6
Összesen	19	4	35	1	1	5	3	0	10

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

* Az érintett cégek száma a cellában 20 alatt van, így nem közöljük az átlagos munkavállalói arányra vonatkozó adatot.

Az érintett munkavállalók arányát megvizsgáltuk az adott támogatást igénybevevő cégek körében is. Összességében a munkahelyvédelmi bértámogatást igénybevevő cégek munkavállalóinak 35 százaléka volt érintett a támogatásban, a munkahelyteremtő bértámogatás esetén 10 százalék, a KFI bértámogatás esetén pedig 5 százalék ez az arány.

Látható, hogy amennyiben egy cég igénybevette bármelyik bértámogatási formát, akkor minél kisebb méretű volt, dolgozói körében annál nagyobb az érintettek aránya. A munkahelyvédelmi bértámogatást igénybevevő cégek körében a szállításban (63 százalék), az építőiparban (45 százalék), és az iparban (35 százalék) a legmagasabb az érintett munkavállalók aránya. A munkahelyteremtő bértámogatást igénybevevő idegenforgalmi cégek dolgozóinak 25 százaléka érintett volt a támogatási formában, ami a legmagasabb arány az ágazatok közül.

A bértámogatást igénybe vevő vállalatokat megkérdeztük arról is, hogy az érintett munkavállalókat megtartanák-e a létszámtartási kötelezettség lejárta utáni fél évben. Az érintett vállalatok 89 százaléka összes érintett munkavállalóját megtartaná, 10 százalékuk részben megtartaná munkavállalóit, míg mindössze a cégek 1 százaléka válaszolt úgy, hogy elbocsátaná az érintett munkavállalókat a létszámtartási kötelezettség lejárta után.

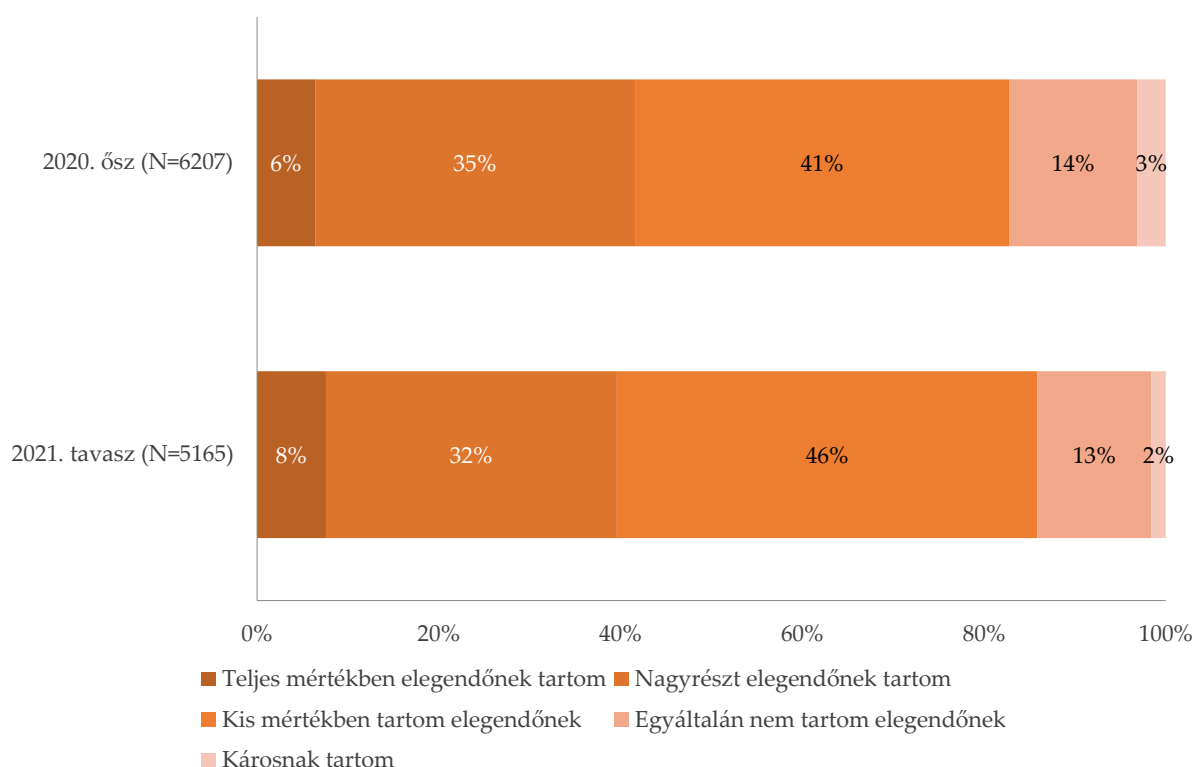
A bértámogatást igénybe vevők visszatekintve is hasonló helyzetről számoltak be: eszerint a cégek 86 százaléka összes bértámogatásban érintett munkavállalóját megtudta tartani a létszámtartási kötelezettségen túl is egyelőre. A vállalatok 14 százaléka számolt be arról, hogy előfordult elbocsátás a bértámogatással érintett munkavállalók körében a létszámtartási kötelezettség lejárta után, azt viszont mindössze 0,3 százalék jelezte, hogy összes bértámogatásban korábban érintett munkavállalóját el kellett bocsátania.

6.4. A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekről alkotott vélemény

A koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekkel való általános elégedettséget is vizsgáltuk. A legalább két főt foglalkoztató cégek több mint egytizede (13%) egyáltalán nem tartja elegendőnek, sőt 2 százaléuk kifejezetten károsnak tartja az intézkedéseket. Közel felük (46%) kis mértékben, közel egyharmaduk (32%) nagyrészt elegendőnek tartja az intézkedéseket, míg mindössze 8 százaléuk nyilatkozott úgy az állami intézkedésekről, hogy teljes mértékben elegendőnek tartja azokat. Látható az is, hogy a 2020. őszi adatfelvételhez viszonyítva az állami intézkedések megítélése lényegében változatlan maradt.

A gazdasági szereplők tehát megosztottak az állami intézkedések megítélése szempontjából, eredményeink alapján pedig arra is következtethetünk, hogy a koronavírus-járvány által jellemzően kevésbé érintett vállalati szegmensekben pozitívabb az állami válságkezelő intézkedések megítélése.

6.4.1. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény

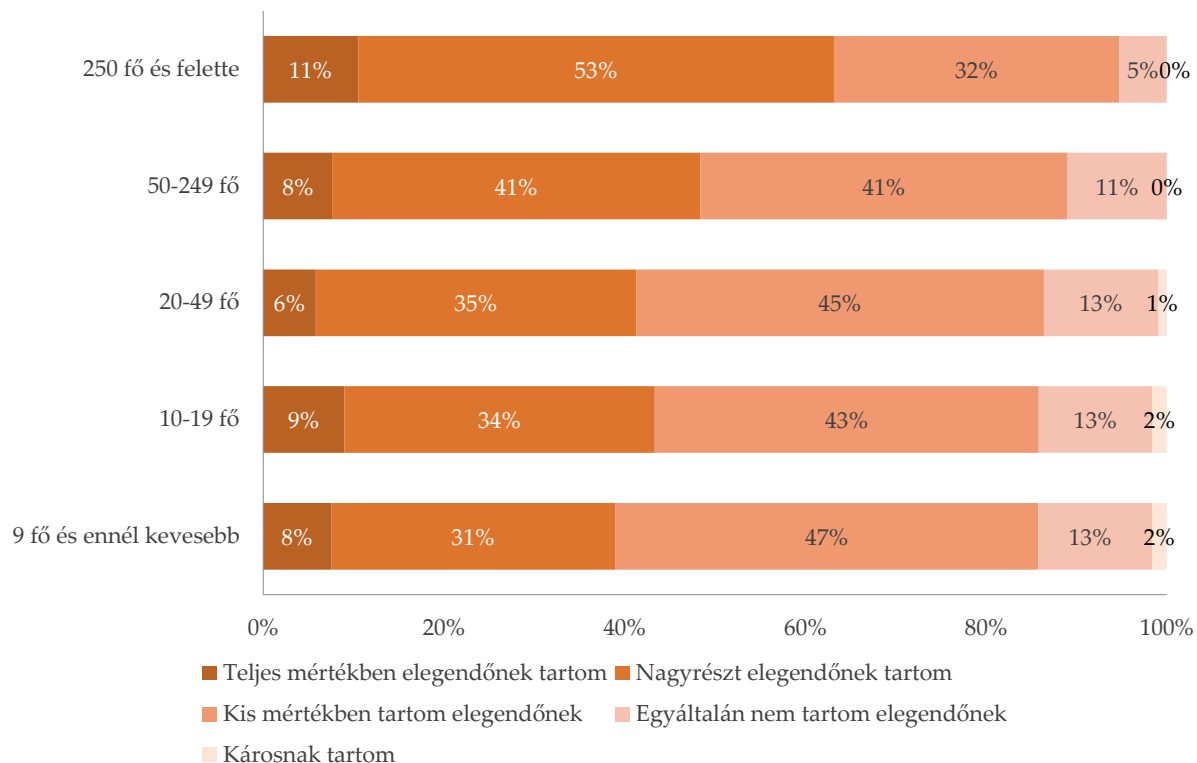

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

A vállalatméret növekedésével a cégek egyre nagyobb mértékben elégedettek a járvány hatásainak mérséklésére irányuló – vállalatokat érintő – intézkedésekkel.

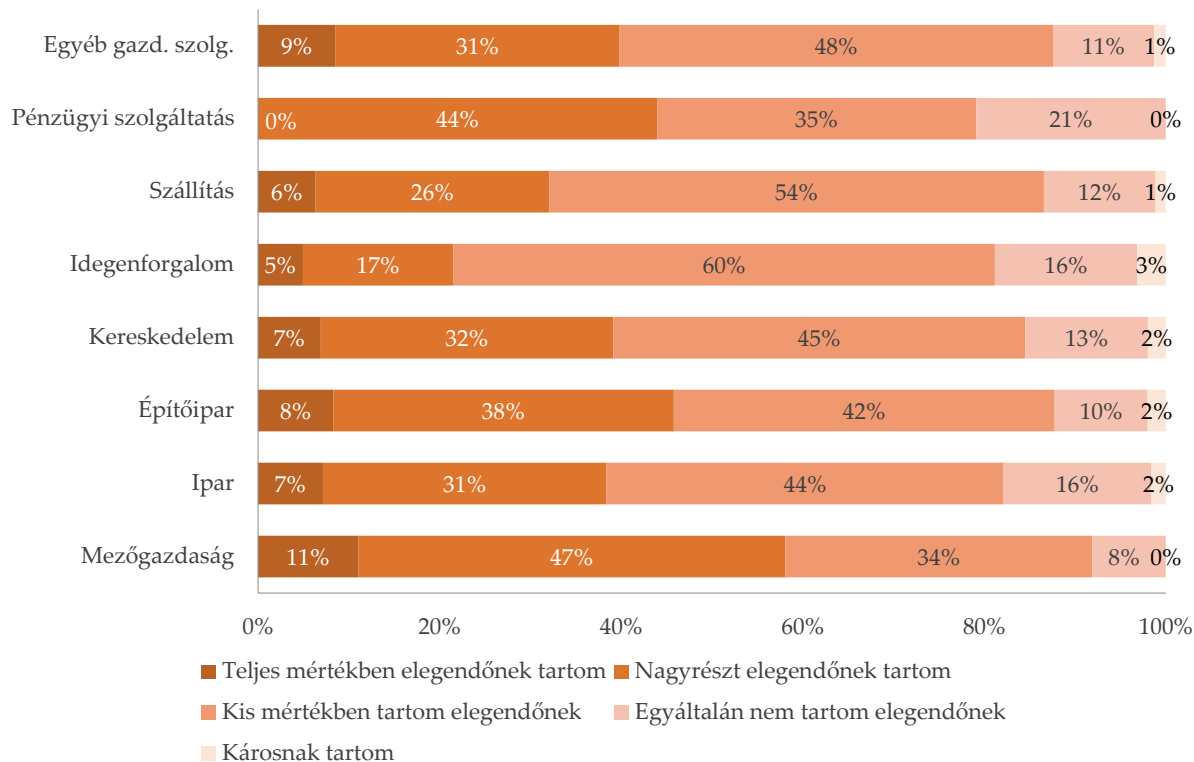
6.4.2. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény létszámkategóriák szerint, N=5165

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

Az ágazatok közül leginkább a mezőgazdasági és a pénzügyi szolgáltató cégek tartják elegendőnek a járvánnyal kapcsolatos állami gazdasági intézkedéseket, míg legkevésbé az idegenforgalmi és a szállító cégek elégedettek az intézkedések szintjével.

6.4.3. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény ágazatok szerint, N=5165

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/1

1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana

M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

A vizsgált évek közül a 2019-ben megfogalmazott várakozások voltak leginkább túlzóak – ekkor a vizsgálatba bevont vállalatok 6 százalékkal nagyobb létszámot valószínűsítettek a következő évre, mint ahogyan az történt, vélhetően jórészt a koronavírus nyomán kialakuló gazdasági válság következtében. A másik végletnek a 2014-es év tekinthető, ekkor a vállalati várakozások pontosnak bizonyultak, szinte pont ugyanannyi lett a vizsgált „vállalati pool” összlétszáma, mint ahogyan azt egy évvel korábban valószínűsítették.

M1.1.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vállalatok száma (darab)	1977	2003	2313	1911	2512	2266	1946
Vállalati várakozás (fő)	247234	299712	313650	305371	347526	330588	309986
Tény (fő)	247143	293435	310202	303604	338203	310993	308747
Várakozás/tény	1,00	1,02	1,01	1,01	1,03	1,06	1,00

Forrás: ITM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2014-2020) – speciális minta

Megjegyzés: a 2014. év előtti adatokat lásd a kutatás korábbi hullámaint feldolgozó tanulmányokban.

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.³⁰

³⁰ Lásd az MTA KRTK KTI elemzésének idevágó eredményeit:
<http://elorejelzes.mtakti.hu/downloaddoc.php?docid=53&mode=articles>

Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell, hogy olyan extrém külső körülmények hatásait, mint például súlyosbodó toborzási nehézségek, csak korlátozottan tudunk a korrekció során figyelembe venni.

Több olyan összetett magyarázómodell is ismert, ami a létszámgazdálkodási várakozások megvalósulását, pontosságát vizsgálta. Egy a szubjektív megítélésen³¹ alapuló modell eredményei szerint a megbízható létszámtervezés³² esélye növekszik a vállalati mérettel, a szellemi alkalmazottak arányával, illetve megállapítja, hogy a rossz üzleti helyzetben lévő vállalatok esetében a leginkább bizonytalan a létszámtervezés. Írásos üzleti tervezés inkább olyan vállalatoknál fordul elő, ahol a létszámtervezés nem tekinthető megbízhatónak. A látszólagos ellentmondás mögött az áll, hogy általában a nagyobb, több fizikai alkalmazottal bíró vállalatok készítenek üzleti terveket. Létszámukból és üzleti tevékenységükből fakadóan jobban ki vannak téve a gazdaság hullámzásainak, ez az érzékenység pedig kihat a létszámgazdálkodásra is. Ezen vállalati kör inkább készít, tevékenységének összehangolásához szükséges üzleti terveket, azzal a céllal, hogy a jövő bizonytalanságát csökkentse. Fontos, hogy itt semmiképpen nem szabad magyarázó tényezőként tekintetni az írásos üzleti tervek, azaz nem az írásos üzleti tervek megléte eredményezi a megbízhatatlanságot, hanem az eleve létszámtervezési problémákkal küzdő vállalatok készítenek írásos üzleti terveket.³³ Más objektív megbízhatóságon³⁴ alapuló modellek kiemelik, a vállalat méretét, foglalkozási homogenitását és gazdasági tevékenységét, mint jelentős magyarázó erővel bíró jellegzetességek. Megállapítják továbbá, hogy minél többféle beosztású dolgozó vesz részt a vállalati üzleti tervezésben, illetve minél régebb óta létezik egy cég annál pontosabb az előrejelzése.³⁵

A MKIK GVI modelljének célja a Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

³¹ A szubjektív megítélés esetében a vállalati vezető véleményezi, hogy létszám-gazdálkodási terveik, elképzeléseik mennyire megbízhatóak, pontosak.

³² A modellekben a megbízhatóságot önbevallásos kérdés alapján operacionalizálták. A megkérdezettek ötös skálán árnyalva kifejezték, hogy a mennyire tudják megbecsülni egy, három, hat és tizenkét hónap múlva a vállalati létszámot. Az aggregált index 0 és száz között vehet fel értékeket. 0 az értéke akkor, ha a megkérdezett semmilyen időtávra nem tudta megmondani a létszámot, 100 pedig akkor, ha az összes vizsgált időtávra teljes bizonyossággal tudna nyilatkozni a létszámról. Az index kialakításánál az egyes időtávokhoz köthető megbízhatósági szintek az időtáv hosszának megfelelően kerültek súlyozva aggregálásra. Megbízhatónak tekintjük egy vállalat létszámbecslését, ha a százaskálán legalább 89 pontos értéket ért el. Itt a megkérdezett vállalatok 20 százaléka tekinthető megbízható létszámtervezőnek.

³³ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

³⁴ Vállalati panelkutatás, ahol fél éves létszám létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását ellenőrizték.

³⁵ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| > |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások
- Vállalati kivonulások

M1.2. A modell ismertetése

Az alábbiakban a modellezésünkkel kapcsolatos alapvető információkat közöljük. Ismertetjük (1) a modellezés alapjául szolgáló adatokat, (2) a modell kimeneti változóját, (3) a modell együtthatóit, (4) a korrekció eredményeképpen előálló létszámadatok pontosságát.

Adatok

A korrekciós tényező modellezése a 2011 és a 2020 közötti Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés kérdőíves kutatások – 20.721 vállalat, 2.891.890 fő alkalmazásban álló – adatain alapszik. A modellezés alapját képező adatokból kihagytuk az extrém eseteket. Az extrém esetek kiszűrésekor az alábbi szempontokat vettük figyelembe (a „hüvelykujj-szabályokat” az eloszlások figyelembevételével állapítottuk meg):

- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és vállalati létszám eltérése
- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a tényleges létszámváltozás mértéke
- +/- 75 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és tényleges változás mértéke

M1.2.1. tábla: A minta részletezése

	Vállalatok száma	Alkalmazottak száma
2011	1918 db	259.977 fő
2012	1943 db	269.622 fő
2013	1932 db	250.226 fő
2014	1977 db	242.839 fő
2015	2003 db	291.829 fő
2016	2313 db	305.892 fő
2017	1911 db	305.371 fő
2018	2512 db	338.203 fő
2019	2266 db	325.645 fő
2020	1946 db	302.286 fő

A modell kimeneti változója

A modellezés alapját a korábbi években résztvevő vállalatok információi képezik. Egy olyan adattáblát alakítottunk ki, ami egyaránt tartalmazza egy vállalat t időpontban megfogalmazott létszámvárakozását és a $t+1$ időpontban, tehát egy évvel később, a tényleges létszámot. A várakozások és tények összevetésével információhoz jutunk arról, hogy a vállalatok várakozásai mennyiben teljesülnek.

A modell tehát azt feltételezi, hogy a múltbéli létszámvárakozások és teljesülések közötti különbségek nem egyediek, hanem szisztematikusan fordulnak elő és a mintázat extrapolálható a jövőre is. Érthető okok miatt a váratlan, nagy horderejű gazdasági események hatása, a zöldmezős beruházások, illetve a váratlan egyedi bezárások, kivonulások nem képződnek le a modellben – ezekkel a modell nem számol.

Az általánosított lineáris regressziós modellben arra kerestük a választ, hogy azonosíthatóak-e olyan tényezők, amik szisztematikusan befolyásolják, illetve, ha igen, akkor milyen mértékben a létszámvárakozások teljesülését vagy éppen nem teljesülését. A regressziós modellben (becslés) függő változónak egy olyan mérőszámot tekintettünk, ami százalékos formában kifejezi a várakozás és tény közötti eltérést:

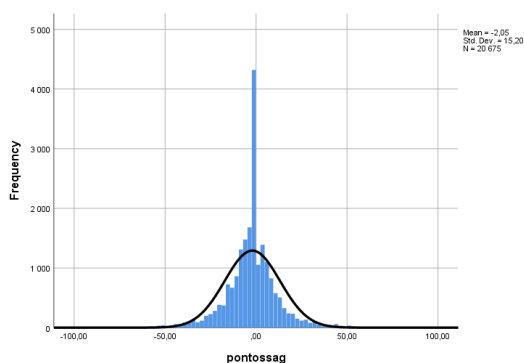
$$(T_{t+1} - V_{t,t+1}) / V_{t,t+1} * 100 \quad (2)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Az ilyen módon kialakított kimeneti változó eloszlása nagyon hasonlít a haranggörbére, de sajnálatos módon mégsem normális eloszlású, amiért leginkább a magas pozitív Kurtosis érték (3,862) lehet a felelős.

M1.2.1. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása

Kolmogorov-Smirnov t. Nem normális

Skewness -0,052

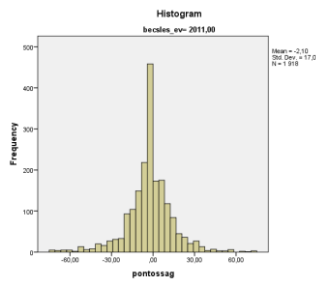
Kurtosis 3,862

Az alábbiakban látható, hogy a normális eloszlás évenként hasonló módon sérül.

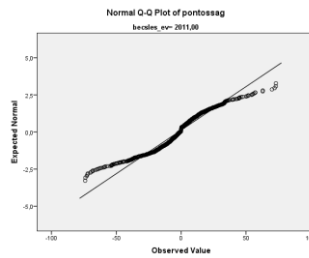
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként

2012-re
vonatkozó
várakozások

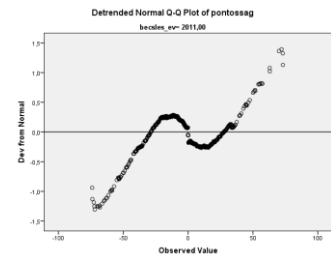
Hisztogram

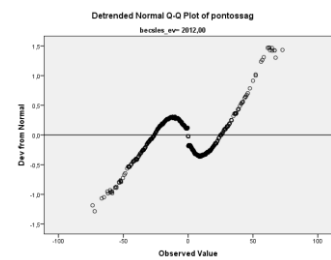
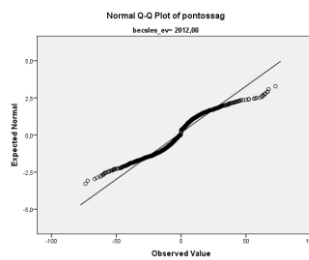
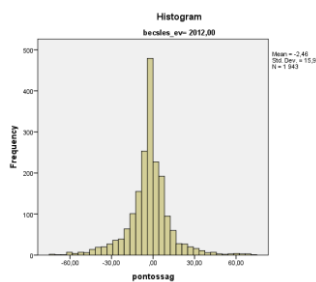
Normál Q-Q grafikon

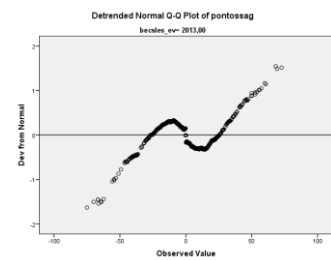
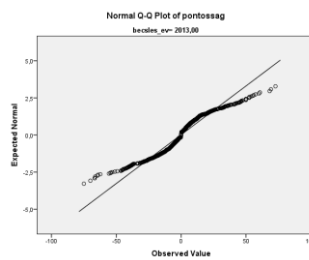
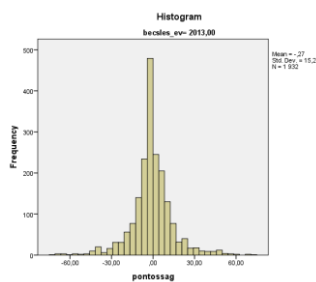
Q-Q grafikon (Detrended)

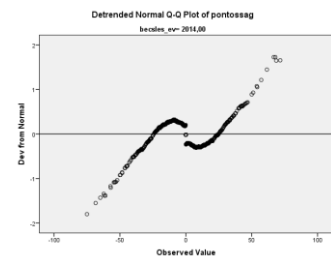
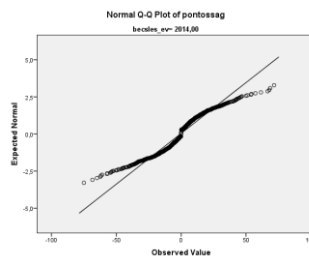
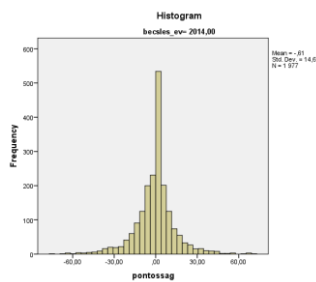
2013-ra
vonatkozó
várakozások

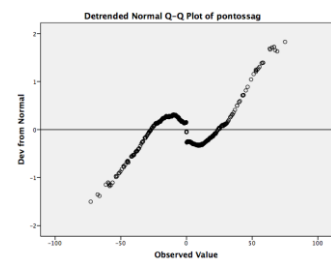
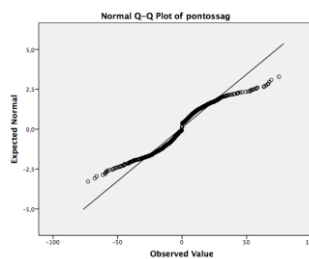
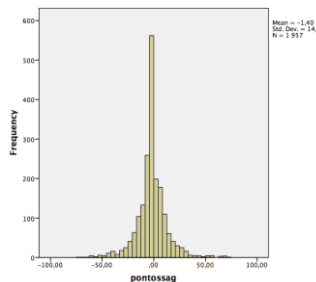
2014-re
vonatkozó
várakozások

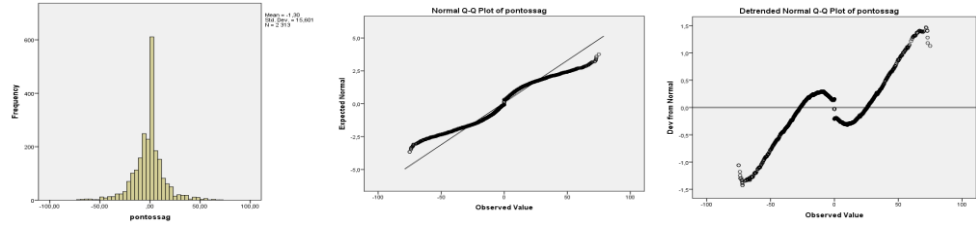
2015-re
vonatkozó
várakozások

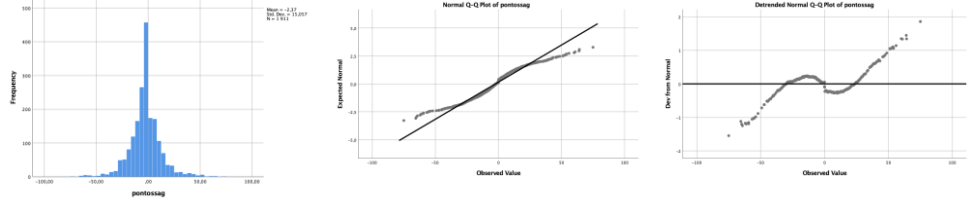
2016-ra
vonatkozó
várakozások

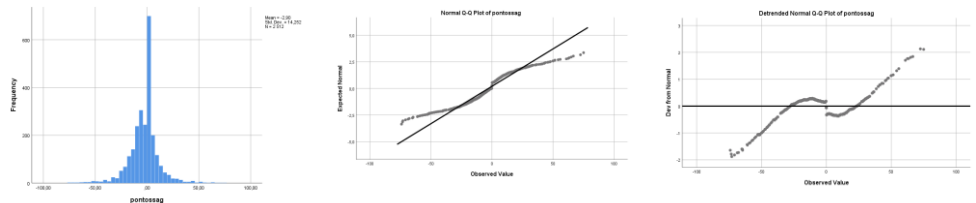
**2017-re
vonatkozó
várakozások**

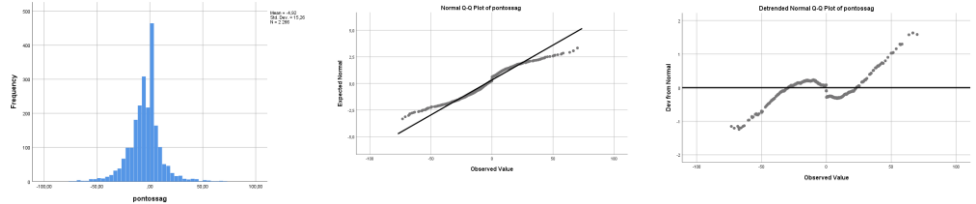
**2018-ra
vonatkozó
várakozások**

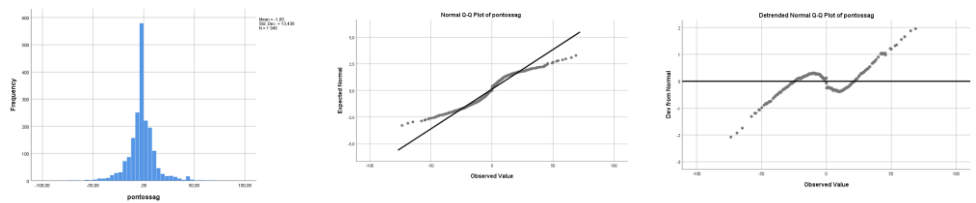
**2019-re
vonatkozó
várakozások**

**2020-ra
vonatkozó
várakozások**

**2021-re
vonatkozó
várakozások**

Forrás: ITM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés

Ábrák:

1. ábra: A modell kiemeneti változójának histogramja
2. ábra: A modell kiemeneti változójának Normál Q-Q grafikonja
http://en.wikipedia.org/wiki/Q%E2%80%93Q_plot (letölt: 2013.11.11)
3. ábra: A modell kiemeneti változójának Q-Q (Detrended) grafikon
http://faculty.ksu.edu.sa/hisham/Documents/Students/a_PHCL/Testing_Normality.pdf (letölt: 2013.11.11)

A modell magyarázó együtthatói

Az általánosított lineáris modell figyelembe veszi a vállalat jellemzőit, illetve létszámváltozással kapcsolatos várakozások jellegzetességeit és azok kontextusát. A modellben használt változók listáját az alábbi táblázatban részleteztük.

M1.2.2. tábla: A modell bemeneti változói

Csoport	Változó	Elnevezés	Kódolás
Alapvető vállalati jellemzők	Vállalati létszám	LETSZAM_	folytonos
	Tulajdonosi háttér	FO_	1 = 100% külföldi, 0 = NEM
	Exporttevékenység	XHO_	1 = döntően export, 0 = NEM
	Fizikai munkakörök aránya	FIZ_ARANY	folytonos
	Földrajzi elhelyezkedés (régió)	RE_T	1=K.-Magy., 2=K.-Dunántúl, 3=Ny.-Dun., 4=D.-Dun., 5=D-Alf., 6=É.-Alf., 7=É.-Magy.
A létszámvárakozások kontextusa	Üzleti klíma	KORNYEZET	1 = rossz, 2 = javul, 3 = stagnál
A létszámvárakozások jellemzői	A létszámvárakozások	MERTEK_ABS	Folytonos
	A várakozások iránya	B_IRANYA	1 = csökkenés 2 = növekedés, 3 = stagnálás

A modellt gazdasági ág és létszám kategória szerint kialakított részmintákon becsültük; öt gazdasági ág (mezőgazdaság, ipar, építőipar, kereskedelem, és szolgáltatások) valamint három létszám kategória (10-49 fő, 50-249 fő, 250+ fő) szerint összesen 15 almintán. Ezt technikailag a csoportokat jelölő interakciós tagok alkalmazásával oldottuk meg. A modell illeszkedésének néhány mérőszáma az alábbi táblában látható:

M1.2.3. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma

	Mutató értéke	Szabadságfok	Mutató értéke/szabadságfok
Deviance	3247338,374	19644	165,309
Scaled Deviance	19838,000	19644	
Pearson Chi-Square	3247338,374	19644	165,309
Scaled Pearson Chi-Square	19838,000	19644	
Log Likelihood	-78715,882		
Akaike's Information Criterion	157821,764		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	157825,656		
Bayesian Information Criterion	159361,358		
Consistent AIC (CAIC)	159556,358		

M1.2.4. tábla: A modell együtthatói

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test		
			Lower	Upper	Wald Chi- Square	df	Sig.
(Intercept)	-0,154	6,1657	-12,238	11,931	0,001	1	0,98
[fo_=.00] * [csop_=11,00]	16,639	15,1608	-13,075	46,354	1,205	1	0,272
[fo_=.00] * [csop_=12,00]	69,617	9,651	50,701	88,533	52,033	1	0
[fo_=.00] * [csop_=13,00]	28,989	12,1491	5,178	52,801	5,694	1	0,017
[fo_=.00] * [csop_=14,00]	29,199	12,8862	3,943	54,456	5,134	1	0,023
[fo_=.00] * [csop_=15,00]	45,912	7,0504	32,093	59,73	42,406	1	0
[fo_=.00] * [csop_=21,00]	45,596	19,6128	7,156	84,037	5,405	1	0,02
[fo_=.00] * [csop_=22,00]	45,388	439247,4266	- 860863,749	860954,524	0	1	1
[fo_=.00] * [csop_=23,00]	2,813	20,1569	-36,694	42,32	0,019	1	0,889
[fo_=.00] * [csop_=24,00]	42,076	21,6615	-0,38	84,531	3,773	1	0,052
[fo_=.00] * [csop_=25,00]	29,474	7,4075	14,955	43,992	15,832	1	0
[fo_=.00] * [csop_=31,00]	-13,827	29,3298	-71,313	43,658	0,222	1	0,637
[fo_=.00] * [csop_=32,00]	-73,664	35,2153	-142,685	-4,643	4,376	1	0,036
[fo_=.00] * [csop_=33,00]	50,365	121,0516	-186,892	287,621	0,173	1	0,677
[fo_=.00] * [csop_=34,00]	0,522	31,467	-61,152	62,196	0	1	0,987
[fo_=.00] * [csop_=35,00]	-0,131	0,6652	-1,434	1,173	0,039	1	0,844
[fo_=1,00] * [csop_=11,00]	15,148	16,5689	-17,327	47,622	0,836	1	0,361
[fo_=1,00] * [csop_=12,00]	73,585	9,9109	54,16	93,01	55,126	1	0
[fo_=1,00] * [csop_=13,00]	33,565	12,5691	8,93	58,2	7,131	1	0,008
[fo_=1,00] * [csop_=14,00]	30,066	13,4502	3,705	56,428	4,997	1	0,025
[fo_=1,00] * [csop_=15,00]	50,904	7,0763	37,035	64,774	51,748	1	0
[fo_=1,00] * [csop_=21,00]	46,601	20,5256	6,372	86,831	5,155	1	0,023
[fo_=1,00] * [csop_=22,00]	45,42	439247,4266	- 860863,717	860954,556	0	1	1
[fo_=1,00] * [csop_=23,00]	-0,33	20,318	-40,153	39,492	0	1	0,987
[fo_=1,00] * [csop_=24,00]	45,752	21,91	2,809	88,695	4,361	1	0,037
[fo_=1,00] * [csop_=25,00]	31,534	7,4261	16,979	46,089	18,032	1	0
[fo_=1,00] * [csop_=32,00]	-77,318	35,9083	-147,697	-6,94	4,636	1	0,031
[fo_=1,00] * [csop_=33,00]	57,032	121,0204	-180,163	294,228	0,222	1	0,637
[fo_=1,00] * [csop_=34,00]	0,073	31,9029	-62,456	62,601	0	1	0,998
[fo_=1,00] * [csop_=35,00]	0a
[xho_=.00] * [csop_=11,00]	0,682	2,0893	-3,413	4,777	0,107	1	0,744
[xho_=.00] * [csop_=12,00]	-1,937	1,704	-5,277	1,402	1,293	1	0,256
[xho_=.00] * [csop_=13,00]	-3,723	2,1554	-7,947	0,502	2,983	1	0,084
[xho_=.00] * [csop_=14,00]	-0,082	1,5837	-3,186	3,023	0,003	1	0,959
[xho_=.00] * [csop_=15,00]	0,752	0,4894	-0,208	1,711	2,359	1	0,125
[xho_=.00] * [csop_=21,00]	1,334	1,9292	-2,447	5,115	0,478	1	0,489
[xho_=.00] * [csop_=22,00]	-1,606	2,047	-5,618	2,406	0,616	1	0,433
[xho_=.00] * [csop_=23,00]	-4,852	3,0545	-10,838	1,135	2,523	1	0,112
[xho_=.00] * [csop_=24,00]	1,666	1,7572	-1,778	5,11	0,899	1	0,343
[xho_=.00] * [csop_=25,00]	2,826	0,4108	2,021	3,631	47,321	1	0
[xho_=.00] * [csop_=31,00]	7,329	5,8609	-4,158	18,816	1,564	1	0,211
[xho_=.00] * [csop_=32,00]	-3,23	3,3083	-9,714	3,254	0,953	1	0,329
[xho_=.00] * [csop_=33,00]	-12,402	22,0648	-55,649	30,844	0,316	1	0,574

[xho_=,00] * [csop_=34,00]	-4,946	3,2789	-11,373	1,48	2,276	1	0,131
[xho_=,00] * [csop_=35,00]	0,767	0,6626	-0,532	2,065	1,339	1	0,247
[xho_=1,00] * [csop_=11,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=12,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=13,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=14,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=15,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=21,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=22,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=23,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=24,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=25,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=31,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=32,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=33,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=34,00]	0a
[xho_=1,00] * [csop_=35,00]	0a
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00]	10,842	21,8449	-31,974	53,657	0,246	1	0,62
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00]	20,229	18,8791	-16,774	57,231	1,148	1	0,284
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00]	-23,642	26,4591	-75,501	28,217	0,798	1	0,372
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00]	77,901	34,9102	9,478	146,324	4,979	1	0,026
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00]	-16,328	7,5526	-31,131	-1,526	4,674	1	0,031
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00]	-30,606	23,2972	-76,267	15,056	1,726	1	0,189
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00]	-86,914	439247,4	-860996	860822,2	0	1	1
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00]	-58,064	82,5006	-219,762	103,635	0,495	1	0,482
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00]	-67,107	119,0906	-300,521	166,306	0,318	1	0,573
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00]	-0,282	9,6072	-19,112	18,548	0,001	1	0,977
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00]	13,766	55,8546	-95,707	123,239	0,061	1	0,805
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00]	76,86	52,1126	-25,278	178,999	2,175	1	0,14
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00]	-9,631	14,8681	-38,772	19,51	0,42	1	0,517
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00]	-24,012	95,0835	-210,372	162,348	0,064	1	0,801
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00]	14,39	14,3095	-13,656	42,436	1,011	1	0,315
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00]	-1,485	1,6603	-4,739	1,769	0,8	1	0,371
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00]	1,27	1,2921	-1,262	3,803	0,967	1	0,326
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00]	-0,86	1,6777	-4,148	2,428	0,263	1	0,608
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00]	1,113	1,7598	-2,336	4,563	0,4	1	0,527
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00]	0,895	0,508	-0,1	1,891	3,106	1	0,078
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00]	1,527	1,3859	-1,19	4,243	1,214	1	0,271
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00]	9,732	439247,4	-860899	860918,9	0	1	1
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00]	-2,241	2,4148	-6,973	2,492	0,861	1	0,353
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00]	1,792	2,1196	-2,362	5,946	0,715	1	0,398
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00]	0,147	0,4699	-0,774	1,068	0,097	1	0,755
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00]	-2,412	3,0257	-8,342	3,518	0,635	1	0,425
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00]	-4,399	2,9405	-10,163	1,364	2,238	1	0,135
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00]	2,411	7,8091	-12,895	17,716	0,095	1	0,758
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00]	-6,3	2,8195	-11,826	-0,773	4,992	1	0,025
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00]	-1,203	0,7145	-2,604	0,197	2,836	1	0,092
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00]	0a

[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00]	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00]	0a
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00]	4,265	8,9915	-13,359	21,888	0,225	1	0,635
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00]	-5,831	2,371	-10,478	-1,184	6,049	1	0,014
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00]	4,288	6,2838	-8,028	16,604	0,466	1	0,495
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00]	5,393	8,171	-10,622	21,408	0,436	1	0,509
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00]	-8,957	1,836	-12,556	-5,359	23,803	1	0
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00]	-11,865	9,2951	-30,083	6,353	1,629	1	0,202
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00]	7,133	3,7589	-0,234	14,501	3,601	1	0,058
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00]	13,632	19,5136	-24,614	51,878	0,488	1	0,485
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00]	-46,184	18,3185	-82,088	-10,281	6,356	1	0,012
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00]	-0,859	2,658	-6,069	4,35	0,104	1	0,747
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00]	23,116	23,6382	-23,214	69,446	0,956	1	0,328
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00]	-33,808	11,0955	-55,554	-12,061	9,284	1	0,002
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00]	19,889	207,9477	-387,681	427,459	0,009	1	0,924
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00]	35,059	46,2159	-55,522	125,641	0,575	1	0,448
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00]	17,873	5,7483	6,607	29,14	9,668	1	0,002
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00]	8,751	4,8303	-0,716	18,218	3,282	1	0,07
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00]	1,671	1,2646	-0,808	4,15	1,746	1	0,186
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00]	-13,591	4,4355	-22,284	-4,898	9,389	1	0,002
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00]	14,767	4,6242	5,704	23,83	10,198	1	0,001
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00]	7,115	1,1364	4,887	9,342	39,197	1	0
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00]	-4,599	5,2061	-14,803	5,604	0,78	1	0,377
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00]	3,401	1,9183	-0,358	7,161	3,144	1	0,076
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00]	4,709	6,9803	-8,972	18,39	0,455	1	0,5
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00]	18,089	5,7952	6,731	29,448	9,743	1	0,002
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00]	9,359	1,4284	6,56	12,159	42,932	1	0
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00]	-2,423	8,6117	-19,302	14,456	0,079	1	0,778
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00]	5,034	3,8758	-2,562	12,63	1,687	1	0,194
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00]	48,678	24,7788	0,113	97,244	3,859	1	0,049
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00]	3,53	10,7272	-17,494	24,555	0,108	1	0,742
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00]	35,255	2,1134	31,113	39,397	278,27	1	0
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00]	0a

[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00]	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00]	0a
[csop_=11,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,018	0,0392	-0,095	0,059	0,218	1	0,641
[csop_=12,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,2	0,0369	-0,273	-0,128	29,521	1	0
[csop_=13,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,005	0,0485	-0,1	0,091	0,009	1	0,926
[csop_=14,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,108	0,0551	-0,216	4,12E-05	3,839	1	0,05
[csop_=15,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,107	0,0146	-0,135	-0,078	53,612	1	0
[csop_=21,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,003	0,0087	-0,014	0,02	0,142	1	0,706
[csop_=22,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,017	0,0105	-0,038	0,003	2,719	1	0,099
[csop_=23,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,008	0,0172	-0,025	0,042	0,23	1	0,631
[csop_=24,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,041	0,0153	0,011	0,071	7,201	1	0,007
[csop_=25,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0	0,0034	-0,006	0,007	0,001	1	0,97
[csop_=31,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,021	0,0073	-0,035	-0,007	8,35	1	0,004
[csop_=32,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,007	0,0021	0,003	0,011	10,074	1	0,002
[csop_=33,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,012	0,0116	-0,035	0,011	1,076	1	0,3
[csop_=34,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,002	0,0019	-0,006	0,002	1,053	1	0,305
[csop_=35,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0	0,0004	-0,001	0,001	0,428	1	0,513
[csop_=11,00] * fiz_arany	0,501	0,0385	0,425	0,576	169,549	1	0
[csop_=12,00] * fiz_arany	0,12	0,0144	0,092	0,149	70,071	1	0
[csop_=13,00] * fiz_arany	0,495	0,0332	0,43	0,56	222,84	1	0
[csop_=14,00] * fiz_arany	0,516	0,0395	0,438	0,593	170,576	1	0
[csop_=15,00] * fiz_arany	0,365	0,0099	0,345	0,384	1360,01	1	0
[csop_=21,00] * fiz_arany	0,402	0,048	0,308	0,497	70,202	1	0
[csop_=22,00] * fiz_arany	0,114	0,0212	0,072	0,155	28,8	1	0
[csop_=23,00] * fiz_arany	0,764	0,0615	0,643	0,885	154,318	1	0
[csop_=24,00] * fiz_arany	0,557	0,0497	0,46	0,655	125,485	1	0
[csop_=25,00] * fiz_arany	0,397	0,0134	0,37	0,423	874,224	1	0
[csop_=31,00] * fiz_arany	0,333	0,094	0,149	0,517	12,559	1	0
[csop_=32,00] * fiz_arany	0,105	0,0503	0,007	0,204	4,375	1	0,036
[csop_=33,00] * fiz_arany	0,754	0,1537	0,453	1,055	24,054	1	0
[csop_=34,00] * fiz_arany	0,418	0,1199	0,183	0,653	12,166	1	0
[csop_=35,00] * fiz_arany	0,438	0,0262	0,386	0,489	278,993	1	0
[csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,545	0,1315	-0,803	-0,288	17,194	1	0
[csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,687	0,0696	-0,823	-0,551	97,487	1	0
[csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,66	0,0975	-0,851	-0,469	45,81	1	0
[csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,681	0,1028	-0,883	-0,48	43,911	1	0
[csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,72	0,0323	-0,783	-0,657	497,698	1	0
[csop_=21,00] * varakozas_merteke	-0,796	0,1818	-1,152	-0,44	19,169	1	0
[csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,508	4392,474	-8609,6	8608,584	0	1	1
[csop_=23,00] * varakozas_merteke	-0,593	0,1934	-0,972	-0,214	9,401	1	0,002
[csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,941	0,1994	-1,332	-0,55	22,253	1	0

[csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,628	0,0398	-0,706	-0,55	248,742	1	0
[csop_=31,00] * varakozas_merteke	-0,106	0,2707	-0,636	0,425	0,152	1	0,696
[csop_=32,00] * varakozas_merteke	0,634	0,3494	-0,05	1,319	3,297	1	0,069
[csop_=33,00] * varakozas_merteke	-1,018	1,2056	-3,381	1,345	0,712	1	0,399
[csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,246	0,2975	-0,829	0,337	0,683	1	0,409
[csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,341	0,0586	-0,456	-0,226	33,841	1	0
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,111	0,2293	-0,561	0,338	0,236	1	0,627
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,234	0,2077	-0,641	0,173	1,267	1	0,26
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0,289	0,2892	-0,278	0,856	0,997	1	0,318
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,857	0,3769	-1,595	-0,118	5,169	1	0,023
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0,158	0,0828	-0,004	0,321	3,657	1	0,056
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,32	0,2375	-0,146	0,785	1,812	1	0,178
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0,93	4392,474	-8608,16	8610,021	0	1	1
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0,6	0,8667	-1,099	2,299	0,479	1	0,489
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0,704	1,2468	-1,74	3,148	0,319	1	0,572
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0,005	0,1005	-0,192	0,202	0,002	1	0,962
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	-0,109	0,5786	-1,243	1,025	0,036	1	0,851
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	-0,744	0,5375	-1,798	0,309	1,917	1	0,166
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0,212	0,9674	-1,684	2,108	0,048	1	0,827
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,166	0,1483	-0,457	0,124	1,258	1	0,262
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,113	4392,474	-8609,2	8608,979	0	1	1
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0a

[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0a
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,071	0,1173	-0,301	0,159	0,366	1	0,545
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,067	0,0386	-0,009	0,142	2,978	1	0,084
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	-0,087	0,0798	-0,244	0,069	1,199	1	0,274
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,054	0,1055	-0,26	0,153	0,259	1	0,611
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0,105	0,0238	0,058	0,152	19,485	1	0
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,134	0,1239	-0,109	0,377	1,172	1	0,279
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,18	0,0618	-0,301	-0,059	8,458	1	0,004
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,205	0,2637	-0,722	0,312	0,603	1	0,437
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,59	0,2203	0,158	1,021	7,16	1	0,007
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-0,008	0,0353	-0,077	0,062	0,045	1	0,832
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-0,519	0,5155	-1,53	0,491	1,015	1	0,314
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,649	0,2169	0,223	1,074	8,941	1	0,003
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-0,203	2,6697	-5,435	5,03	0,006	1	0,94
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-0,465	0,5879	-1,617	0,688	0,625	1	0,429

[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,246	0,077	-0,397	-0,095	10,234	1	0,001
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,12	0,0633	-0,244	0,004	3,598	1	0,058
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	-0,011	0,0214	-0,053	0,03	0,288	1	0,592
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,143	0,0502	0,044	0,241	8,092	1	0,004
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,166	0,0562	-0,276	-0,056	8,729	1	0,003
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,069	0,0144	-0,097	-0,04	22,748	1	0
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,051	0,0705	-0,087	0,19	0,531	1	0,466
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,002	0,0308	-0,062	0,058	0,004	1	0,95
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,091	0,0866	-0,26	0,079	1,101	1	0,294
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	-0,17	0,0711	-0,309	-0,03	5,707	1	0,017
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-0,094	0,0182	-0,13	-0,058	26,717	1	0
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0,075	0,1279	-0,175	0,326	0,346	1	0,556
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	-0,068	0,0656	-0,196	0,061	1,063	1	0,303
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-0,445	0,3121	-1,057	0,166	2,036	1	0,154
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-0,047	0,1392	-0,32	0,226	0,112	1	0,737
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,438	0,0262	-0,489	-0,386	278,883	1	0
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0a
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0a
(Scale)	163,693b	1,6436	160,503	166,946			

Dependent Variable: pontosság

Model: (Intercept), fo_* csop_ xho_* csop_ , reg_becsles_iranya * csop_ reg_kornyezet * csop_ csop_* Statisztikai állományi létszám 2011 , csop_* fiz_arany, csop_* varakozas_merteke, reg_becsles_iranya * csop_* varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_* varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_* fiz_arany

A korrekció eredményeképpen előálló létszámadatok pontossága

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Elmondható, hogy a tények és becslések közötti különbség 2014-et és 2020-at kivéve minden alább vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

M1.2.5. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Elemzés (darab)	1977	2003	2313	1911	2512	2266	1946
Vállalati várakozás (fő)	247234	299712	313650	305371	347526	330588	309986
Tény (fő)	247143	293435	310202	303604	338203	310993	308747
Várakozás/tény	1,00	1,02	1,01	1,01	1,03	1,06	1,00
Becsült létszám (fő)	245878	292884	310300	301427	334136	314604	300330
Várakozás/becslés	1,01	1,02	1,01	1,01	1,04	1,05	1,03
Becslés/tény	0,99	1,00	1,00	0,99	0,99	1,01	0,97

2. Melléklet: A vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások

M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév

M2.1.1 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
10 fő alatt	13,3	59,6	27,1	9,6	52,5	37,9	7,7	53,3	39,0	5,7	48,3	46,0	3,9	48,7	47,5	4,6	45,2	50,2	15,5	53,8	30,7	14,0	51,7	34,3
10–19 fő között	12,5	61,1	26,4	10,1	59,8	30,2	6,7	61,8	31,5	3,5	56,2	40,3	2,1	49,0	49,0	2,3	49,3	48,4	11,9	61,0	27,1	9,6	53,8	36,6
20–49 fő között	7,3	63,6	29,1	8,0	57,9	34,1	5,8	55,3	38,9	3,5	55,0	41,5	3,2	50,3	46,5	2,3	51,7	46,0	12,6	61,3	26,1	11,3	58,0	30,7
50–249 fő között	6,3	55,6	38,1	5,7	53,5	40,8	3,8	47,7	48,5	3,0	50,7	46,3	1,8	46,0	52,2	2,3	47,3	50,5	9,5	58,3	32,2	8,2	56,1	35,7
250 fő felett	3,5	47,2	49,3	3,8	46,1	50,0	2,4	40,0	57,5	2,5	40,6	57,0	1,9	41,8	56,3	3,2	42,4	54,3	5,9	53,0	41,0	7,0	43,7	49,3
Minta összesen	7,3	55,6	37,1	9,6	52,5	37,9	4,4	48,7	46,9	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5	8,8	50,3	40,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.1.2 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Tisztán hazai	8,6	61,0	30,4	7,8	56,6	35,6	5,7	52,3	41,9	4,1	51,4	44,4	2,6	49,6	47,8	2,9	48,2	48,9	10,3	60,0	29,7	10,8	52,3	36,9
Vegyes	8,2	59,3	32,5	8,6	45,0	46,4	4,9	47,9	47,2	2,7	44,7	52,5	2,0	47,8	50,2	1,3	44,6	54,1	9,0	51,9	39,1	4,1	47,2	48,6
Tisztán külföldi	3,3	34,3	62,4	2,9	41,4	55,7	1,0	34,5	64,5	1,3	36,0	62,7	2,1	35,1	62,8	3,4	39,5	57,1	7,6	49,2	43,2	4,3	48,8	46,9
Minta összesen	7,4	55,0	37,6	6,7	52,4	40,9	4,6	48,0	47,4	3,5	48,4	48,1	2,5	46,9	50,6	2,9	46,4	50,7	9,7	57,1	33,2	9,0	51,3	39,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.1.3 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	7,4	62,2	30,4	9,8	59,5	30,7	11,0	59,1	29,9	5,0	57,5	37,5	5,4	60,0	34,6	4,5	58,3	37,2	8,7	60,6	30,7	7,3	58,7	34,1
Ipar összesen	5,3	50,0	44,8	5,3	50,1	44,6	4,5	45,7	49,8	4,2	46,4	49,5	3,2	44,2	52,6	4,5	45,3	50,2	8,5	57,0	34,5	5,5	52,2	42,4
Építőipar	9,2	59,6	31,3	7,5	60,6	31,9	8,1	55,2	36,7	3,5	49,2	47,2	1,7	37,8	60,5	1,6	32,5	65,9	5,0	53,9	41,0	3,3	46,7	50,0
Kereskedelem, gépjárműjavítás	9,5	61,1	29,4	6,9	54,2	38,9	4,9	52,7	42,5	2,7	50,1	47,1	2,3	44,7	53,0	2,6	51,7	45,7	5,6	59,2	35,2	6,8	54,3	38,9
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	9,3	59,8	31,0	7,7	51,6	40,7	1,3	46,7	52,0	2,3	50,1	47,5	1,0	46,8	52,1	1,4	41,7	57,0	32,8	53,8	13,4	48,4	36,9	14,7
Szállítás, raktározás	9,5	65,8	24,7	8,2	63,0	28,8	3,8	54,9	41,3	2,9	47,9	49,2	1,8	55,6	42,7	2,3	56,6	41,1	12,8	59,4	27,7	7,3	49,1	43,7
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	2,2	64,2	33,6	2,3	46,0	51,6	2,8	53,1	44,1	0,3	78,3	21,4	0,0	22,8	77,2	0,0	33,6	66,4	1,0	29,1	69,8	6,7	31,6	61,7
Egyéb gazd.	8,8	53,7	37,5	7,2	52,0	40,8	3,3	45,8	50,9	3,2	42,2	54,5	0,7	51,6	47,8	1,0	49,6	49,5	8,4	56,3	35,3	11,4	49,8	38,8
Minta összesen	7,4	55,6	37,1	6,5	52,6	40,9	4,4	48,7	46,9	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5	8,8	50,3	40,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.1.4 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Nincs export tevékenység	10,2	61,8	28,0	8,8	56,4	34,8	5,4	52,1	42,5	3,9	52,5	43,6	2,6	50,4	47,0	3,2	48,9	47,9	10,8	59,6	29,6	11,6	53,1	35,3
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	5,6	55,0	39,4	5,4	53,2	41,4	4,1	49,7	46,3	3,7	48,8	47,5	2,2	46,1	51,7	2,3	45,3	52,4	6,3	54,9	38,7	8,1	55,6	36,3
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	3,5	43,8	52,8	2,6	44,6	52,8	2,9	41,0	56,1	1,7	40,6	57,8	3,0	40,5	56,5	4,0	45,3	50,7	11,8	50,9	37,3	5,0	47,3	47,7
Minta összesen	7,4	55,4	37,2	6,4	52,5	41,1	4,4	48,4	47,2	3,3	48,9	47,8	2,6	47,6	49,8	3,2	47,2	49,5	10,1	56,9	32,9	9,7	52,5	37,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Közép-Magyarország	7,9	56,8	35,2	6,5	53,6	40,0	3,4	45,9	50,6	2,6	49,4	48,0	1,4	44,1	54,5	1,4	46,1	52,5	10,2	53,2	36,6	10,6	49,5	39,9
Közép-Dunántúl	7,5	46,8	45,6	7,1	43,0	49,9	4,7	49,3	46,0	3,9	41,4	54,7	4,2	37,1	58,7	4,6	41,6	53,9	8,0	59,5	32,5	6,0	48,4	45,6
Nyugat-Dunántúl	3,9	46,8	49,3	2,7	49,4	47,9	3,8	44,4	51,7	2,0	48,3	49,7	1,0	49,2	49,7	3,4	45,2	51,4	6,4	62,2	31,4	6,7	51,8	41,5
Dél-Dunántúl	8,7	55,0	36,4	10,0	55,9	34,1	6,5	51,6	41,9	4,7	50,3	44,9	3,3	44,5	52,2	3,5	39,6	56,9	9,7	57,0	33,3	7,6	51,3	41,1
Dél-Alföld	8,4	62,6	29,0	7,8	53,7	38,5	6,8	53,2	40,0	5,1	53,4	41,5	3,6	52,9	43,5	6,1	52,4	41,5	8,7	61,0	30,3	6,6	55,7	37,7
Észak-Alföld	6,5	55,0	38,6	5,9	54,8	39,3	4,1	50,6	45,3	4,3	46,6	49,1	3,1	54,0	42,8	3,6	47,9	48,5	7,8	56,5	35,6	8,4	51,2	40,4
Észak-Magyarország	6,2	60,5	33,3	6,5	55,7	37,7	5,9	56,1	38,1	3,7	52,3	44,0	3,9	49,2	46,8	2,5	56,7	40,8	10,3	58,4	31,4	8,5	46,5	45,0
Minta összesen	7,3	55,6	37,1	6,5	52,6	40,9	4,4	48,4	47,2	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5	8,8	50,2	40,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő félév

M2.2.1 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
10 fő alatt	9,1	53,0	38,0	6,5	42,0	51,6	4,8	43,1	52,1	3,1	38,9	58,0	2,6	41,0	56,4	3,3	34,1	62,6	9,4	48,9	41,7	7,6	49,1	43,3
10–19 fő között	8,2	56,5	35,3	6,3	53,8	39,9	5,0	51,2	43,8	2,8	46,9	50,3	1,4	38,5	60,1	1,6	41,8	56,6	7,9	54,4	37,7	3,6	47,3	49,1
20–49 fő között	5,6	57,7	36,7	5,2	54,6	40,2	3,3	46,2	50,5	2,0	46,0	52,0	2,1	41,8	56,1	1,8	44,0	54,2	8,4	56,9	34,8	4,3	55,0	40,8
50–249 fő között	4,8	52,2	43,0	4,3	49,6	46,1	2,3	38,9	58,8	1,9	44,5	53,6	0,8	38,4	60,8	1,6	38,9	59,5	6,3	52,3	41,4	3,4	51,0	45,6
250 fő felett	2,3	42,5	55,2	2,7	45,5	51,8	2,2	36,1	61,8	1,9	34,8	63,3	1,0	36,3	62,7	1,4	39,5	59,1	2,7	47,6	49,8	4,5	41,3	54,2
Minta összesen	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0	3,0	40,9	56,2	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,8	39,7	58,6	5,4	50,6	44,0	4,4	46,6	49,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.2.2 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Tisztán hazai	6,3	56,2	37,5	5,6	51,4	43,0	3,9	43,4	52,6	2,5	43,8	53,7	1,4	41,9	56,7	2,1	39,7	58,2	6,5	53,2	40,3	4,8	49,8	45,4
Vegyes	6,9	55,7	37,4	9,2	37,0	53,8	2,5	30,3	67,2	1,7	32,8	65,5	1,8	31,6	66,7	0,7	43,9	55,4	7,4	33,5	59,1	2,9	41,9	55,2
Tisztán külföldi	1,8	32,0	66,2	1,2	42,3	56,6	0,4	29,9	69,8	1,3	30,3	68,4	1,3	30,1	68,6	0,9	36,6	62,5	2,4	50,6	47,0	2,6	41,8	55,6
Minta összesen	5,2	50,3	44,5	4,6	48,5	46,9	3,0	39,6	57,3	2,3	40,8	56,9	1,4	39,3	59,3	1,8	39,4	58,8	5,7	51,0	43,3	4,2	47,6	48,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.2.3 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	10,3	62,5	27,2	10,6	56,3	33,1	9,1	58,4	32,5	2,5	57,0	40,5	4,8	54,8	40,5	3,4	54,4	42,2	5,8	57,9	36,3	2,4	60,2	37,3
Ipar összesen	3,3	45,4	51,3	3,3	47,2	49,5	3,0	41,1	56,0	2,6	40,9	56,5	1,6	35,9	62,5	2,5	39,2	58,3	4,5	54,7	40,8	3,0	47,0	50,0
Építőipar	8,8	55,6	35,6	7,1	57,7	35,1	3,7	46,8	49,4	1,4	43,1	55,5	0,6	31,3	68,1	1,4	29,9	68,7	5,1	47,6	47,3	2,8	39,4	57,9
Kereskedelem, gépjárműjavítás	5,6	55,2	39,2	5,1	50,8	44,1	4,0	42,4	53,6	2,8	41,9	55,3	1,9	35,9	62,2	1,5	42,7	55,9	4,5	51,8	43,8	3,5	47,8	48,7
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	6,6	54,1	39,3	3,7	45,3	51,0	1,5	35,1	63,4	1,4	38,2	60,3	0,2	38,6	61,2	1,3	30,3	68,4	20,5	52,8	26,7	23,3	48,7	28,0
Szállítás, raktározás	8,2	63,2	28,7	8,4	54,2	37,4	2,6	48,7	48,7	1,7	42,5	55,8	1,2	47,6	51,2	2,0	49,3	48,8	4,0	59,1	36,9	3,8	43,1	53,1
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	2,0	56,9	41,2	0,5	47,4	52,2	1,7	29,7	68,6	0,0	68,4	31,6	0,0	24,2	75,8	0,0	33,6	66,4	0,5	20,5	79,0	5,3	29,8	64,9
Egyéb gazd.	5,7	48,9	45,4	4,5	45,9	49,6	1,6	36,9	61,5	2,0	33,4	64,6	0,5	47,2	52,2	0,7	43,2	56,2	4,6	43,0	52,4	4,8	48,9	46,3
Minta összesen	5,2	50,7	44,1	4,5	48,5	47,0	3,0	40,8	56,2	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,7	39,7	58,6	5,4	50,6	44,0	4,4	46,6	49,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.2.4 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Nincs export tevékenység	7,7	56,6	35,7	6,4	50,7	42,9	4,4	41,5	54,1	2,5	45,0	52,4	1,5	40,7	57,8	2,5	43,2	54,3	7,0	52,8	40,2	4,9	50,4	44,7
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	4,3	52,9	42,8	3,0	52,7	44,4	2,0	43,1	54,9	2,0	41,8	56,2	1,3	39,0	59,8	0,7	42,5	56,7	4,3	46,4	49,3	4,7	52,1	43,2
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	1,4	37,8	60,8	1,7	40,8	57,5	1,1	36,2	62,7	1,3	33,3	65,4	1,7	37,1	61,1	1,7	41,0	57,2	4,0	52,2	43,8	4,2	41,1	54,7
Minta összesen	5,2	50,5	44,4	4,4	48,3	47,3	3,0	40,2	56,8	2,1	41,5	56,3	1,5	39,7	58,9	2,0	42,5	55,5	5,8	51,3	42,8	4,7	48,9	46,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.2.5 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Közép-Magyarország	5,2	50,3	44,5	4,1	48,0	47,8	2,3	34,5	63,2	1,4	39,4	59,2	0,7	32,1	67,2	1,0	35,0	64,0	5,7	44,6	49,7	5,7	45,7	48,5
Közép-Dunántúl	5,5	44,7	49,8	6,1	39,4	54,5	4,4	43,8	51,8	3,4	38,9	57,8	3,2	35,1	61,7	1,1	41,5	57,3	5,1	56,7	38,2	2,3	44,6	53,1
Nyugat-Dunántúl	3,6	41,8	54,6	2,5	45,1	52,4	2,0	40,1	57,9	1,1	42,5	56,5	0,5	45,0	54,4	1,9	39,5	58,6	3,9	59,4	36,7	2,6	47,2	50,2
Dél-Dunántúl	6,9	48,7	44,4	7,6	55,2	37,2	3,5	51,5	44,9	2,0	46,3	51,7	2,2	39,9	57,9	2,6	36,7	60,7	4,8	55,3	40,0	2,5	49,7	47,8
Dél-Alföld	6,4	62,9	30,7	4,0	54,9	41,1	4,0	50,2	45,8	5,0	46,7	48,3	1,8	51,0	47,3	3,8	50,2	46,1	5,8	57,6	36,6	3,0	49,1	47,8
Észak-Alföld	4,4	52,0	43,6	5,0	51,0	43,9	3,6	44,9	51,5	2,7	41,2	56,2	2,5	50,6	47,0	3,6	43,2	53,2	5,2	52,7	42,1	4,6	50,0	45,4
Észak-Magyarország	4,2	56,2	39,6	3,8	51,1	45,1	3,5	51,7	44,8	2,5	47,2	50,3	1,2	45,9	52,9	2,0	51,8	46,2	4,9	57,6	37,5	3,9	44,1	52,0
Minta összesen	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0	2,9	40,8	56,3	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,8	39,7	58,5	5,3	50,6	44,1	4,4	46,6	49,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány

M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
10 fő alatt	12,1	67,0	20,9	11,8	59,9	28,3	9,4	58,6	31,9	5,9	56,5	37,6	3,7	49,5	46,7	5,2	47,8	46,9	18,1	54,9	27,0	12,9	52,4	34,7
10–19 fő között	15,1	70,4	14,5	16,4	63,3	20,3	10,9	65,9	23,2	5,6	61,6	32,8	3,0	53,7	43,3	3,5	58,9	37,6	14,9	65,3	19,7	10,8	56,3	32,9
20–49 fő között	10,3	71,8	17,9	11,6	68,0	20,5	7,8	62,9	29,2	4,5	65,3	30,2	3,5	59,4	37,2	3,5	62,4	34,1	15,8	66,7	17,4	14,1	63,9	22,0
50–249 fő között	8,9	66,4	24,7	7,1	67,9	25,0	4,4	59,1	36,5	4,5	54,5	41,0	3,0	56,7	40,3	2,7	60,5	36,8	13,6	64,0	22,5	11,0	61,0	28,0
250 fő felett	5,0	61,2	33,9	2,1	61,3	36,6	1,1	50,6	48,3	3,1	42,7	54,2	2,0	41,1	56,9	2,9	51,5	45,6	10,1	53,7	36,3	6,9	46,0	47,1
Minta összesen	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,4	40,4	13,0	59,2	27,8	9,8	53,5	36,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Tisztán hazai	9,8	69,9	20,3	9,9	66,7	23,4	6,9	60,7	32,5	5,4	58,5	36,1	3,0	54,5	42,5	3,6	57,8	38,6	15,0	60,4	24,5	11,6	56,2	32,2
Vegyés	15,6	65,4	19,0	7,1	67,1	25,8	2,3	61,4	36,4	0,8	48,0	51,2	1,7	44,6	53,7	2,6	57,5	39,9	18,1	52,6	29,3	5,6	58,7	35,7
Tisztán külföldi	5,8	53,6	40,5	3,3	56,8	39,9	1,3	48,0	50,7	1,9	35,2	63,0	2,7	35,7	61,6	3,2	45,7	51,1	6,7	57,9	35,4	6,5	45,2	48,3
Minta összesen	9,2	66,0	24,8	8,2	64,3	27,6	5,4	57,8	36,9	4,6	53,8	41,6	2,9	50,6	46,4	3,5	55,6	40,9	13,6	59,3	27,2	10,2	53,8	36,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	10,7	73,2	16,2	9,0	72,8	18,3	14,7	69,0	16,3	8,0	66,1	25,9	4,4	66,1	29,4	7,7	67,7	24,5	9,0	68,1	22,9	8,7	65,3	26,0
Ipar összesen	8,1	60,1	31,8	5,4	59,3	35,2	4,7	54,9	40,4	4,5	49,2	46,3	2,7	44,9	52,4	4,3	53,9	41,8	10,2	56,6	33,1	7,8	52,9	39,3
Építőipar	11,5	63,3	25,3	15,3	59,0	25,7	14,3	52,8	32,9	6,3	49,2	44,5	2,8	35,8	61,4	2,7	36,9	60,4	8,3	56,0	35,7	4,7	47,1	48,2
Kereskedelem, gépjárműjavítás	9,8	71,9	18,3	8,5	68,0	23,4	5,2	63,3	31,4	3,4	60,9	35,7	2,3	57,5	40,1	2,8	61,3	35,8	7,7	61,2	31,1	9,1	58,3	32,6
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	6,0	73,4	20,6	11,3	62,9	25,8	1,6	60,1	38,2	1,8	60,3	37,9	0,5	54,8	44,7	0,6	54,5	44,9	35,6	54,0	10,4	47,3	39,3	13,4
Szállítás, raktározás	10,4	66,3	23,3	15,1	57,3	27,6	5,8	59,2	35,0	2,5	58,5	39,0	1,9	68,7	29,4	4,4	64,0	31,5	15,3	58,2	26,5	7,4	62,4	30,2
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	13,7	63,9	22,4	6,9	65,3	27,7	1,7	58,3	40,0	0,3	58,9	40,8	1,0	48,5	50,5	0,5	53,6	45,9	16,3	81,4	2,3	0,5	43,5	56,0
Egyéb gazd.	10,7	70,2	19,0	7,7	73,1	19,1	3,7	56,5	39,8	6,7	48,3	45,0	5,3	56,9	37,8	2,5	61,4	36,1	17,0	60,7	22,3	10,5	53,1	36,4
Minta összesen	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,4	40,4	13,0	59,2	27,8	9,8	53,5	36,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása exporttevékenység szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Nincs export tevékenység	11,1	70,0	18,9	10,7	67,6	21,7	6,3	61,0	32,7	5,0	57,6	37,4	3,2	55,1	41,7	3,6	58,7	37,7	14,1	62,1	23,7	11,8	55,9	32,3
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	9,5	67,8	22,7	7,5	65,4	27,1	6,6	57,7	35,7	4,1	57,6	38,3	2,8	52,4	44,7	3,2	55,8	40,9	10,6	59,7	29,6	10,9	55,8	33,3
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	5,5	57,1	37,4	3,2	56,6	40,3	2,5	51,8	45,7	3,1	43,1	53,7	2,9	40,9	56,2	4,6	55,0	40,4	15,0	52,9	32,1	7,2	46,4	46,3
Minta összesen	9,2	66,0	24,8	8,0	64,1	27,9	5,2	57,7	37,1	4,4	54,0	41,7	3,1	51,8	45,1	3,8	57,2	39,0	13,6	59,7	26,7	10,8	54,0	35,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Közép-Magyarország	9,3	67,3	23,4	9,1	66,8	24,1	3,5	53,4	43,1	3,6	51,6	44,8	1,9	47,9	50,2	1,8	55,4	42,8	14,2	55,8	30,0	10,1	50,7	39,2
Közép-Dunántúl	10,3	56,3	33,4	6,3	55,6	38,2	4,2	55,8	40,0	5,3	47,2	47,5	4,7	47,2	48,1	5,4	50,3	44,3	10,2	63,0	26,8	6,4	53,8	39,8
Nyugat-Dunántúl	7,5	60,0	32,5	4,6	60,3	35,1	4,7	57,8	37,5	3,3	51,8	44,9	3,1	51,6	45,3	3,5	56,4	40,1	11,9	62,6	25,4	8,7	53,9	37,4
Dél-Dunántúl	8,6	66,3	25,1	6,6	64,5	28,9	7,2	67,0	25,8	5,6	57,6	36,8	4,0	47,7	48,3	3,8	52,0	44,2	13,1	65,3	21,6	12,2	56,1	31,7
Dél-Alföld	8,1	72,1	19,7	8,6	61,7	29,7	8,6	60,3	31,2	5,5	61,3	33,1	3,2	54,2	42,6	4,9	60,1	35,0	12,9	63,5	23,6	9,8	58,6	31,6
Észak-Alföld	8,7	71,4	19,9	7,5	66,6	26,0	6,2	64,7	29,1	4,2	61,8	34,1	3,1	63,6	33,3	4,0	62,4	33,6	13,3	58,0	28,7	12,2	56,8	30,9
Észak-Magyarország	11,3	66,3	22,4	9,5	66,3	24,2	8,1	68,2	23,8	7,0	57,0	35,9	3,4	58,5	38,1	5,7	63,8	30,5	10,8	61,6	27,5	9,6	58,7	31,7
Minta összesen	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,0	57,7	37,3	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,3	40,4	13,1	59,2	27,8	9,8	53,5	36,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen

M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2014–2021 (%)

	2014				2015				2016				2017				2018				2019				2020				2021_1			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik
10–19 fő között	15,2	6,1	54,5	24,2	10,2	22,4	38,8	28,6	13,8	6,9	58,6	20,7	14,0	4,7	44,2	37,2	11,7	4,8	45,7	37,8	11,8	5,6	52,7	29,9	12,5	8,3	51,7	27,5	15,4	6,9	47,9	29,8
20–49 fő között	22,3	7,5	37,8	32,4	23,3	8,7	36,0	32,0	17,7	7,6	41,1	33,7	13,9	4,9	48,7	32,5	9,9	4,8	48,2	37,1	13,6	7,6	48,1	30,7	10,7	7,7	49,0	32,5	11,5	7,0	53,7	27,8
50–249 fő között	20,6	10,1	39,8	29,4	14,3	9,3	41,5	34,8	11,6	6,8	45,0	36,6	12,1	5,0	49,6	33,3	5,3	5,8	43,5	45,4	9,9	7,7	48,4	34,0	5,9	8,5	49,0	36,5	6,7	7,8	53,4	32,2
250 fő felett	12,8	13,6	45,1	28,6	12,7	10,3	44,8	32,2	6,9	6,9	44,2	41,9	7,6	7,6	50,5	34,3	4,5	6,3	43,1	46,0	3,7	9,7	47,2	39,4	5,4	6,6	40,5	47,5	14,4	4,5	47,4	33,7
Minta összesen	2,3	10,8	51,0	35,8	5,1	8,4	41,9	44,6	4,7	10,4	37,6	47,3	3,9	5,2	50,5	40,5	7,8	5,5	44,6	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,2	7,4	45,6	38,8	13,0	5,9	49,3	31,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Tisztán hazai	20,6	12,9	39,2	27,3	13,0	10,0	44,9	32,0	10,4	7,9	42,9	38,8	9,4	5,7	52,1	32,8	9,3	5,9	45,7	39,1	10,2	7,8	49,6	32,4	9,0	7,1	48,5	35,4	14,4	6,0	49,0	30,6
Vegyes	12,0	4,0	63,2	20,8	14,4	6,2	42,3	37,1	9,7	10,6	54,2	25,4	4,1	11,8	35,9	48,2	2,5	4,9	41,7	51,0	8,6	6,1	45,7	39,6	9,1	5,8	33,2	51,8	12,1	8,4	50,0	29,4
Tisztán külföldi	16,3	10,3	44,6	28,9	9,0	9,4	36,1	45,5	4,3	9,2	36,8	49,6	4,6	6,8	42,6	46,1	7,1	6,3	37,2	49,4	7,0	9,3	42,1	41,6	4,6	9,9	37,9	47,6	5,7	5,7	53,5	35,1
Minta összesen	18,6	11,4	42,7	27,3	11,9	9,7	42,2	36,2	8,8	8,4	41,9	41,0	8,1	6,3	49,2	36,4	8,6	5,9	44,1	41,3	9,5	7,9	48,0	34,5	8,1	7,6	45,1	39,2	12,3	6,0	50,1	31,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik				
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9,2	32,2	40,6	18,0	10,0	22,8	43,4	23,7	9,1	12,6	47,0	31,3	6,8	11,5	43,8	38,0	9,6	8,4	50,6	31,3	8,6	14,6	51,0	25,8	7,5	15,6	47,4	29,5	3,4	11,9	43,8	40,9
Ipar összesen	6,5	12,0	44,9	36,6	7,2	8,2	39,0	45,6	6,3	11,1	37,9	44,7	6,0	7,6	43,5	42,9	5,2	6,5	41,9	46,5	5,7	9,5	46,4	38,5	6,2	10,2	41,3	42,4	4,3	8,1	49,2	38,5
Építőipar	16,7	14,0	35,7	33,7	12,1	12,1	46,4	29,4	12,1	8,1	43,7	36,0	8,8	5,0	45,4	40,8	8,6	3,8	42,2	45,4	11,2	5,9	50,2	32,7	8,1	5,6	49,7	36,5	8,2	5,2	49,7	36,8
Kereskedelem, gépjárműjavítás	14,8	10,2	49,4	25,6	15,3	7,4	49,3	27,9	9,8	7,2	45,0	38,0	10,1	3,6	52,7	33,7	10,0	5,2	47,9	36,9	12,2	6,9	49,4	31,6	7,1	6,5	46,5	40,0	12,9	4,6	55,2	27,3
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	9,6	4,4	45,1	40,9	15,8	15,6	36,2	32,4	9,1	6,0	33,1	51,8	11,6	3,6	44,6	40,2	7,9	4,4	44,6	43,1	13,6	4,2	45,1	37,1	15,8	10,0	43,0	31,2	30,2	6,9	37,1	25,7
Szállítás, raktározás	13,4	7,5	50,7	28,4	20,9	3,4	49,3	26,4	11,4	8,9	49,4	30,4	7,6	5,3	57,3	29,8	6,8	4,8	54,6	33,7	8,5	4,8	52,1	34,6	6,3	5,4	50,0	38,3	6,6	6,6	53,0	33,8
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	25,6	11,3	37,4	25,6	6,8	0,6	62,7	29,9	3,1	2,3	61,7	32,8	0,3	10,1	78,1	11,5	0,8	0,0	26,9	72,3	5,2	10,5	41,2	43,1	25,0	3,6	17,2	54,2	34,7	2,1	49,2	14,0
Egyéb gazd.	20,6	7,4	47,1	24,9	17,0	9,3	38,6	35,1	10,2	3,2	47,0	39,7	10,9	4,2	56,3	28,6	13,2	4,9	47,7	34,2	12,4	5,2	52,4	30,0	8,6	3,1	55,9	32,3	24,9	2,8	46,9	25,4
Minta összesen	12,0	11,2	45,2	31,6	11,8	9,3	42,0	36,9	8,3	8,1	41,8	41,7	8,0	6,0	50,1	35,9	7,8	5,5	44,6	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,2	7,5	45,5	38,8	13,0	5,9	49,3	31,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Nincs export tevékenység	18,8	12,5	40,2	28,4	16,7	10,8	44,8	27,7	11,5	6,8	45,0	36,6	10,1	5,4	55,1	29,4	10,4	4,8	48,3	36,4	11,6	7,1	51,2	30,1	10,7	6,3	49,7	33,3	17,4	5,9	51,1	25,6
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	7,9	9,0	54,0	29,2	8,2	9,4	45,1	37,3	6,8	7,9	42,8	42,5	5,6	6,1	41,8	46,4	4,5	8,0	38,3	49,2	6,9	11,6	40,0	41,5	3,5	7,7	40,9	48,0	6,4	6,3	48,6	38,6
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	6,3	11,2	45,8	36,7	6,7	7,4	34,4	51,6	4,9	10,5	35,6	49,0	5,4	7,3	45,5	41,8	5,9	6,5	39,8	47,8	6,5	8,4	43,7	41,5	5,8	12,0	35,2	47,1	5,4	7,2	44,8	42,6
Minta összesen	12,3	11,3	45,3	31,2	11,7	9,4	41,6	37,2	8,4	8,2	41,5	41,8	8,0	6,0	50,0	36,0	8,4	5,8	44,7	41,2	9,3	8,3	47,0	35,4	8,2	7,7	44,9	39,2	13,0	6,3	49,4	31,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M.2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2014–2021 (%)

	2014				2015				2016				2017				2018				2019				2020				2021_1			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik
Közép-Magyarország	14,7	9,9	49,2	26,1	13,9	9,1	42,4	34,5	6,1	7,0	42,9	44,1	7,1	5,7	57,9	29,3	7,5	3,8	46,7	42,1	9,8	4,1	54,3	31,8	7,7	3,7	48,2	40,4	19,7	3,8	53,9	22,6
Közép-Dunántúl	9,7	9,7	41,7	38,9	9,1	8,6	44,1	38,3	6,5	9,9	41,5	42,0	6,8	6,6	40,4	46,1	6,1	10,2	41,7	41,9	7,6	9,6	45,5	37,3	6,2	10,8	46,1	36,9	5,3	6,4	46,7	41,7
Nyugat-Dunántúl	6,7	13,9	45,4	33,9	10,4	8,3	43,8	37,5	10,4	7,7	42,8	39,1	5,4	4,5	44,0	46,1	6,3	4,5	45,6	43,6	8,5	7,2	46,0	38,3	12,6	11,6	42,5	33,3	10,1	6,3	50,5	33,1
Dél-Dunántúl	8,2	10,1	46,2	35,5	7,0	9,6	45,4	38,0	7,1	8,0	48,2	36,7	8,1	8,1	47,2	36,7	5,9	6,5	41,5	46,0	8,7	13,1	40,6	37,6	4,6	11,3	43,9	40,2	5,4	10,5	43,8	40,3
Dél-Alföld	8,4	14,3	47,8	29,4	6,1	12,6	45,6	35,8	6,8	10,9	47,5	34,8	4,8	7,9	50,2	37,0	6,9	9,1	45,0	38,9	6,7	11,1	46,1	36,1	8,1	13,3	44,4	34,2	4,6	8,6	41,1	45,6
Észak-Alföld	9,1	13,7	40,0	37,3	14,1	8,8	37,8	39,3	19,3	7,3	36,5	36,9	14,4	4,4	44,1	37,1	13,5	4,2	44,0	38,2	12,8	12,1	42,6	32,5	10,6	11,9	39,0	38,5	6,6	8,3	46,4	38,7
Észak-Magyarország	16,9	11,2	32,9	39,0	12,7	9,4	33,9	44,1	13,5	7,6	28,7	50,1	13,4	6,5	38,1	42,0	10,7	6,5	38,3	44,5	10,2	10,2	38,0	41,5	11,5	7,0	40,6	40,9	7,2	8,8	38,8	45,3
Minta összesen	12,0	11,2	45,2	31,5	11,8	9,4	42,0	36,9	8,1	7,9	41,8	42,1	8,0	6,0	50,1	35,9	7,8	5,5	44,7	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,3	7,4	45,5	38,8	13,0	5,9	49,4	31,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen

M.2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
10–19 fő között	11,4	34,3	54,3	3,6	44,6	51,8	6,5	61,3	32,3	2,4	57,1	40,5	2,2	50,8	47,0	2,6	57,6	39,7	10,2	64,2	25,6	4,7	53,9	41,4
20–49 fő között	7,2	53,7	39,0	5,0	55,4	39,6	4,6	55,3	40,1	2,6	53,7	43,8	2,3	49,8	47,9	3,4	54,3	42,4	11,5	59,5	29,0	6,0	58,7	35,4
50–249 fő között	5,4	53,9	40,7	5,8	53,6	40,6	3,5	47,5	49,0	2,0	51,8	46,2	2,7	46,5	50,8	3,3	56,7	40,0	8,7	56,6	34,7	5,1	52,7	42,2
250 fő felett	4,5	55,0	40,4	5,9	52,4	41,7	3,0	48,4	48,6	2,8	45,4	51,8	2,3	45,0	52,6	4,6	48,0	47,4	5,8	48,3	45,9	3,3	48,1	48,5
Minta összesen	3,5	53,1	43,5	3,1	50,6	46,3	4,1	40,9	54,9	2,0	44,1	53,9	2,3	48,0	49,7	3,6	53,3	43,2	8,0	54,4	37,6	4,5	51,7	43,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Tisztán hazai	5,8	57,0	37,3	5,5	56,7	37,8	3,9	48,2	47,9	2,5	50,0	47,5	2,2	51,9	45,9	3,0	56,2	40,8	7,9	58,9	33,2	5,0	54,8	40,2
Vegyes	1,2	62,8	36,0	3,2	51,1	45,7	0,8	46,6	52,5	0,4	35,8	63,8	1,8	46,2	52,0	1,4	58,6	40,0	14,3	38,5	47,2	4,4	48,3	47,3
Tisztán külföldi	3,5	44,9	51,6	3,6	45,6	50,8	3,8	42,2	53,9	2,8	39,0	58,2	4,1	32,0	63,8	6,5	42,0	51,5	7,8	43,5	48,7	3,6	45,7	50,7
Minta összesen	4,9	54,0	41,0	4,8	53,3	41,9	3,7	46,6	49,7	2,4	47,0	50,5	2,5	48,1	49,4	3,6	53,7	42,7	8,4	54,0	37,6	4,7	52,4	42,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	12,3	66,8	20,9	9,7	72,2	18,1	8,6	71,2	20,3	3,3	75,0	21,7	4,5	70,1	25,4	5,0	69,5	25,5	8,7	70,4	20,9	9,4	59,1	31,6
Ipar összesen	3,8	50,7	45,5	4,0	46,4	49,7	4,5	44,7	50,8	3,0	45,2	51,9	2,3	47,0	50,7	5,5	50,6	43,9	7,3	50,0	42,7	5,5	47,4	47,2
Építőipar	9,9	51,7	38,4	12,8	55,5	31,8	6,0	49,6	44,4	1,5	48,1	50,4	1,5	48,0	50,5	3,5	50,7	45,8	8,4	58,5	33,1	4,4	53,2	42,4
Kereskedelem, gépjárműjavítás	4,9	55,3	39,8	5,5	53,9	40,5	3,0	41,7	55,3	2,1	45,5	52,4	1,7	46,1	52,1	2,7	54,1	43,2	8,9	56,5	34,6	3,9	55,5	40,6
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	4,0	48,1	47,9	1,9	55,4	42,7	1,7	45,3	53,0	2,2	48,3	49,5	0,5	47,8	51,6	0,2	56,0	43,8	24,8	53,1	22,1	5,8	54,3	39,9
Szállítás, raktározás	3,6	52,5	43,9	3,3	50,0	46,7	3,6	51,8	44,6	4,3	50,8	44,9	3,1	58,3	38,6	2,9	58,0	39,0	3,8	60,2	36,0	3,0	54,8	42,2
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	,9	56,9	42,2	1,0	63,9	35,1	1,9	38,6	59,5	0,3	39,0	60,7	0,8	7,3	91,9	1,4	41,4	57,1	2,6	34,0	63,4	0,0	48,9	51,1
Egyéb gazd.	4,6	60,5	34,9	4,8	55,3	40,0	2,1	49,9	48,0	1,9	47,9	50,3	3,8	50,9	45,3	2,7	55,3	42,0	5,6	58,0	36,4	3,8	53,3	42,8
Minta összesen	4,7	53,9	41,4	4,7	52,3	43,0	3,7	46,6	49,7	2,4	47,3	50,4	2,3	48,0	49,7	3,6	53,3	43,1	8,0	54,4	37,6	4,6	51,8	43,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Nincs export tevékenység	7,0	58,5	34,5	6,2	60,4	33,4	4,4	50,7	44,9	2,3	51,9	45,8	2,6	54,4	43,0	2,8	56,6	40,6	8,6	59,7	31,7	4,5	56,1	39,4
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	3,8	51,8	44,4	3,3	51,9	44,8	2,1	46,5	51,4	2,0	42,8	55,2	1,8	38,7	59,5	2,9	50,2	47,0	6,2	56,9	36,8	5,6	49,9	44,5
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	2,5	47,4	50,1	3,6	39,6	56,8	3,7	39,5	56,8	2,7	40,6	56,7	3,9	43,5	52,7	6,5	45,8	47,7	9,9	39,7	50,4	3,6	42,5	53,9
Minta összesen	4,8	53,5	41,7	4,8	52,0	43,2	3,7	46,2	50,1	2,4	47,1	50,6	2,7	49,1	48,2	3,8	52,4	43,8	8,4	55,0	36,6	4,5	52,3	43,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2014–2021 (%)

	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Közép-Magyarország	3,6	56,6	39,8	4,4	53,1	42,5	2,8	45,9	51,3	1,3	46,0	52,7	1,5	48,5	50,0	1,6	57,5	40,8	7,1	57,3	35,6	3,3	56,1	40,6
Közép-Dunántúl	5,6	49,1	45,3	4,4	46,2	49,5	4,9	43,7	51,3	3,2	45,5	51,3	3,8	42,5	53,7	5,5	49,4	45,0	9,7	53,0	37,4	3,4	49,2	47,4
Nyugat-Dunántúl	4,3	48,9	46,8	4,8	45,8	49,4	3,8	46,7	49,5	4,2	39,6	56,2	2,9	49,1	48,0	4,5	45,2	50,3	8,6	54,2	37,2	4,9	48,7	46,4
Dél-Dunántúl	7,0	52,5	40,5	5,3	55,6	39,0	4,9	49,5	45,6	3,0	52,1	44,9	1,1	48,4	50,4	3,8	47,4	48,8	8,8	48,6	42,6	6,3	48,0	45,7
Dél-Alföld	6,0	57,7	36,3	4,9	56,9	38,1	5,7	49,5	44,9	2,0	51,5	46,5	4,0	48,1	47,9	5,8	53,2	41,0	10,0	52,9	37,1	5,0	48,7	46,2
Észak-Alföld	5,6	51,1	43,3	6,3	52,6	41,1	3,7	38,8	57,5	2,8	53,1	44,1	3,2	50,3	46,5	5,7	51,8	42,5	9,5	48,0	42,4	8,3	43,4	48,3
Észak-Magyarország	4,9	52,3	42,8	4,0	54,2	41,9	4,1	52,2	43,7	3,9	49,0	47,1	2,5	48,7	48,7	4,9	52,8	42,4	6,4	52,0	41,6	7,1	47,4	45,5
Minta összesen	4,7	54,0	41,3	4,7	52,3	43,0	3,7	46,4	49,9	2,4	47,3	50,4	2,3	48,0	49,7	3,6	53,2	43,2	8,0	54,4	37,6	4,6	51,7	43,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói

M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell

	AME	SE	z	p	lower	upper
Tulajdonosi háttér: tisztán külföldi	0,0498	0,0242	2,0565	0,0397	0,0023	0,0973
Tulajdonosi háttér: vegyes	0,0418	0,0424	0,986	0,3241	-0,0413	0,1249
Létszám: 10-19 fő	0,0583	0,0312	1,8666	0,062	-0,0029	0,1194
Létszám: 20-49 fő	-0,0198	0,0306	-0,6479	0,5171	-0,0798	0,0401
Létszám: 50-249 fő	0,0129	0,029	0,4454	0,656	-0,044	0,0699
Létszám: 250 fő felett	0,0499	0,0283	1,7593	0,0785	-0,0057	0,1054
Régió: Észak-Alföld	-0,0225	0,0275	-0,8202	0,4121	-0,0764	0,0313
Régió: Észak-Magyarország	0,032	0,0331	0,9655	0,3343	-0,0329	0,0968
Régió: Dél-Alföld	-0,0061	0,0283	-0,2143	0,8303	-0,0616	0,0495
Régió: Dél-Dunántúl	-0,0406	0,0322	-1,2588	0,2081	-0,1037	0,0226
Régió: Közép-Dunántúl	0,004	0,0296	0,1339	0,8935	-0,054	0,0619
Régió: Nyugat-Dunántúl	0,0018	0,0297	0,0595	0,9526	-0,0565	0,06
Ágazat: építőipar	0,1558	0,0324	4,8032	0,000	0,0922	0,2194
Ágazat: kereskedelem	0,047	0,0247	1,8996	0,0575	-0,0015	0,0954
Ágazat: mezőgazdaság	-0,0556	0,0422	-1,3165	0,188	-0,1384	0,0272
Ágazat: pénzügyi szolgáltatás	0,0493	0,0614	0,803	0,422	-0,0711	0,1698
Ágazat: szállítás	0,1011	0,0344	2,9368	0,0033	0,0336	0,1685
Ágazat: szolgáltatás	-0,0435	0,0242	-1,8032	0,0714	-0,0909	0,0038
Ágazat: vendéglátás	-0,129	0,039	-3,3066	0,0009	-0,2054	-0,0525
Exporthányad: 51-x%	0,0781	0,0285	2,7426	0,0061	0,0223	0,1339
Exporthányad: x-50%	-0,0248	0,0223	-1,1132	0,2656	-0,0686	0,0189

Nagelkerke R Square

0,04

M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell

	AME	SE	z	p	lower	upper
Tulajdonosi háttér: tisztán külföldi	-0,0751	0,0206	-3,6405	0,0003	-0,1155	-0,0347
Tulajdonosi háttér: vegyes	0,1001	0,0518	1,9330	0,0532	-0,0014	0,2016
Létszám: 10-19 fő	0,0651	0,0290	2,2422	0,0250	0,0082	0,1220
Létszám: 20-49 fő	0,0979	0,0301	3,2575	0,0011	0,0390	0,1568
Létszám: 50-249 fő	0,1743	0,0293	5,9445	0,0000	0,1169	0,2318
Létszám: 250 fő felett	0,2294	0,0301	7,6099	0,0000	0,1703	0,2885
Régió: Észak-Alföld	0,0656	0,0283	2,3149	0,0206	0,0101	0,1211
Régió: Észak-Magyarország	0,0657	0,0337	1,9481	0,0514	-0,0004	0,1318
Régió: Dél-Alföld	0,0432	0,0294	1,4699	0,1416	-0,0144	0,1008
Régió: Dél-Dunántúl	0,0244	0,0360	0,6772	0,4983	-0,0461	0,0948
Régió: Közép-Dunántúl	-0,0354	0,0295	-1,2035	0,2288	-0,0932	0,0223
Régió: Nyugat-Dunántúl	-0,0082	0,0282	-0,2915	0,7706	-0,0636	0,0471
Ágazat: építőipar	0,0487	0,0359	1,3576	0,1746	-0,0216	0,1190
Ágazat: kereskedelem	-0,0670	0,0233	-2,8707	0,0041	-0,1127	-0,0212
Ágazat: mezőgazdaság	-0,1257	0,0380	-3,3103	0,0009	-0,2002	-0,0513
Ágazat: pénzügyi szolgáltatás	-0,2356	0,0429	-5,4936	0,0000	-0,3196	-0,1515
Ágazat: szállítás	0,0961	0,0350	2,7488	0,0060	0,0276	0,1646
Ágazat: szolgáltatás	-0,0632	0,0243	-2,6067	0,0091	-0,1108	-0,0157
Ágazat: vendéglátás	0,0744	0,0496	1,5024	0,1330	-0,0227	0,1716
Exporthányad: 51-x%	0,1114	0,0320	3,4790	0,0005	0,0486	0,1741
Exporthányad: x-50%	0,1032	0,0242	4,2726	0,0000	0,0559	0,1506

Nagelkerke R Square

0,1

M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell

	AME	SE	z	p	lower	upper
Tulajdonosi háttér: tisztán külföldi	-0,0411	0,0169	-2,4358	0,0149	-0,0742	-0,008
Tulajdonosi háttér: vegyes	-0,0574	0,0281	-2,0448	0,0409	-0,1125	-
Létszám: 20-49 fő	0,0477	0,023	2,0689	0,0386	0,0025	0,0928
Létszám: 50-249 fő	0,0655	0,0216	3,0295	0,0024	0,0231	0,1078
Létszám: 250 fő felett	0,1769	0,0229	7,7378	0,000	0,1321	0,2217
Régió: Észak-Alföld	0,1541	0,0231	6,6673	0,000	0,1088	0,1994
Régió: Észak-Magyarország	0,1081	0,0268	4,0299	0,0001	0,0555	0,1607
Régió: Dél-Alföld	0,1233	0,0229	5,3806	0,000	0,0784	0,1683
Régió: Dél-Dunántúl	0,035	0,0229	1,5282	0,1265	-0,0099	0,0799
Régió: Közép-Dunántúl	0,1376	0,0237	5,8049	0,000	0,0912	0,1841
Régió: Nyugat-Dunántúl	0,1441	0,0245	5,8899	0,000	0,0961	0,192
Ágazat: építőipar	0,0346	0,032	1,0815	0,2795	-0,0281	0,0972
Ágazat: kereskedelem	-0,1031	0,0189	-5,4477	0,000	-0,1402	-0,066
Ágazat: mezőgazdaság	-0,1025	0,0296	-3,4609	0,0005	-0,1606	-
Ágazat: pénzügyi szolgáltatás	-0,1979	0,0362	-5,4604	0,000	-0,269	-
Ágazat: szállítás	0,013	0,0293	0,4419	0,6585	-0,0445	0,0704
Ágazat: szolgáltatás	-0,044	0,0205	-2,1441	0,032	-0,0843	-
Ágazat: vendéglátás	0,0095	0,0378	0,2521	0,801	-0,0645	0,0836
Exporthányad: 51-x%	0,055	0,0229	2,3995	0,0164	0,0101	0,1
Exporthányad: x-50%	0,0621	0,0185	3,3559	0,0008	0,0258	0,0984

Nagelkerke R Square

0,14

4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai

2021. április 6-a és június 9-e között ismét sor került az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerőpiaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra. Ennek keretében 5501, legalább két főt foglalkoztató vállalatot kerestünk meg kérdőívünkkel.

A mintában a tisztán hazai tulajdonú vállalatok vannak jelen a legnagyobb arányban, súlyozatlan arányuk 86,8 százalék. Majd ezeket követik a tisztán külföldi, illetve a vegyes tulajdonú cégek 10,6 és 2,6 százalékkal.

M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2021/1

	n	%
Tisztán hazai	4553	86,8
Vegyes	135	2,6
Tisztán külföldi	555	10,6
Minta összesen	5243	

Gazdasági ág szerinti megoszlás szerint a legjelentősebb szerepet az ipar kapja a gazdasági ágak közül 2021 első félévében, 33 százalékkal.

M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2021/1

	n	%
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	323	5,9
Ipar összesen	1828	33,2
Építőipar	620	11,3
Kereskedelem, gépjárműjavítás	1253	22,8
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	325	5,9
Szállítás, raktározás	295	5,4
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	49	0,9
Egyéb gazdasági szolgáltatás	808	14,7
Minta összesen	5501	

A súlyozatlan mintában szereplő vállalatok jelentős részének (72,3 százalék) nem volt exporttevékenysége 2020-ban.

M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2021/1

	n	%
Nincs exporttevékenység	3657	72,3
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	833	16,5
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	568	11,2
Minta összesen	5058	

Vállalatméret szempontjából a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató cégek dominálnak a mintában 26,5 százalékkal.

M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2021/1

	n	%
10 fő alatt	1459	26,5
10-19 fő között	972	17,7
20-49 fő között	1339	24,3
50-249 fő között	1240	22,5
250 fő felett	491	8,9
Minta összesen	5501	

Az alapsokaságnak megfelelően a legnagyobb arányban a közép-magyarországi vállalatok vannak jelen a mintában, 29,5 százalékkal

M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2021/1

	n	%
Közép-Magyarország	1621	29,5
Közép-Dunántúl	717	13,0
Nyugat-Dunántúl	632	11,5
Dél-Dunántúl	479	8,7
Dél-Alföld	763	13,9
Észak-Alföld	769	14,0
Észak-Magyarország	520	9,5
Minta összesen	5501	

5. Melléklet: A kutatás kérdőíve

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

MKIK Gazdaság- és
Vállalkozáskutató Intézet

GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET

KÉRDŐÍV

Rövidtávú munkaerőpiaci előrejelzés és konjunktúrakutatás

2021. MÁRCIUS – ÁPRILIS

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A felmérés során az MKIK GVI tudomására jutott személyes adatok kezelése az Európai Unió 2016/679 számú általános adatvédelmi rendeletében (GDPR) megállapított szabályoknak megfelelően történik. A válaszokat csak összesítve, statisztikai módszerekkel dolgozzuk fel!

KORMÁNYHIVATAL ÁLTAL HASZNÁLT AZONOSÍTÓK

A1. Melyik településen keletkezett a kérdőív?

A2. A kormányhivatal által adott sorszám (külső azonosító):

A3. A kérdező azonosítója:

A4. A kérdező neve:

AZ ADATRÖGZÍTŐ TÖLTI KI!

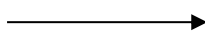
Az adatrögzítő felület által adott sorszám:

CÉGINFORMÁCIÓ

1. A felkeresett szervezeti egység melyik alábbi kategóriába sorolható?

1 - telephely nélküli cég/szervezet

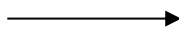
A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2 - telephellyel rendelkező cég/szervezet központja (székhelye)

A CÉGKÖZPONTRA ÉS
MUNKAERŐPIACI
KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ
TELEPHELYEIRE
VONATKOZÓAN ADJON
VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

3 - cég/szervezet telephelye

CSAK A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN
ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

CSAK HA EGY TELEPHELYRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

2. Mi ennek a telephelynek a fő tevékenysége?

ÍRJA LE!

.....

2.1. Mi ennek a fő tevékenységnek a négy számjegyű (azaz nem betűjeles) 2008-as ágazati kódja (TEÁOR-kód)?

A TEÁOR kód:

2.2. Van-e a telephelynek lehetősége, illetve jogköre arra, hogy a cégközponttól függetlenül létszámfelvétellel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti döntéseket hozzon?

1 – nincs 2 – van 9- nem tudja

MINDENKITŐL!

3. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkéjén belül?

%

999 – nem tudja

4. A vállalkozás (telephely) teljes értékesítéséből kb. hány százalékot tett ki az export részaránya 2020-ban?³⁷

%

999 – nem tudja

37 - Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban pedig a külföldi vendég fogadása.

ÜZLETI VÁRAKOZÁSOK

5. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál (telephelynél) a beruházások volumene 2021 második félévében 2020 második félévéhez viszonyítva?

- 1 – növekszik
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken
- 4 – nem volt és nem is lesz beruházás
- 9 – nem tudja

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

6. Ön szerint milyen a vállalkozás (telephely) jelenlegi üzleti helyzete?

7. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás (telephely) üzleti helyzete 2021 második félévében?

	6. kérdés	7. kérdés
	Jelenlegi	2021 második félévében
1 – Jó		
2 – Kielégítő		
3 – Rossz		
9 – Nem tudja		

8. Várhatóan hogyan változik a vállalkozásnál (telephelynél) a termelés (szolgáltatás) volumene 2021 második félévében 2020 második félévéhez viszonyítva?

- 1 – növekszik
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken
- 9 – nem tudja

9. Milyennek ítéli a vállalkozás (telephely) rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg?

- 1 – magas
- 2 – közepes
- 3 – alacsony
- 9 – nem tudja

KAPACITÁSKIHASZNÁLTSÁG

10. Megítélése szerint jelenleg mekkora a vállalkozás (telephely) termelő/szolgáltató kapacitásainak kihasználtsága?³⁸

%

999 – Nem tudja

38 - Csak azokban az esetekben kell kitölteni, ahol a kérdés értelmezhető.

LÉTSZÁMGAZDÁLKODÁS

11. Adja meg a **statisztikai állományi létszámok** alakulását az alábbi időpontokban (2022-re vonatkozóan kérem, hogy becsülje meg azokat)! Kérem, hogy ahol nulla a létszám oda is regisztrálja az értéket.

	2020. június 30. (fő)	2021. március 1. (fő)	2022. március 1. (fő)	
Statisztikai állományi létszám				
a.	Statisztikai állományi létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	ebből: szakképzetlen fizikai foglalkozású	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	szakképzett fizikai foglalkozású	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	nem diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
e.	diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
f.	Teljes munkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
g.	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
h.	Közfoglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
i.	Külföldi (nem magyar állampolgárságú) munkavállalók	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
j.	Pályakezdek³⁹ összesen	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
k.	ebből: diplomás pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
l.	ebből: szakképzett pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
m.	Statisztikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő létszáma	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

12. Várhatóan milyen volt/lesz a **munkaviszony megszűnésben**, ill. a **létszámfelvételen érintettek** összetétele **2021-ben** a következő kategóriákban?

0 – nem volt/nem várható munkaviszony megszűnése

0 – nem volt/nem várható munkaerő-felvétel

9999 – nem tudja

9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre került/kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

³⁹ - Pályakezdeknek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

e. ÖSSZESEN fő

e. ÖSSZESEN fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BÁRMELY OKBÓL VOLT/LESZ MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS 2021-BEN!

13. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben **2021-ben** a legnagyobb volt / lesz a **munkaviszony megszüntetés!**

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2021-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL VOLT/ LESZ!

14. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben **2021-ben** a legnagyobb volt / lesz a **létszámfelvétel!**

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELLEN ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

15. Várhatóan milyen lesz a munkaviszony **megszűnésben**, ill. a **létszámfelvételben érintettek összetétele 2022-ben** a következő kategóriákban?

0 – nem várható munkaviszony megszűnése
9999 – nem tudja

0 – nem várható munkaerő-felvétel
9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2022-BEN MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS LESZ!

16. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben várhatóan **2022-ben** a legnagyobb lesz a **munkaviszony megszüntetés!**

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2022-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

17. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben **2022-ben** várhatóan a legnagyobb lesz a **létszámfelvétel!**

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

PÁLYAKEZDŐK

18. Alkalmaznak-e/terveznek-e alkalmazni 2021-ben pályakezdőt⁴⁰? Több válasz is megjelölhető!

- 1 – igen, szakképzetlen pályakezdőt
- 2 – igen, szakképzett pályakezdőt
- 3 – igen, diplomás pályakezdőt
- 4 – nem → **UGRÁS 21-RE**
- 9 – nem tudja → **UGRÁS 21-RE**

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2021-BEN ALKALMAZNAK / TERVEZNEK ALKALMAZNI PÁLYAKEZDŐT! (18-NÁL JELÖLVE VAN 1, 2 VAGY 3.)

19. Sorolja fel a **3 legjellemzőbb munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben **2021-ben pályakezdőt**⁴¹ **alkalmaznak / terveznek alkalmazni!**

⁴⁰ Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

⁴¹ Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

Munkakör megnevezése	A munkakör 4 jegyű FEOR kódja				Pályakezdők létszáma
a.					fő 999 NT
b.					fő 999 NT
c.					fő 999 NT

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2021-BEN ALKALMAZNAK / TERVEZNEK ALKALMAZNI SZAKKÉPZETT PÁLYAKEZDŐT! (18-NÁL JELÖLVE VAN A 2-ES.)

20. Mennyire elégedett a szakképzett pályakezdők következő készségeivel és kompetenciáival?. Iskolai osztályzatokkal válaszoljon. Az 5-ös jelentse azt, hogy nagyon elégedett, az 1-es pedig azt, hogy egyáltalán nem elégedett vele. (Természetesen a közbülső osztályzatokat is használhatja.)

	←—————→					NT/NV
	Egyáltalán nem elégedett				Teljesen elégedett	
a. szakmai elméleti alapok	1	2	3	4	5	9
b. szakmai gyakorlati jártasság	1	2	3	4	5	9
c. felhasználói szintű számítógépes ismeretek/gyakorlat	1	2	3	4	5	9
d. professzionális számítógépes ismeretek/gyakorlat	1	2	3	4	5	9
e. korszerű műszaki ismeretek	1	2	3	4	5	9
f. gazdasági ismeretek	1	2	3	4	5	9
g. olvasási készség	1	2	3	4	5	9
h. számoláskészség	1	2	3	4	5	9
i. anyanyelvi beszédkészség	1	2	3	4	5	9
j. anyanyelvi íráskészség	1	2	3	4	5	9
k. idegennyelv-tudás	1	2	3	4	5	9
l. munkakultúra	1	2	3	4	5	9
m. munkafegyelem	1	2	3	4	5	9
n. önálló munkavégzés képessége	1	2	3	4	5	9
o. együttműködési készség	1	2	3	4	5	9
p. problémamegoldó képességek	1	2	3	4	5	9
q. ügyféllel való bánásmód	1	2	3	4	5	9
r. vezetési, szervezési képességek	1	2	3	4	5	9
s. irodai adminisztrációs képességek	1	2	3	4	5	9
t. technikai, feladat-specifikus képességek	1	2	3	4	5	9
u. egyéb, Ön által fontosnak tartott készség vagy képesség éspedig:	1	2	3	4	5	9

MUNKAERŐHIÁNY

21. Van-e jelenleg tartósan betöltetlen álláshely a cégnél (telephelyen)?

1 – nincs → 1 ÉS 9 ESETÉN UGRÁS A 23. KÉRDÉSRE

2 – van → 21.1. Milyen képzettségi szintű álláshelyek ezek? Átlagosan

9 – nem tudja hány hónapja keresnek munkaerőt az egyes képzettségi szintű állásokra?

képzettségi szint:	Ebből hány fő hiányzik?	Átlagosan hány hónapja keresnek ilyen munkakörökbe?
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja

22. Melyek a legfontosabb tartósan betöltetlen munkakörök? Maximum 5 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a többi kérdésre is!

Munkakörök megnevezése	A hiányzó létszám	Átlagosan hány hónapja keres ebbe a munkakörbe?	Jelenleg kínált havi bruttó bér nagysága	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
e.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

ATIPIKUS FOGLALKOZTATÁS

23. Az Ön cégnél az alkalmazottak igénybe vehetnek-e úgynevezett atipikus foglalkoztatási módokat? Több válasz is megjelölhető!

1 – igen, rugalmas munkaidőt → 24-RE

2 – igen, részmunkaidőt → 24-RE

3 – igen, otthoni munkavégzést, távmunkát → 23.1-RE

4 – igen, egyéb atipikus foglalkoztatási formá(ka)t → 24-RE

5 – nem → 24-RE

9 – nem tudja → 26-RA

23.1 Kérjük becsülje meg, hogy munkavállalói hány százalékánál fordul elő, hogy otthonról dolgozik, távmunkát végez?

%

999 – nem tudja

23.2 Kérjük becsülje meg, hogy távmunkában, otthoni munkavégzésben érintett munkavállalói munkaidejük mekkora részét töltik otthon, távmunkában?

Példa: egy heti 40 órában foglalkoztatott munkatárs esetén, ha heti 2 nap (16 óra) home office engedélyezett számára, akkor ez az arány 40%.

% 999 – nem tudja

MINDENKITŐL!

24. Hogyan változott/változik a távmunkában foglalkoztatott munkatársaik aránya...

	Növekszik	Változatlan marad	Csökken	Nem tudja	X
a. az elmúlt egy évben	1	2	3	9	X
b. a következő egy év folyamán	1	2	3	9	X

25. Kérjük becsülje meg, hogy munkavállalói hány százalékánál valósítható meg az otthoni munkavégzés!

% 999 – nem tudja

KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY

26. Amennyiben a koronavírus-járvány hátrányosan érinti/érintette vállalkozása tevékenységét, annak leginkább mi az oka? Több válasz is megjelölhető!

0 – nincsenek negatív hatások

1 – a külföldi anyavállalat csökkenti a megrendelés-állományt

2 – nem áll rendelkezésre a szükséges munkaerő

3 – importhelyettesítésre van szükség (külföldről nem érkezik meg a rendelt alapanyag)

4 – a vállalkozás, amelynek beszállítók, csökkentette a megrendelés-állományt

5 – a szektorban csökkennek az árak, ami csökkenti a profitabilitást

6 – csökken az export, mivel a külföldi gyárak nem termelnek / a felvevőpiacoktól elesnek

7 – csökken a kereslet (vendégek, turisták, ügyfelek elmaradnak)

8 – rendezvények betiltása és a rövidített nyitva tartási idő akadályozza a tevékenységemet

9 – a rendelkezések miatt teljes leállásra kényszerülünk

10 – a cég működését, tevékenységét nem lehet otthoni munkavégzéssel ellátni

11 – egyéb, éspedig:.....

27. Az alábbiak közül milyen ok(ok)ból voltak pénzügyi nehézségei a vállalkozásnak az elmúlt hónapokban?

	Nem jelentett nehézséget	Kisebb nehézségeket okozott, de nem veszélyeztette a vállalat működését	Érdemi, a vállalat működését veszélyeztető nehézséget okozott	NT NV
1. Munkabérek fizetése	1	2	3	9
2. Adók, járulékok befizetése	1	2	3	9
3. A vállalkozás egyéb állandó költségeinek (iroda/üzlethelyiség bérlése, fenntartása) fizetése	1	2	3	9
4. Megrendelt termékek és szolgáltatások kifizetése	1	2	3	9
5. Megrendelt alapanyagok kifizetése	1	2	3	9
6. Más ok, éspedig:	1	2	3	9

28. Érinti-e az Ön cégét a koronavírus-járvány hatására bevezetett állami bértámogatás? Igénybe vette vagy tervezi-e igénybe venni?

- 1 – Érinti, de nem vettük igénybe
- 2 – Érinti és igénybe vettük
- 3 – Nem érinti a céget
- 9 – NT/NV

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA IGÉNYBE VETT BÉRTÁMOGATÁST

29. Milyen típusú bértámogatást vett igénybe? Kérjük adja meg az egyes bértámogatásokban érintett munkavállalók létszámát! Amennyiben nem vette igénybe a támogatást, kérjük írjon 0-t!

	Érintettek száma	Nem tudja	X
a. munkahelyvédelmi bértámogatás	fő	999	X
b. KFI bértámogatás (kutatás-fejlesztési munkakörben dolgozók számára igényelhető bértámogatás)	fő	999	X
c. munkahelyteremtő bértámogatás	fő	999	X

30. Tervezi-e megtartani a bértámogatással érintett munkavállalóit a létszámtartási kötelezettség lejáta utáni fél évben?

- 1 – igen, mindet
- 2 – részben
- 3 – nem
- 9 – NT/NV

31. Volt-e olyan bértámogatással korábban érintett munkavállalója, akit a létszámtartási kötelezettség lejáta után elbocsátott?

- 1 – igen, mindegyiküket el kellett bocsátani
- 2 – igen, előfordult elbocsátás korábban bértámogatással érintett munkavállalók körében
- 3 – nem fordult elő, az összes ilyen munkatársat sikerült megtartani a cégnél
- 9 – NT/NV

MINDENKITŐL!

32. Mit gondol a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló, vállalatokat érintő – eddig bevezetett – állami intézkedésekről?

- 0 – Károsnak tartom
- 1 – Teljes mértékben elegendőnek tartom
- 2 – Nagyrészt elegendőnek tartom
- 3 – Kis mértékben tartom elegendőnek
- 4 – Egyáltalán nem tartom elegendőnek

KUTATÁS ÖSSZEFOGLALÓJÁNAK IGÉNYLÉSE

33. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?

- 1 – igen
- 2 – nem

34. Végezetül érdeklődnénk, hogy igényt tart-e a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet más vállalati kutatási eredményeinek összefoglalójára, illetve hozzájárul-e, hogy más kutatásaink kérdőíveivel is megkeressük a jövőben?

- 1 – igen
- 2 – nem